nedeljski
Primorski dnevnik

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 60 lir

TRST, nedelja, 9. februarja 1969

Leto XXV. - Št. 33 (7227)

Za Prešernov praznik

Da bi nam srca vnel za čast dežele,
med nami potolažil razprtije
in spet zedinil rod Slovenšč'ne cele!

(Sonetni venec VII)

Gotovo nisem nobene Prešernove proslave doživel s tolikšno pretresenostjo kot tisto proslavo za zidovi in za naelektreno ograjo Dachaua l. 1944. Saj se več ne spomnim govora prof. Janeza Logarja v natlačeni prvi štubi 27. bloka tri tedne potem, ko so nas tja gor pripeljali iz ljubljanske «šempetrske vojašnice». Toda vem, da sem se tedaj v tistih beraških cunjah navadnega «heftlinga», (ki so nam jih dali, potem ko so nam odvzeli našo obleko), začutil silno svoboden, kljub temu, da sem bil popolnoma nemočen suženj. Začutil sem namreč, da se uresničuje pesnikova preroška beseda

tja bomo našli pot,
ker bratje v domovini z orožjem v rokah trgajo kos za kosom naše zemlje sovražniku iz rok. Lahko bi se zgodilo, da iz tiste sužnosti ne bi prišel živ, toda ni se moglo zgoditi, da se domovina ne bi osvobodila. Vera v moč in uspeh osvobodilnega boja ni bila niti za trenutek omajana. Ta vera in zavest pa se je dvignila in razrasla prav na ta Prešernov dan, ko mi je postalo jasno, da narod, ki ima Prešerna, ne more živeti nesvoboden. Misli so uhajale tja v svobodne gozdove, tistim, ki si že

prosti vol'jo vero in postave.
Izbrali pa so tudi tako postavo, da je postal Prešernov dan (8. februar, obletnica pesnikove smrti) slovenski kulturni praznik.

Slovenci vsi močno občutimo ta praznik, pa čeprav nam vsem ni dano, da bi ta praznik slavili z vsemi zunanjimi slovesnostmi. Bolj kakor kdajkoli se na ta dan čutimo povezani v «rod Slovenšč'ne cele». In spet se spomnimo tistih herojskih — in silno hudih — časov, ko so bile pesnikove besede kažipot k zmagi. Lahko bi se danes zdele take misli sentimentalnost, toda ne moreju biti sentimentalnost za tistega, ki skozi več let od dneva do dneva ni mogel biti gotov, ali bo doživel jutrišnji dan. Ne more biti nikaka sentimentalnost, če smo šele v istih časih zares živo v sebi občutili odziv na tisti Župančičev poziv, ki nam ga je dijakom pred več kot štiridesetimi leti zaklical: *Ljubite Prešerna!* in vse odtlej to ljubezen v sebi čutimo.

Pesnikova vroča želja,
da bi nebesa milost nam skazale in nam Orfeja poslale,
ki bi bil sposoben odstraniti razprtije med nami ter nas spet združiti, se je izpolnila prav v njem samem. Prav on je tisti Orfej, ki nam njegovo ime lahko pomeni nekaj višjega kot je vsakdanja «posvetna raba». Okrog njegovega imena se lahko zberemo vsi, *ki dobro v srcu mislimo.*

Tukajšnji Slovenci v e d n o bolj čutimo, kako nekoristno je, če se vedno cepimo in vztrajamo v tej razcepljenosti. Ni nečesar v naši naravi, da bi vsi hodili po istih kolesnicah, boječ se stopiti za pol koraka na levo ali na desno. Toda z različnih stez pa vendar lahko pridemo na širšo pot, po kateri lahko skupno korakamo k istemu cilju. Kajti naši cilji — ko govorimo o slovenstvu — bi le morali biti isti. In skupna bi morala biti tudi zavest, kako se nam je obraniti vseh napadov na poti k svojim ciljem. Žal pa se dostikrat pokaže, da si niti ne znamo izbrati skupnih ciljev in še manj poti, ki bi k njim vodile. Pri tem smo ozkosrčni, ker vedno mislimo, da smo edino mi pravilno postavili cilj in pot k njemu naravnali brez pomote. Nismo se še navadili videti postenost in dobro misel tudi izven nas samih. In še smo dostikrat malenkostni; iver vidimo v sosedovem očesu, bruna v lastnem pa vidimo. In ko s kateri kakih revijskih strani delimo nauke na levo in desno, pozabimo na vsako skromnost, ki bi nas zadrževala pred prevelikimi šibkimi trditvami in izjavami. Ko pa se včasih možato postavljamo kot voditelji, pozabljamo na tisti stari *hic Rhodus hic salta.* Kaj bi se prevečkrat trkali po prsih, kaj bi drugim nauke delili, ko pa še nismo znali počistiti lastnega praga. Predvsem pa naj nihče ne misli, da je samo on iznašel magično formulo, s katero bo rešil vse naše probleme.

Če govorimo o vprašanjih, ki nas v živo zadevajo, ne moremo reči, da se ta vprašanja rešujejo z veliko hitrostjo in v naše n a j v e č j e zadovoljstvo. Vendar pa bi bilo nerealistično, če bi trdili, da smo ves čas prav na istem mestu. Res je, da se pogosto srečamo s takimi — ko si iščemo svojih pravic — ki bi nas raje potisnili nazaj, kot pa nam pomagali naprej — in Bog jim greh odpusti, če se tega ne zavedajo. Nismo pa vedno prav prepričani, da bi se tega ne zavedali in naj še tako natančno citirajo člene zakonov in okrožnic. Predvsem nismo prepričani, da bi moglo biti kaj dobrega za nas, kadar nam citirajo zakone s fašističnim datumom. Naša vprašanja je treba začeti reševati kot ločen kompleks, ki ga ni mogoče reševati z istimi zakoni, ki veljajo za druge državljane. Če smo goljufali, če smo kradli, če smo pobijali — potem naj nas le zadene isti zakon kot Toskanca ali Sicilijanca. Toda ko je govor o slovenski šoli, o uporabi slovenskega jezika, o slovenskem radiu, potem naj veljajo posebni zakoni. Po tej poti pridemo do pravičnega ravnanja z našo etnično skupino, vse drugo je neiskrenost in odkrito pomanjkanje dobre volje za takšno urejanje naših zadev, ki bi bilo v čast moderni državi, ki bi se rada ponašala z demokratično urejenostjo.

Mnenja smo, da bi morali vsi, ki so naklonjeni, prisluhniti, kadar se govori o naših zadevah. Zato je nesprejemljivo, da ena politična skupina odkloni pomoč drugi skupini, ki je prikazala naše zadeve in kaj za nas zahtevala, samo zato, ker je pač nasprotna skupina. To ne bi bilo prav in sprejemljivo, niti če bi ta druga skupina imela v žepu že pripravljen imeniten zakon, ki naj bi nam zajamčil vse to in še več kot je zahtevala prva skupina. Toda tega imenitnega zakona ni in zato se nikakor ne bi smelo muditi, da se v parlamentu kar na lahek način zavrne dokument, ki govori v našo korist.

Reševanje naših zadev ne more biti cenen volilni drobiž, ne more biti inštrumentaliziranje in tudi sredstvo za konstruiranje labilnih večin. Slovenci moramo poiskati način za bolj odločen, kolikor mogoče kompakten nastop,

kadar braniti je časti in pravde narodu in jeziku in svojemu.

Toda tak odločen in kompakten nastop je odvisen samo od nas samih. Mar se ne bi mogli prav ob tem spomniti Prešernove besede. Če so borci v osvobodilnem boju nosili s seboj Prešernove Poezije, če jim je tedaj imel pesnik kaj povedati, mar ne bi mogla nas vsaj od časa do časa družiti *ljubezen do Prešerna?*

Zakaj «Prešerna ljubiti» (in ne morem si kaj, da ne bi spet citiral Župančiča) «se pravi, ljubiti lepoto in resnico in pravico; ljubiti slovenstvo brez šovinizma in ljubiti človeštvo in vse narode brez hlapčevstva in poniževanja: enak z enakim. Prešeren s svojo visoko knjigo, ki govori o človekoljubju, o bratstvu vseh narodov, nam je pridobil pravico, stati v krogu kulturnega človeštva kot majhen, a ne brezpomemben član. Pomnite to vi, ki vas je usoda postavila na periferijo slovenstva.»

Rado Rauber

K poročilu o Prešernovih nagradah

K včerajšnjemu poročilu o nagradah iz Prešernovega sklada pripominjamo, da poročevalec spomotoma ni omenil, da je bil že leta 1962 deležen tega visokega priznanja tudi tržaški glasbenik Aleksander Vodopivec, ki je dobil Prešernovo nagrado kot tedanji študent ljubljanske Akademije za glasbo, oddelka za klavir.

NAROČNIKI! BRALCI!
Med tiste, ki bodo poravnali celoletno naročnino za Primorski dnevnik do 20. februarja, bo razdeljenih deset lepih nagrad. Žreb bo določil srečne dobitnike!

Resolucija KD Ivan Trinko

Delegati, zbrani na IV. rednem občnem zboru prosvetnega društva «Ivan Trinko», ki je bil v Čedadu 2. februarja 1969, so pregledali težak gospodarsko - socialni položaj Beneške Slovenije, zaradi katerega so prisiljene najboljše moči te zemlje v emigracijo, kar predstavlja resno nevarnost za razkroj in fizično likvidacijo slovenske etnične skupnosti, ki živi v teh dolinah že nad tisoč let.

Delegati ugotavljajo diskriminacijsko politiko predpostavljenih oblasti na škodo slovenske jezikovne skupnosti v videmski pokrajini, ki različno od tiste v Trstu in Gorici, ne uživa nobenih pravic predpisanih, v republiški ustavi.

Zato pozivajo oblasti in vse demokratične stranke, naj si prizadevajo za izboljšanje gospodarsko-socialnih pogojev v Beneški Sloveniji ter prispevajo k uveljavljanju tistih ustavnih pravic, ki so predvidene za vse manjšine v italijanski republiki.

Zahvaljujejo se osebnostim, ustanovam in političnim strankam ki jih že več časa podpirajo v njihovih pravičnih zahtevah. Posebno pa se zahvaljujejo svojim sobratom iz Trsta in Gorice za njihovo plemenito moralno, kulturno in materialno pomoč, ki so jim jo dali v zadnjih letih, prepričani, da bodo enotno nadaljevali po tej poti tudi v bodočnosti.

Čedad, 2. februarja 1969.

V okviru Prešernove proslave dijakov srednje šole in učiteljišča pri Sv. Ivanu, je bila včeraj tudi svečanost ob uradnem poimenovanju srednje šole po sv. Cirilu in Metodu, učiteljišča pa po Antonu Martinu Slomšku. Na proslavi sta nastopila pevska zbora učiteljišča in srednje šole pod vodstvom Bernarde Slame Pahorjeve

GOVOR LONGA NA OTVORITVI KONGRESA KPI V BOLOGNI

«Socialistična Italija mora biti svobodna, neodvisna in suverena»

Longo je potrdil stališče partije glede Češkoslovaške in odločno zagovarjal načelo nevmešavanja v zadeve drugih partij, načelo polne suverenosti in avtonomije - Kritična ocena levega centra ter perspektiva vedno širšega boja množic za socializem in demokracijo

Bologna, 8. — Danes se je v športni palači v Bologni pričel 12. kongres komunistične partije Italije in je bilo današnje zasedanje skoraj izključno posvečeno poročilu generalnega tajnika Longa. Prvi del poročila se nanaša na notranjo italijansko politiko, drugi del obravnava mednarodna vprašanja in tretji notranja vprašanja partije.

Longo je uvodoma ugotovil, da se kongres vrši v razdobju globoke socialne in politične krize. V zadnjih letih se je razširil krog možnih zavezništev delavskega razreda. Zavezništvo s kmeti postaja za delavski razred tudi v sedanjem položaju osnovni pogoj v njegovem boju za preobrazbo družbe. To velja tudi na drugačen način za široke kroge srednjih slojev v mestih in za ženske množice. Istočasno pa obstajajo tudi novi pogoji za zavezništvo s širokimi sloji intelektualcev, tehnikov in študentskimi množicami. Na ta način je prišlo do občutnega povečanja socialnih sil, ki so zainteresirane pri demokratični in socialistični transformaciji.

Iz boja zadnjih let izhaja demokratična volja sodelovanja pri vodstvu družbe in države, odločnost da se uveljavi dostojanstvo državljana ter odločno zavračanje kakršne koli oblike avtoritarizma. Longo je dejal, da komunisti dobro vedo, da prihaja v raznih gibanjih tudi do stališč s katerimi se ne strinjajo in da imajo pravico ter dolžnost, da kritizirajo ta stališča. Toda že pred časom so opustili sektaški in nizkotni kriterij, da je treba vse zavrniti, kar ni v skladu s stališči komunistov. Različnost interesov in ciljev, ki se prepletajo v ljudskem gibanju, so stvarno dejstvo in komunisti priznavajo vrednost različnih prispevkov in avtonomijo različnih gibanj.

Longo je glede študentskega gibanja dejal, da gre za nove napore v okviru italijanske družbe, ki so rezultat tudi borbe komunistov v zadnjih letih proti shematizmu, dogmatizmu, proti sektaštvu in vsakemu opuščanju boja ter za ideološko in politično konkretno bitko za izgradnjo italijanske poti v socializem.

Glede sedanje Rumorjeve vlade je podčrtal odločno opozicijo partije in njeno obvezo, da bo delala za demokratično alternativo levemu centru. Priznal je, da je bila vlada prisiljena po tolikih letih pristati na določene koncesije, ostajajo pa še vedno napačne osnovne usmeritve glede gospodarske in socialne politike, kot tudi glede svobode in demokracije. Iz položaja ni lahkega izhoda, ker na eni strani sicer obstaja propad politike levega centra, po drugi pa se še ni ustvarila nova večina.

Longo je podčrtal, da hočejo komunisti delati za pozitivno rešitev krize, kar pa ni dolžnost samo ene stranke. Pri tem jim ne gre za abstraktno in propagandistično postavljanje svoje alternative obstoječi politiki, temveč hočejo tudi v opoziciji prispevati k reševanju najbolj perečih vprašanj in tudi na ta način ustvarjati sodelovanje in razumevanje z levičarskimi socialističnimi, katoliškimi in demokratičnimi silami.

Glede ekonomske politike je podčrtal nujnost razširitve notranjega tržišča in splošnega izboljšanja dohodkov delavcev ter kmetov. V tej zvezi je navedel potrebo nove politike državne udeležbe, nove politike investicij v kmetijstvu ter reformo šolstva in univerze.

Osnovni cilj je v preobrazbi države in v sodelovanju pri oblasti s strani delovnih razredov, s čemer naj se spremenijo odnosi med lastnino in političnim sistemom, tako da se razbije vladajoči blok. Longo pravi, da niso nikoli bili za politiko «toliko slabše — toliko boljše» in da tudi sedaj ne streme k anarhističnim situacijam, temveč k borbam in gibanjem, ki naj privedejo do globoke preobrazbe in na osnovi katerih naj se utrdi demokracija.

Glede odnosov s socialisti je Longo rekel, da PSI plačuje negativne posledice socialdemokratskega združevanja in prihaja do izraza kriza socialistične zavesti velike večine članov, pa tudi nekaterih vodilnih skupin. Znotraj stranke prihaja do novih teženj po enotnosti, pri čemer je Longo izrecno citiral skupine okrog Lombardija in Santija, ki predstavljajo levico stranke, pa tudi druge struje, ki jo vodi De Martino. Izrazil je prepričanje, da PSI ne bo rešila krize, če v notranjosti ne bo premagala in izolirala socialdemokratske struje.

Kriza Krščanske demokracije zajema nekatere stebre demokristjanskega interklasicizma, saj gre za krizo stranke, ki je vladala preko dvajset let in ki mora ugotoviti, da se ne more obnašati kot gospodar. Pomembno težo imajo organizacije, kot je ACLI ter razbijanje

Luigi Longo

politične enotnosti katoličanov. Gre tudi za notranja nasprotja, ki zajemajo celotni katoliški svet. Krščanska zavest je v nasprotju z izkoriščanjem, omejevanjem svobode ter poniževanjem človeškega dostojanstva, ki so značilne za kapitalistično družbo ter se zato odpira socialističnim idejam. Razgovor s katoličani je prešel okvir metodoloških diskusij in je postal množičen pojav ter se širi okrog velikih vprašanj miru, socialne preobnove in osvoboditve človeka.

Vsi ti novi dogodki so ustvarili pogoje za nov proces enotnosti, ki se je že pričel. Na levici se je ustvarila enotnost med komunisti, psiupovci in avtonomnimi socialisti, skupino okrog Parrija ter različnimi drugimi skupinami.

V sedanji akutni politični krizi je osnovno vprašanje italijanske družbe odnos s komunistično partijo, pri čemer gre za premostitev tako nazvane omejitve večine in pri čemur gre objektivno za vprašanje demokracije v Italiji. V kolikor se hoče, da demokracija v Italiji živi in se razvija, potem je treba prenehati z dejstvi s kakršnim koli protikomunističnim omejevanjem, ki je protiustavno ter s katerim se osiromaši parlament ter demokratično življenje.

Na popoldanskem delu zasedanja je Longo obravnaval predvsem mednarodna vprašanja in je ugotovil, da v razdobju zavojevanja vesolja še vedno tretjina človeštva gladuje in je mir — kot najvišja dobrina — še vedno v nevarnosti. Po vsem svetu prihaja do protestov proti sedanjemu položaju in do eksplozije volje po oporekanju, ki temelji na idealih svobode, pravice in enakosti. Nobena obstoječa oblast, nobena ideologija, nobena cerkev niso varne pred tem gibanjem. Vendar, pa je dejal Longo, da obstaja bistvena razlika med tem, kar se dogaja v kapitalističnem in socialističnem svetu. V prvem gre za vprašanje družbenih struktur, v drugem pa za razvoj socializma.

Longo je opozoril na nevarnost, da se razna vprašanja ne rešijo in je kot primer navedel nepriznanje Vietnama, Koreje in Kitajske. Dejal je, da obstajajo globoke politične in ideološke razlike med italijanskimi in kitajskimi komunisti, da pa žele, da bi lahko socialistična Kitajska pozitivno prispevala pri utrditvi novih mednarodnih odnosov v skladu s petimi načeli mirnega sožitja konference v Bandungu, katere pobudnik je bila tudi Kitajska. Kot primer je navedel tudi položaj na Srednjem vzhodu, kjer je Izrael zavrnil umik čet, kar predstavlja bistveno oviro pri iskanju politične rešitve. Končni primer je tudi v Evropi, ko se noče priznati Nemška demokratična republika in obstoječa meja.

Glede položaja na Sredozemskem morju je dejal, da je šesto ameriško ladjevje pritegnilo sovjetske ladje in da se prav nič ne vesele zaradi koncentracije orožja v Sredozemlju. Obstajajo stvarne nevarnosti za Italijo in zaradi tega je treba čim prej odstraniti vsa atomska in tuja oporišča, saj ni v pripadnosti nekemu vojaškemu bloku resnično jamstvo za varnost Italije.

Glede Češkoslovaške je Longo dejal: «Takoj smo izrekli naše kritično stališče in obžalovanje ter sedaj potrjujemo mnenja, ki smo jih izrekli o dogodkih, ko so se dogajali, kot tudi politične ter teoretične utemeljitve. To naše stališče je v skladu z vsemi načeli naše partije, ki je mnenja, da gre za načelno vprašanje, ko se govori o polnem spoštovanju avtonomije in suverenosti vsake komunistične partije in socialistične države in se zavrača teorija o vodilni partiji ali vodilni državi».

Delavsko in komunistično gibanje, socialistični svet ne morejo postaviti na drugo raven nacionalno gibanje.

Longo je nato dejal, da razumejo stališče češkoslovaških tovarišev, ki v težavnih okoliščinah, v katere so bili prisiljeni z dogodki v avgustu, upoštevajo vse elemente položaja in se trudijo, da bi na vsak način nadaljevali po poti obnovitve iz januarja lanskega leta in da bi zgradili vedno bolj človeško ter učinkovito socialistično družbo, ki naj odgovarja volji češkoslovaških narodov. Tudi v teh dneh, ko so tragični primeri, kot je samomor študenta Jana Palacha, prispevali k temu, da je položaj napet, je češkoslovaški narod znal potrditi svojo osnovno socialistično izbiro, češkoslovaški voditelji pa so potrdili občutek za odgovornost.

Njih avtoriteta je dragocena za Češkoslovaško, istočasno pa tudi za socialistične države, kot tudi za ljudi, ki na svetu verujejo in se bore za socializem. Longo je zaključil «Zato je v splosnem interesu da se ničesar ne napravi — ne v Češkoslovaški ne izven nje — da bi se porušila ta avtoriteta, obratno v skupnem interesu vseh socialističnih sil je, da se utrdi, da bosta lahko češkoslovaško ljudstvo in njegova partija po njih volji v polni suverenosti razvijali njih socialistično družbo»

Longo je nato govoril o premostitvi blokov in je dejal, da ne težijo k temu, da bi razbili zapadni blok v korist vzhodnega, temveč k ustvaritvi novega ravnovesja miru v Evropi na osnovi politike istočasnega razkrajanja atlantskega pakta. Ni res, da je po Češkoslovaški utopistično govoriti o premostitvi politike blokov. Prav ta primer potrjuje nujnost njih premostitve. Sedaj je treba gledati naprej in ustvarjati nove mednarodne odnose.

Glede mednarodnega komunističnega gibanja je Longo dejal, da meje socializma ne sovpadajo z mejami socialističnih držav, temveč zajemajo vse sile na svetu, ki se bore proti kapitalizmu in imperializmu.

Komunistično gibanje je preživljalo v teh letih in še zlasti v zadnjih mesecih težavno razdobje, v katerem so prisle do izraza globoke razlike, ki so zajele tudi načelna vprašanja Komunistično gibanje se mora dokončno osvoboditi škodljive metode obsodb in «lepljenja etiket» To je nujni korak, če se hoče priti do odkrite borbe mnenj in vzporejanja izkušenj v

(Nadaljevanje na 2. strani)

Izpit iz življenja

Z včerajšnjo izpraznitvijo tržaških srednjih šol se gibanje, ki so ga dijaki začeli v tem tednu, brez dvoma ni zaključilo. Zaključila se je le etapa boja, med katero so se pokazale tako dobre, kakor tudi šibke plati takega množičnega nastopa.

Ko smo v četrtek zapisali, «da ne bomo tukaj postavljali kakršnegakoli vrednotenja te akcije potem, kakšne sadove bo rodila, koliko bo koristila», je tem besedam verjetno botroval realizem. Stvarnega namreč akcija zaenkrat še ni prinesla, vendar pa tudi ni podcenjevati odločne zavzetosti velike večine dijakov v Trstu in Italiji, da pride do bistvenih sprememb v zastareli šolski ureditvi.

Zahteve, ki so jih dijaki v Trstu, pa tudi Veroni, Padovi, Rimu in drugod, postavili oblastem, so v svoji jasnosti zadele v živo rano italijanskega šolstva — avtoritarizem. Naj omenimo le točko, v kateri dijaki zahtevajo, naj se v «skladu z ustavo in deželno avtonomijo odpravijo skrbništva in ustanovi pri deželnem svetu organ, podoben ministrstvu, ki bo skrbel za šolstvo».

Čas bi že bil, da bi živa, demokratična družbena skupnost prevladala in nadzorovala šolstvo tam, kjer sedaj vedrijo imenovani državni funkcionarji. Ti seveda niso mogli razumeti dijaških zahtev, ker so jim predaleč, razumeli pa so jih tisti šolniki, ki jim je šola res živ organizem, v katerem naj se zrcali družbena stvarnost. Med njimi in dijaki, ki so bili ta teden gospodarji v svojih šolah, se je razvil dialog, ki bo pognal korenine. V šolah bo sedaj zopet reden pouk, toda izkušnje, ki so jih dijaki preživeli, in treznost, ki so jo pokazali v teh dneh, morajo biti nam vsem stalno pred očmi. Velika večina je prav te dni namreč opravila veliko izkušnjo, pravi zrelostni izpit za življenje.

Zasedba šol je pokazala tudi nekaj novega. Razbila je utvare tistih, ki so o tržaških šolah z italijanskim učnim jezikom mislili kot na «rezervoar šovinizma». V pogovoru dijakov na skrbništvu so bile izrečene tudi besede, da je solidarnost med italijanskimi in slovenskimi dijaki «čudna, nerazumljiva».

Tembolj «čudna, nerazumljiva» se bo torej tem ljudem zdela zaključna resolucija, ki so jo soglasno sprejeli predstavniki tržaških srednjih šol; saj v nekem členu beremo: «le scuole in agitazione ribadiscono la loro reciproca solidarietà per i loro problemi specifici e in particolare quelli del. le scuole con lingua d'insegnamento slovena».

Dve besedi «in še posebej» (in particolare) dajeta temu zadnjemu členu ton in nedvoumno dokazujeta, da se je v teh šolah nekaj prelomilo. Mladi so šovinizmu zaloputnili vrata, kljub hujskanju osamelih zagrizenih nacionalistov, in se pogovorili o svojih vprašanjih, ne da bi delali kakršnekoli razlike.

Italijanski dijaki, ki so prihajali te dni na naše šole, so se prijateljsko rokovali, poslušali nasvete, spraševali po pomenu slovenskih transparentov in pritrjevali. Ustvarilo se je ozračje, ki v ničemer ne spominja na februarske dni pred osmimi leti, ko je podivjana drhal nahujskanih članov fašistične «Giovane Italia» razbijala knjigarno.

Prav je, da se ti odnosi nadaljujejo, razvijajo v duhu prijateljstva in sodelovanja in da se verigi demokratičnih sil, ki se zavzemajo tudi za naše pravice, pridruži še ta nov, izredno važen člen.

Ne pozabimo namreč, da so specifične zahteve, ki jih podpirajo tudi dijaki tržaških srednjih šol z italijanskim učnim jezikom, ustanovitev slovenskega strokovnega zavoda v Trstu in slovensko šolstvo v Beneški Sloveniji.

Stojan Spetič

Bebler in V. Popović se ponesrečila

BEOGRAD, 8. — Pri prometni nesreči v Beogradu sta bila danes ranjena glavni tajnik predsednika republike Vladimir Popović in član sveta federacije dr. Aleš Bebler. Dr. Bebler, ki ima, po prvih informacijah, lažji pretres možgan in poškodbe po obrazu, je na zdravljenju v nevrokirurški kliniki v Beogradu. Vladimir Popović pa je bil z lažjimi poškodbami na nogi zadržan na zdravljenju v vojaški medicinski akademiji v Beogradu. Nesreča se je pripetila popoldne v Roosveltovi ulici, kjer se je avtomobil, ki ga je vozil dr. Aleš Bebler, zaletel v tramvaj.

Uradni gostje na včerajšnji proslavi na srednji šoli in učiteljišču pri Sv. Ivanu

Ravnatelj srednje šole prof. Edmund Žetko izroča dijakom knjižne nagrade

Minister Colombo sprejel zastopnike Slovenskega gospodarskega združenja

Ministru so obrazložili spomenico SGZ - Začetek zasedanja o emporialni vlogi Trsta - Minister o gospodarskih odnošajih z Jugoslavijo

Minister za zunanjo trgovino Vittorino Colombo se je včeraj mudil v našem mestu, kjer je prisostvoval odprtju gospodarskega zasedanja o emporialni vlogi Trsta, ki ga organizira Krščanska demokracija. V dopoldanskih urah je sprejel odposlanstvo Slovenskega gospodarskega združenja, v katerem so bili predsednik Stanislav Bole, podpredsednik Dušan Košuta in tajnik Jurij Štavar. Prijateljskega razgovora, na katerem so zastopniki SGZ obrazložili ministru spomenico, ki so mu jo dostavili prek pristojnega urada, so se udeležili tudi poslanec Belci, ravnatelj zunanjetrgovinskega urada Generalnega vladnega komisariata dr. Borgna, predsednik trgovinske zbornice — na kateri se je razgovor vršil — dr. Caidassi, in glavni tajnik ustanove dr. Steinbach.

Poleg glavnih postavk spomenice, ki jo objavljamo na drugem mestu, so zastopniki združenja orisali ministru Colombu tudi nekatera druga pereča vprašanja iz splošne gospodarske problematike naše dežele, tako vprašanje srednje in dolgoročnih kreditov za tukajšnja podjetja, vprašanje izmenjave strokovnjakov z bližnjimi deželami, potrebo po podeljevanju študijskih štipendij za strokovno usposabljanje doma in v tujini slično s tem, kar se dogaja v drugih zahodnih deželah, in druga. Minister Colombo je pazljivo sledil izvajanjem predstavnikov SGZ ter jim zagotovil, da bo v mejah pristojnosti njegovega ministrstva upošteval njihova pojasnila ter se zavzel za rešitev prikazanih problemov. Glede vprašanj, ki se nanašajo na gospodarsko in zlasti trgovinsko sodelovanje s sosedno Jugoslavijo, pa je minister dejal, da se bo o njih razgovarjal na skorajšnjem srečanju z jugoslovanskim ministrom T. Ganfilom v Rimu.

Pred tem je bil minister na sedežu Krščanske demokracije, kjer se je sestal s pokrajinskimi voditelji stranke. Sestanka so se udeležili pokrajinski tajnik Coloni, podtajnik Antonini, poslance Belci, deželni odbornik Stopper, občinska svetovalca Abate in Puppi, predsednik trg. zbornice dr. Caidassi, podpredsednik združenja trgovcev iz tržaške pokrajine Rigoletti, odbornika dr. Vatta in dr Paschi ter ravnatelj Geppi.

Zastopniki tržaških trgovcev so prikazali ministru glavne probleme s področja mednarodne trgovine skozi tržaški emporij, ter se pri tem zadržali ob vprašanjih, ki se porajajo iz postopnega uresničevanja Evropske gospodarske skupnosti ter iz sodelovanja s tujino in zlasti z Jugoslavijo. Minister je tudi ob tej priliki naglasil, da bo skušal rešiti vprašanja, ki se nanašajo na gospodarsko sodelovanje s sosedno republiko, na sestanku ki ga bo imel 20. februarja v Rimu z jugoslovanskim gospodarskim odposlanstvom.

Pozneje je minister obiskal trgovinsko zbornico ter se seznanil s člani njenega vodilnega odbora, popoldne pa je prisostvoval odprtju dvodnevnega zasedanja o emporialni vlogi Trsta v prostorih hotela Jolly. Zasedanje je odprl pokrajinski tajnik KD Coloni, ki je kratko nakazal glavne točke, o katerih bo stekla razprava. Sledila so poročila podtajnika Antoninija o dejavnosti v naši deželi, dr. Botterija o vlogi Trsta na področju kulture in na področju storitev, ter arh. Cellija o prometnih zvezah na Tržaškem.

Po razpravi, v katero so posegli goriški strokovnjak Marocco, deželni odbornik Masutto, prof. A. Lokar, predsednik Konzorcija za Julijsko letališče prof. Ferrari, deželni odbornik Stopper in tržaški župan ing. Spaccini, je spregovoril minister Colombo. Ta je poudaril namen vlade, da bo uresničila sklepe Medministrskega odbora za gospodarsko načrtovanje, prispevala za dograditev avtoceste do Benetk, za postavitev drugega tira na vzporedni železniški progi, ter za rešitev še vseh drugih problemov, ki so bili že tolikokrat nakazani in ki še vedno čakajo na primerno rešitev. Glede sodelovanja z Jugoslavijo je dejal, da je njegovo ministrstvo za razširitev splošne izmenjave in za poživitev poslovanja v okviru posebnih računov, oziroma za njihovo razširitev, vendar da je pa za to potreben pristanek drugih ministrstev in pa same Jugoslavije. V zvezi z Evropsko gospodarsko skupnostjo je minister priznal, da bi se morala Italija zavzeti za to, da bi vodstvo EGS dovolilo tudi za tukajšnja obmejna področja dosego posebnih sporazumov z bližnjimi tržišči, kakor se to dogaja drugje ob robu šesterice, in to zlasti med Zahodno in Vzhodno Nemčijo. Vrednost izmenjave z Jugoslavijo se suče na višini 300 milijard lir, je dejal nadalje minister, poslovanje s sosedno republiko pa še pospešujejo poslovni stiki med obmejnimi področji, pri čemer igrajo pomembno vlogo zlasti Alpe Adria in avtonomni računi. Na koncu je minister naglasil, da se bo zavzel za to, da bi Trst v prihodnje postal čedalje močnejši most za trgovinsko sodelovanje med Zahodom in Vzhodom.

Spomenica SGZ ministru V. Colombu

Spomenica
G. Vittorino Colombo
Minister za zunanjo trgovino
Spoštovani g. minister.

Naše združenje združuje veliko število gospodarskih operaterjev, italijanskih državljanov, pripadnikov slovenske etnične skupine, ki se udejstvujejo na raznih proizvodnih področjih.

Kot takšno ima naše združenje nalogo, da brani specifične interese naše etnične skupine, da skuša omiliti posledice škode, ki jih je ta utrpela v preteklosti, in da skuša, z vsemi močmi, v mejah svojih možnosti, rešiti številne probleme posameznih včlanjenih kategorij.

Pri tem svojem stalnem prizadevanju prevzema združenje konkretne pobude kot sestavni del deželne skupnosti.

V tem svojstvu, gospod minister, želi Slovensko gospodarsko združenje pritegniti Vašo pozornost na nekatere probleme, ki se nanašajo predvsem na poslovanje v zunanji trgovini in ki terjajo hitro rešitev.

A. Avtonomni računi.

Ustanovitev avtonomnih računov v Trstu in Gorici je občutno pospešila trgovinsko izmenjavo med obmejnimi področji in je brez dvoma pozitivno vplivala na razvoj splošne izmenjave med Italijo in Jugoslavijo.

V začetku se je ta menjava večala, v zadnjih dveh letih pa so pri njej zabeležili zaskrbljujoče nazadovanje iz razlogov, ki so povsem neodvisni od volje gospodarskih operaterjev naše dežele.

Razloge za to nazadovanje je iskati po našem mnenju po eni strani v restriktivnem izvajanju določb o Evropski gospodarski skupnosti s strani pristojnih organov, po drugi pa v neupoštevanju drugih določb, katere bi, nasprotno lahko olajšale izmenjave med obema državama in še posebej med obmejnimi področji.

Naše združenje se zaveda, da vplivajo negativno na razvoj izmenjave tudi drugi razlogi, ki bi jih bilo treba odpraviti, tako na primer uvedba določil o gospodarski reformi v sosedni Jugoslaviji.

Poleg tega imamo za potrebno poudariti, da ima trgovinska izmenjava med Italijo in Jugoslavijo na podlagi splošnih sporazumov veliko važnost za vse tukajšnje gospodarstvo. kajti pri tem so zainteresirane zelo široke kategorije gospodarskih operaterjev.

Žal pa razvoj izmenjave na tem področju in možnost njene nadaljnje krepitve v prihodnje občutno ovirajo omejitve Evropske gospodarske skupnosti. Zavlačevanje glede sklenitve sporazuma med EGS in Jugoslavijo se tudi škodljivo odraža na delovanju gospodarskih operaterjev in na vsem deželnem gospodarstvu.

B) Mejni prehodi, avto cesta in središče za tovorni promet.

Da bi pripomoglo k pozitivnemu in čim uspešnejšemu razvoju trgovinskega in turističnega prometa na tem področju se Slovensko gospodarsko združenje zavzema za čim prejšnjo uresničitev ustreznih izboljšav v kopenskih, pomorskih in telekomunikacijskih zvezah. Združenje zlasti ponovno predlaga povzdigo prehodov Bazovica - Lipica, Repentabor in Nabrežina - Komen na Tržaškem ter prehodov Miren, Gorica - železniška postaja Nova Gorica, Plešivo in Neblo na Goriškem iz druge v prvo kategorijo, tako da se usposobijo tudi za mednarodni promet

Rešitev tega problema bi najprej pripomogla k odpravi sedanjih zastojev na prehodih pri Fernetičih, na Tržaškem in pri Rdeči hiši na Goriškem ter bi ugodno vplivala na nadaljnji razvoj turističnih tokov v smeri iz naše dežele in proti njej. Nazadnje bi radi, gospod minister, pritegnili Vašo pozornost na nujnost da bi pospešili nadaljnji razvoj trgovinskega prometa po kopnem na Tržaškem in sicer s tem, da bi usposobili prehod pri Fernetičih za opravljanje vseh carinskih operacij, krajevnih in mednarodnih, ter da bi ga opremili z vsemi napravami, ki so za to potrebne. Da bi lahko prišli do rešitve omenjenih problemov, je neobhodno potrebna avtocestna povezava našega področja z bližjim zaledjem in uresničitev carinskega središča ob prehodu pri Fernetičih, kakor ga predlagajo tukajšnji gospodarski krogi pod pokroviteljstvom tržaške trgovinske zbornice.

V želji, da bi pripomoglo k rešitvi omenjenih problemov, se združenje obrača na Vas, gospod minister, z živo prošnjo, naj bi se zavzeli, v okviru svojega ministrstva in v drugih ministrstvih, pristojnih za te probleme, v okviru EGS, kakor tudi v odnosih, ki jih boste imeli zastopniki ustreznih krogov sosedne Jugoslavije za njihovo čimprejšnjo rešitev.

Slovensko gospodarsko združenje se Vam v naprej zahvaljuje in ostaja na Vašo razpolago za vsako nadaljnje pojasnilo v zvezi z zgoraj omenjenimi problemi.

Z odličnim spoštovanjem

Tajnik: (Jurij Štavar) — Predsednik: (Stanislav Bole)

Poslovanje Friulie v preteklem letu

Glavnica družbe znaša skoraj 12 milijard
Načrti za uvedbo «leasing» v naši deželi

Predsednik deželne finančne družbe dr. Malipiero je včeraj na posebni tiskovni konferenci orisal delovanje družbe v preteklem letu, oziroma v prvem letu njenega poslovanja, ki se je zaključilo pred kratkim, čeprav je družba kot taka nastala ze 10 aprila 1967. Preden se je namreč nova organizacija lahko stvarno lotila dela, se je morala nanj primerno pripraviti. Ko pa je redno delo steklo, se je Friulia začela naglo razvijati. V začetku leta 1968 so dvignili glavnico s 500 na 7.495 milijonov lir, nato pa so jo — v glavnem z deželnimi prispevki — se trikrat povišali, in sicer zadnjič januarja letos, ko je dosegla sedanjo višino 11 milijard 819 milijonov lir.

V tem času je družba izpopolnila tudi strukturo svojega osebja. Posebni tečaji, na katerih je vzgojila vrsto kvalificiranih strokovnjakov, so se zaključili z uspehom, tako da je družba lahko zaposlila več slušateljev. Poleg tega pa je Friulia priklicala iz ostalih pokrajin nekatere domače strokovnjake, ki so se bili svoj čas izselili iz Furlanije-Julijske krajine

Vodstvo družbe je tudi v preteklem letu poskrbelo za primerno popularizacijo družbinega delovanja; v ta namen je stopilo v stik s predstavniki deželnih gospodarskih krogov, izvajala propagando prek denarnih zavodov ter iskala možnosti za nove gospodarske pobude v deželi, ob sodelovanju ne le domačih, temveč tudi tujih podjetnikov

V preteklem letu je vodstvo družbe prejelo 64 prošenj za pristop oziroma za finančno sodelovanje. Te prošnje strokovnjaki družbe sedaj proučujejo. V 20 primerih pa je Friulia lani sklenila pristopiti k ustreznim pobudam: gre za 13 že obstoječih in delujočih podjetij, ter za 7 novih podjetij oziroma družb. Izmed omenjenih gospodarskih organizacij se jih 16 udejstvuje na področju predelovalne industrije, štiri pa delujejo na področju storitev Skupna vrednost dovoljenih intervencij, to je vrednost delnic, ki jih je prevzela Friulia, znaša 1.698 milijonov lir, k čemur je treba prišteti še 1.227 milijonov lir dodatnih obveznosti. Tako se skupna vrednost družbinega doprinosa v lanskem letu dvigne na 2.925 milijonov lir.

Predsednik Malipiero je nadalje omenil, da se Friulia v zadnjem času živo ukvarja z novim načrtom, ki naj bi omogočil zlasti malim in srednjim industrijam, da bi bile deležne finančne pomoči za nabavo potrebnih prostorov in tehnične opreme. S posebno «leasing» operacijo naj bi namreč Friulia po potrebi prosilcev začela graditi in opremljati manjše tovarne in delavnice ter jih potem dajala v najem srednjim in malim industrijcem ter obrtnikom. Pozneje bi slednji lahko postali lastniki delavnic oziroma opreme. Če bo družbi Friulia ta zamisel uspela, bo to prvi poskus te vrste v Italiji, medtem ko je «leasing» ponekod v tujini že precej razširjen. To velja zlasti za Veliko Britanijo, kamor so se voditelji Friulie tudi svoj čas podali, da bi videli kako se te tem rečem stre že v tujini.

Statuta se je dejansko začel operativni del deželnega načrtovanja. Zato bo treba poskrbeti za primerne instrumente, da se uresničijo programske obveze, sprejete v prvem petletnem načrtu Zato bodo morali ustanoviti center za načrtovanje, imenovati ravnatelja in specializirano tehnično osebje. Poleg tega bo treba uskladiti deželne organe za načrtovanje z posebne posege države. Poleg tega bo treba tudi urediti vprašanje naložb za infrastrukture, za spodbude, za strokovno usposabljanje delovne sile, tako da bo na razpolago delovna sila. Gre torej za konkretne izbire. Pri tem se je treba spomniti, da je vlada predložila zakonski osnutek o postopku in načrtovanju. V interesu dežele je, da se pri tem ne omejijo njene pristojnosti.

Razpisani roki za državne usposobljenostne izpite

Ministrstvo za javno vzgojo je letos razpisalo prvi in drugi rok državnih usposobljenostnih izpitov za upravljanje poklicev komercialista, aktuarija, zdravnika-kirurga, kemika, lekarnarja, inženirja, arhitekta, agronoma, gozdarskega izvedenca, živinozdravnika in izvedenca statističnih ved.

Izpiti bodo aprila in decembra letos. V Trstu bo izpitni sedež za komercialiste, kemike, lekarnarje in inženirje. Za podrobnosti glej Uradni vestnik štev. 8 z dne 10. januarja 1969. V členu 6 ustreznega razpisa je določeno, da smejo italijanski državljani iz dežele Tridentinsko-Gornje Poadižje, katerim je materin jezik nemščina opraviti izpit v materinščini.

Za italijanske državljane iz dežele Furlanija-Julijska krajina, katerim je materini jezik slovenščina, ni rečeno, da bi imeli to pravico. Zakaj?

Špiljkovi pogovori v Budimpešti

BUDIMPEŠTA, 8. — Predsednik zveznega izvršnega sveta Mika Špiljak, ki je na poluradnem obisku na Madžarskem, je včeraj končal svoje pogovore s predsednikom madžarske vlade Jeanom Fockom o vprašanjih s področja dvostranskih odnosov in o najvažnejših mednarodnih vprašanjih.

Danes je Mika Špiljak obiskal sedež komunistične partije Madžarske, kjer ga je sprejel tajnik CK in član politbiroja Bela Biszku. V razgovorih, ki so trajali skoro dve uri so si obširno izmenjali misli o odnosih med obema strankama, o akutnih vprašanjih mednarodnega položaja in o položaju v mednarodnem delavskem gibanju.

Pri tem je Biszku seznanil Špiljka s programom, ki ga namerava ta madžarska vlada in partija izvesti na področju socialistične demokracije, in s stališčem Madžarske o češkoslovaškem vprašanju. Špiljak je izkoristil razgovor za obširno pojasnilo o jugoslovanskem stališču o Češkoslovaški, ki temelji na načelih nevmešavanja v notranje zadeve drugih, na pravici vsake države do neodvisne notranje in zunanje politike do suverenosti in da samostojno odloča o vseh stvareh.

Kljub različnim pogledom na ta vprašanja je bila obojestransko poudarjena želja in potreba, da se zaradi teh različnih pogledov ne kvarijo medsebojni odnosi glede na to, da imata obe vladi in partiji v mnogih drugih vprašanjih enake oziroma podobne poglede. Špiljak in Biszku sta poleg tega proučila nekatera vprašanja v zvezi z bodočim posvetovanjem komunističnih partij.

SEJA DEŽELNEGA TEHNIČNEGA ODBORA

Odobritev raznih načrtov za 2 milijardi javnih del

Med drugim bodo porabili 200 milijonov lir za razna pripravljalna dela za tovarno Grandi Motori in 57 milijonov lir za zgraditev dveh mostov na tem področju

Na svoji zadnji seji je deželni tehnični odbor pod predsedstvom odbornika za javna dela Masutta proučil številne načrte in cenitve, ki se tičejo važnih javnih del v Furlaniji - Julijski krajini. Na področju infrastruktur in zemeljskih del je odbor proučil načrt za ureditev pobočja griča Čelo pri Boljuncu, kjer bodo zgradili tovarno Grandi Motori. Ta dela so potrebna zaradi posebne geološke narave zemljišča, ki je sestavljeno iz plasti peščenca, med katerimi so plasti ilovice.

Načrt, ki ga je izdelalo tržaško industrijsko pristanišče se tiče del za izravnavo zemljišča, za kar bodo porabili 200 milijonov lir krtih za 80 odstotkov z deželnim prispevkom in za 20 odst. s skladom vladnega komisariata. Odbor je odobril načrt.

V okviru del za infrastrukture, ki so potrebne za graditev tovarne Grandi Motori, je EPIT predložil deželi načrt dveh železnih mostov na železniškem priključku, ki bo povezoval tovarno s postajo v Žavljah. Za ta dva mosta bodo izdali 57 milijonov in tudi ta izdatek bo krila dežela.

Kar se tiče cestnih del, je odbor odobril dela za ureditev ceste v Viškoršo za katero je pripravila načrt videmska pokrajinska uprava Ta načrt predvideva 200 milijonov lir izdatkov in tudi zanj bo dežela prispevala denar Odbor je odobril tudi neke načrte za zgraditev vodovodov v nekaterih furlanskih občinah Prav tako je odobril načrte za združitev odtočne kanalizacije Nadalje je odbor odobril načrte za zgraditev treh vodnih zbiralnikov za vodovod v kopališkem središču v Lignanu za kar bodo porabili 900 milijonov lir. Sami zbiralniki bodo stali 245 milijonov. Odbor se je ugodno izrekel tudi o načrtu za ureditev hudournika Grava v Sacileju, za kar bodo porabili 68 milijonov. Nadalje je odbor odobril gradbeni načrt za en paviljon v bolnišnici «Gervasutta» v Vidmu, za kar bodo potrošili 150 milijonov lir. V paviljonu bo prostora za 42 postelj.

Odbor je izrekel ugodno mnenje o graditvi mladinskega hotela v občini Forni Avoltri v znesku 147 milijonov lir, za kar je tudi dala svoj prispevek dežela. K temu je treba dodati še deželni prispevek za zgraditev žičnice z Nevejskega sedla h koči Gilberti, za kar bodo porabili 328 milijonov lir. Končno je odbor odobril načrt za klimatizacijo prostorov tržaškega županstva na Trgu Granatieri za 194 milijonov lir. Skupno je torej odbor odobril za nad dve milijardi lir del.

Smrtna nesreča na Istrski cesti

Pozno sinoči se je pripetila na Istrski cesti (v bližini poslopja mestne čistoče) smrtna prometna nesreča. 69-letni težak Carlo Buzzaj iz Ul. Vespucci 6 je prečkal cesto, ko je nenadoma padel na tla (verjetno mu je postalo slabo). 22-letni Medio Giugovich, ki je upravljal avto fiat 500, je tik pred padlim zavrl svoje vozilo. Žal pa ga je v tistem trenutku prehiteval 20-letni Darko Furlan iz Ul. Madonnina 31, ki je šofiral avto znamke fiat 1100. Šoferju se ni posrečilo zavreti avto ter je povozil Buzzaja. Nesrečnež je bil skoraj na mestu mrtev.

Deželne obveznosti za načrtovanje

Z odobritvijo zakonskega predloga na podlagi člena 50 deželnega

Časnikarski ples

V torek, 18 t m. bo v galeriji Tergesteo časnikarski ples, ki ga v okviru pustnih praznovanj prireja časnikarski krožek v Trstu.

Nalezljive bolezni

Občinski zdravnik je posredoval naslednje podatke o gibanju nalezljivih bolezni v razdobju od 27. januarja do 2. februarja letos: 11 primerov škrlatice, trije primeri epidemičnega vnetja možganske mrene, 43 primerov ošpic, 12 noric (dva primera izven občine), 15 primerov mumpsa, 1 primer garij, 7 primerov infekcijskega vnetja jeter ter 1 primer infekcijskega revmatizma

Tajni razgovori v Parizu

PARIZ, 8. — Med pariškimi političnimi opazovalci se vedno bolj utrjuje mnenje, da potekajo v francoski prestolnici poleg uradnih pogajanj tudi tajni razgovori med ameriško in severnovietnamsko delegacijo za rešitev vietnamskega spora. Vest o teh razgovorih ni bila za sedaj demantirana, oziroma jo je načelnik ameriške delegacije Cabot Lodge po mnenju nekaterih celo posredno potrdil.

Ko je namreč Lodge danes pospremil na letališče južnovietnamskega podpredsednika Kao Kyja, ki je odpotoval v Sajgon na posvetovanje s tamkajšnjo vlado, ga je eden od prisotnih časnikarjev vprašal, če je vest o tajnih razgovorih resnična. Vi dobro veste — je odgovoril ameriški veleposlanik — da ne govorim nikoli o takih stvareh v javnosti. Lodge ni torej zanikal obstoja tajnih stikov, po mnenju nekaterih pa ga je s temi besedami celo, kot smo dejali, potrdil.

Tudi v severnovietnamskih krogih v Parizu nočejo komentirati te vesti. Tu samo poudarjajo, da so funkcionarji štirih delegacij stalno v stiku za ohranitev «povezanosti». Seveda pa ni izključeno, da je na teh stikih govor tudi o političnih problemih.

In končno še eno dejstvo, ki naj bi po mnenju opazovalcev potrjevalo obstoj tajnih pogajanj: kot je znano, bo novi ameriški predsednik Nixon dospel 28. februarja v Pariz, kjer se bo sestal tudi s člani delegacije ZDA na pogajanjih Postavlja se domneva, da hočejo ameriški delegati do tega datuma doseči konkretne rezultate, z razglasitvijo katerih bi na najboljši način sprejeli svojega predsednika. V ta namen naj bi bili tudi pripravljeni, da nekoliko popustijo v svojih stališčih in da postavijo nove predloge, ki bi bili sprejemljivi tudi za Hanoj in FNO.

Med problemi, o katerih naj bi razpravljali na tajnih razgovorih, je predvsem vprašanje osvoboditve vojnih ujetnikov, ki je, kot je znano, ameriškemu predsedniku posebno pri srcu. Ni pa izključeno, da ne bi na razgovorih postavili temelje za rešitev še ostalih problemov. Treba je tudi upoštevati — menijo dalje opazovalci — da je iskanje skupnih rešitev lažje na tajnih in neformalnih razgovorih, kot pa na uradnih pogajanjih, kjer morajo delegati paziti na vsako besedo in kjer se vsak boji kot prvi v nečem popustiti

Kot smo dejali, je južnovietnamski podpredsednik Cao Ky odpotoval danes iz Pariza v Sajgon, kjer se bo posvetoval s svojo vlado. Pred odhodom je izjavil, da še neve, če bo spet v Parizu ob priliki Nixonovega obiska.

Sajgonski dnevnik v angleščini «Saigon Daily News» je danes sporočil, sklicujoč se na «zanesljive vire», da se bodo prve ameriške enote umaknile iz Južnega Vietnama julija letos. Število vojakov ki se bodo vrnili v domovino, je še neznano, vendar list dodaja, da bo do umika prišlo v teku treh let: konec prihodnjega leta bo po mnenju sajgonskega dnevnika v Vietnamu še 350 tisoč ameriških vojakov, konec leta 1971 pa še 200 tisoč. Kot je znano, je sedaj v Vietnamu preko 560 tisoč ameriških vojakov.

Osvobodilne sile so danes sestrelile dva ameriška helikopterja in eno letalo tipa «phantom F-4». Sedem ameriških in šest južnokorejskih vojakov je bilo pri tem ubitih

Proglas zvezne konference SZDLJ

BEOGRAD, 8. — Jugoslovanski tisk bo v jutrišnjih številkah objavil proglas zvezne konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije za volitve za občinske in pokrajinske skupščine in za republiško zvezno skupščino, ki bodo, kot se predvideva, aprila letos. V proglasu se poudarja, da se Socialistična zveza Jugoslavije med drugim bori in da se bo borila za nadaljnji razvoj samoupravljanja in neposredne demokracije ter integracije družbe na samoupravnih osnovah, za enakopravnost narodov in narodnosti, za uresničenje samoupravnih pravic občanov na vseh področjih, za stalno krepitev vloge neposrednih proizvajalcev, za porazdelitev dohodka po doseženih rezultatih dela, za hitrejši razvoj nezadostno razvitih republiških krajev, za hitrejši razvoj samoupravnih odnosov v kmetijstvu, za dosledno uresničenje resolucije o zasebnem delu, za pravilno politiko zaposlenosti in rešitev vprašanja nezaposlenih, za čim pravičnejši davčni sistem, za hitrejši razvoj samoupravnih odnosov na področju šolstva, prosvete, znanosti in kulture in čim večjo skrb za otroke in mladino.

Z razvojem samoupravljanja, borbe za demokracijo in človeške socialistične odnose, za dosledno politiko miru, nepovezovanja in enakopravnega sodelovanja med narodi, uporno borbo za neodvisnost in suverenost narodov in držav, se krepi ugled Socialistične Jugoslavije na svetu, se poudarja v proglasu. Socialistična zveza se zavzema za takšen družbeni sistem, v katerem bo čim bolj prišlo do izraza interes ljudi v združenem delu, enakopravnost narodov in narodnosti, v katerem bodo pobude in predlogi glavna osnova delovanja skupščine, sistem, v katerem bodo delovni ljudi čim neposrednejše vplivali na odločanja vseh družbenih poslih. Politika narodne enakopravnosti je sestavni del borbe za osvoboditev človeka, nacionalna svoboda dobiva polni smisel samo v doslednem uresničenju samoupravnih pravic delovnih ljudi v procesu družbenega dela.

V borbi za uveljavljanje samoupravnih in drugih pravic delovnih ljudi bo Socialistična zveza dala podporo vsem naprednim stremljenjem, ne glede na njihovo narodno pripadnost. Socialistična zveza se bo odločno borila proti nacionalističnemu egoizmu, šovinizmu, ostankom razrednega sovražnika, birokratičnim silam, ki podpihujejo nacionalno nestrpnost šovinistične in nacionalistične strasti.

V zunanji politiki se bo Zveza zavzemala za dobrososedne odnose in sodelovanje z vsemi balkanskimi in drugimi sosednimi državami na načelih medsebojnega spoštovanja, narodne neodvisnosti, suverenosti integritete in proti vsem teritorialnim zahtevam, iredentističnim tendencam, nespoštovanju pravic jugoslovanskih narodnih manjšin, ki žive v sosednih državah in nad vsem poskusom in vmešavanja v notranje zadeve Jugoslavije.

Govor Longa na otvoritvi kongresa KPI v Bologni

(Nadaljevanje z 1. strani)

medsebojnem spoštovanju ter brez vsakega vmešavanja v notranje zadeve drugih partij na temelju, da nihče ne razpolaga z vso resnico. Zaradi tega je treba gledati na internacionalizem kot na novo stvarnost v svetu Zato morajo biti tudi odnosi med socialističnimi državami odnosi med enakimi, svobodnimi in bratskimi narodi, če se hoče zgraditi resnično socialistično skupnost, ki bo temeljila na prepričanem in trajnem prijateljstvu.

Ta pomembni del svojih izvajanj je Longo zaključil:

«Socialistična Italija, za katero se mi borimo, mora biti svobodna, neodvisna in suverena, brez pretenzij in pogojevanj s strani tujcev, dežela, kjer bodo politične odločitve sprejemali vedno in samo na osnovi volje ter interesov ljudstva in delavcev in to, ter samo to, bo osnovni zakon, ki bo vodil h gradnji in upravljanju nove družbe. Tak je naš strateški cilj. Cilj je izgradnja socialistične družbe, ki ne bo birokratska, v kateri bo obstajala svoboda religije, svoboda kulture, znanosti, umetnosti, svoboda informacije, svoboda izražanja in izmenjave idej. Na tej osnovi moramo narediti socializem v Italiji ob prisotnosti različnih strank in socialnih organizacij, ki se bodo trudile, za svobodno in demokratično dialektiko tudi z različnih stališč, nekaj kvalitetno različnega od do sedaj poznanih izkušenj in kar bo v celoti odgovarjalo tradiciji in volji našega ljudstva.»

Na naši strani je naša avtonomija, od katere ne moremo odstopiti, kot tudi ne moremo odstopiti od internacionalizma. Na naši strani je kritično gledanje, ki je lastno marksizmu in tako tudi sposobnost, da ne gledamo na izkušnje socialističnih držav kot na nekak mit, da zgodovinsko ocenjujemo velike korake, ki so bili do sedaj napravljeni, istočasno pa tudi na resna vprašanja, ki obstajajo glede odnosov med državami in glede razvoja socialistične demokracije.

Solidarnost, ki nas združuje z vsemi narodi socialističnih držav in predvsem s sovjetskimi narodi, ki so prvi odprli na svetu pot socializmu, je resnična in globoka prav zato, ker ne gre za nekritično in formalno solidarnost. Ta solidarnost pa ne pomeni enakost rešitev, kot so jo izbrale že druge partije, temveč našo polno avtonomijo. Gre za solidarnost s svetom, ki mora v vedno večji meri s konkretnimi dejstvi dokazati skladnost z velikim razgovorom, ki se je odprl z 20. kongresom, da je socializem najvišji izraz demokracije, svobode in človeškega dostojanstva.

Zadnje poglavje se nanaša na notranja partijska vprašanja, pri čemer je Longo rekel, da je bila predkongresna razprava zelo živahna in je partija demokratično enotna, vendar pa v njej ne prihaja do izraza tako nazvani monopolizem in se enotnost gradi v razpravi in v nasprotju mnenj.

Zaključek Longovega poročila so delegati in prisotni pozdravili s bučnim aplavzom. Ob zaključku je predsedstvo prebralo telegram, ki so ga poslali predsedniku republike in njegov odgovor. Nato pa so izvolili štiri komisije. Določili so tudi, da bo vsak diskutant lahko govoril največ po dvajset minut. Kongres bo nadaljeval z delom jutri ob 8.30.

šport šport šport

VATERPOLO

DINAMO — MLADOST 4:4

Zagrebška Mladost evropski prvak

MOSKVA, 8. — Jugoslovanski klub Mladost iz Zagreba je osvojil danes v Moskvi pokal evropskih vaterpolskih prvakov.

Zagrebčani so namreč dosegli v povratni tekmi z moskovskim Dinamom neodločen izid 4:4, ker so v prvi tekmi v Beogradu premagali Sovjete s 7:3 je tako skupni izid 11:7 v korist Jugoslovanov, ki so tako postali evropski klubski prvaki.

UMETNO DRSANJE

EVROPSKO PRVENSTVO

Kontinentalni naslov za Gabrielo Seyfertovo

GARMISCH - PARTENKIRCHEN, 8. — 21-letna Gabriela Seyfert iz Vzhodne Nemčije, ki je osvojila v Grenoblu srebrno olimpijsko kolajno, je postala nova evropska prvakinja v umetnostnem drsanju ter se je tako maščevala za poraz češkoslovaški drsalki Hani Maškovi. Ta jo je namreč premagala na lanskem prvenstvu.

Končna lestvica:

1. **Gabriele Seyfert (V. Nem.) 9 - 2.849,3**
2. **Hana Maškova (ČSSR) 22 - 2.759,1**
3. **Beatrix Schuba (Av.) 23-2.775,9**
4. **Zsuzsa Almassy (Mad.) 36 - 2.691,4**
5. **Elisabeth Nestler (Av.) 49 - 2.616,2**
6. **Jelena Čeglova (SZ) 51 - 2.610,8**
7. **Elisabeth Mikula (Av.) 68-2.542,9**
8. **Rita Trapanese (It.) 77-2.512,1**
9. **Patricia Ann Dodd (Ang.) 80 - 2.501**
10. **Eileen Zillmer (Z. Nem.) 89 - 2.477.6**

NAMIZNI TENIS

MOŠKA B LIGA

Danes v Trstu ŠZ Bor - CGS

To bo za borovce zadnja tekma na domačih tleh v letošnjem prvenstvu

Prvenstvo moške B lige se nagiba h koncu in današnja tekma s CGS je za borovce zadnje srečanje na domačih tleh. Moštvo CGS, tradicionalni nasprotnik Bora, se je temeljito pripravilo za to srečanje in prav gotovo bo prišlo do izredno napete in zanimive igre. Za borovce, ki vseskozi vodijo na lestvici prvenstva B lige, pa je ta dvoboj odločilne važnosti, kajti samo z zmago lahko ohranijo prvo mesto in s tem upanje na vstop v prvo ligo.

Borovci bodo nastopili v postavi Bole, Košuta Edi, Tomsič in pričakovati je, da bodo tudi domači gledalci prihiteli, da bi jih spodbudili ob tem poslovilnem srečanju.

Tekma bo ob 10. uri na stadionu «1. maj».

SMUČANJE

V VIPITENU

Presenetljiva zmaga Američanke J. Nagel

VIPITENO, 8. — Komaj 17-letna Američanka Judy Nagel je danes presenetljivo zmagala v ženskem slalomu FIS-A za trofejo «vipitenskega mesta». Njeno veselje je bilo tem večje, ker se je njena starejša sestra Kathy uvrstila na drugo mesto. Ostala častna mesta so pripadala Francozinjam, medtem ko se je prva Avstrijka uvrstila šele na deveto mesto. Izid tekmovanja v slalomu je naslednji:

1. Judy Nagel (ZDA) 96"34 (45"87 + 50"47)
2. Kathy Nagel (ZDA) 98"57 (46"92 + 51"65)
3. Florence Steuer (Fr.) 99"27 (47"99 + 51"28)
4. Michele Jacot (Fr.) 99"82 (47"52 + 52"30)
5. Ingrid Lafforgue (Fr.) 100"16 (48"56 + 51"60)
6. Gina Hathorn (VB) 10"62
7. Kiki Cutter (ZDA) 100"93
8. Barbara Cochran (ZDA) 101"38
9. Heidi Zimmermann (Av.) 101"39
10. Glorianda Cipolla (It.) 102"04
11. Hannemarie Proell (Av.) 102"08
12. Fernande Bochatay (Švi.) 102"13
13. Berni Rauter (Av.) 102"51
14. Burgl Faerbinger (Z. Nem.) 103"44
15. Hanneroesli Zryd (Švi.) 103"84
16. Rosy Mittermaier (Z. Nem.) 103"91 itd.

KOŠARKA

MOŠKA B LIGA

Splügen Bräu-Gamma

Danes ima goriška peterka Splügen Bräu v gosteh Gammo iz Vareseja. Ta derbi ne bi imel posebnih vzročati domačinom večjih skrbi, saj so zadnje čase precej trenirali. Pripravljajo se namreč tudi na težko srečanje, ki bo naslednjo nedeljo v Forliju proti močnemu Becchiju. To srečanje bo odločilno za prvo mesto v lestvici.

Danes mora Becchi preizkusiti precej težko tržaško igrišče, ki je bilo usodno za ekipo Biancosarti.

V goriški sredini bi moral danes Merlati zopet pokazati svojo učinkovitost, saj je popolnoma okreval. Tudi Pieri je v zelo dobri formi, saj je to dokazal v prejšnji tekmi z Junior Casale.

Vsekakor ne smemo podcenjevati Gamme, ki slovi predvsem po tem, da ohrani na igrišču hladno kri in zato opravi svoj načrt igre vedno do konca. Ima precej dobro tehnično igro in kaj dobrih igralcev. Gamma je zadnje čase zmagala kar petkrat zaporedoma in to trikrat na tujem igrišču. Zato je tudi morala nastopiti nih igralcev na zelo visoki stopnji.

ITALIJANSKO PRVENSTVO V NORDIJSKIH PANOGAH

Renzo Chiocchetti novi prvak v teku na 15 km

Lanski zmagovalec G. Stella odstopil

TRBIŽ, 8. — Renzo Chiocchetti, član Fiamme Gialle iz Predazza, je novi italijanski prvak v smučarskem teku na 15 km. Njegova zmaga ni presenetila poznavalcev razmer in izvedencev, saj današnji zmagovalec spada med najnovejše smučarske tekače. Chiocchetti je imel najhujšega tekmeca v zmagovalcu teka na 30 km Ulricu Kostnerju, medtem ko mu lanskoletni prvak Gianfranco Stella ni delal preglavic.

Stella, ki ni bil pri najboljšem zdravju, je kmalu odstopil od tekmovanja, ki je ves čas potekalo med močnim sneženjem. Olimpijski prvak Franco Nones pa se sploh, kot je sicer že najavil, ni predstavil na startu.

Vrstni red na cilju je bil naslednji:

1. RENZO CHIOCCHETTI (Fiamme Gialle Predazzo) 50'58"5
2. Ulrico Kostner (Centro sportivo Carabinieri) 51'12"3
3. Livio Stuffer (Centro sportivo Esercito) 51'26"4
4. Franco Manfroi (Centro sportivo Fiamme Oro Moena) 52'11"
5. Attilio Lombardo (Gruppo sportivo Vigili fuoco Godioz) 52'16"7
6. Palmiro Serafini (Centro sportivo Esercito) 52'22"5
7. Tonino Biondini (Centro sportivo Forestale) 52'22"7
8. Willi Bertin (Fiamme Gialle Predazzo) 52'32"7
9. Elviro Blanc (Gruppo sportivo Vigili fuoco Godioz) 52'36"1

Ker je ves čas snežilo, pri čemer je zapadlo nad meter snega, so morali prireditelji odložiti tekmovanje v skokih. Jutri bodo zaradi tega skoki za kombinacijo in za naslov ter članska štafeta 3x10 km.

V AARE

V veleslalomu uspeh Augerta

Aare, 8. — Francoz Jean Noel Augert, ki je že včeraj zabeležil v prvi manche veleslaloma za svetovni alpski pokal najboljši čas, je danes potrdil svojo premoč v tej panogi. Francoz je namreč ponovil zmago in pustil za seboj, pa čeprav le za malo, nevarnega Švicarja Jakoba Tischhauserja. Augert se je z današnjo zmago povzpel na šesto mesto svetovne lestvice. Izid veleslaloma v Aareju je naslednji (naveden čas je tudi rezultat včerajšnjega teka):

1. Jean-Noel Augert (Fr.) 3'35"89
2. Jakob Tischhauser (Švi.) 3'38"36
3. Alain Penz (Fr.) 3'40"61
4. Lorenzo Clataud (It.) 3'41"43
5. Rune Lindstroem (Šved.) 3'41"98
6. Georges Mauduit (Fr.) 3'42"86
7. Rick Chaffee (ZDA) 3'43"32
8. Eberardo Schmalz (It.) 3'43"77
9. David Zwilling (Av.) 3'43"89
10. Herbert Huber (Av.) 3'44"46

Referendum športnih novinarjev

Franco Del Campo športnik leta 1968

Sportni novinarji dežele so z referendumom izbrali plavalca Franca Del Campa, ki se je na mehiški olimpiadi uvrstil v finale, za atleta 1968. leta.

NOGOMET

TURNIR V VIAREGGIU

Včeraj zmagi le za CSKA in Benfico

VIAREGGIO, 8. — Kar šestnajst enajsteric je nastopilo danes v drugem kolu 21. mednarodnega mladinskega nogometnega turnirja za pustni pokal. Nastopile so tudi prijavljene enajsterice z lanskoletne zmagovalke praške Dukle in Bologne, ki sta včeraj otvorili letošnji turnir.

Izidi današnjih tekem so naslednji:

V Viareggiu
Benfica - Pisa 2:1 (1:1)
Napoli - Vojvodina 3:1 (2:1)
V Pistoji
Fiorentina - Espagnol 2:0 (0:0)
V Pontederi
Milan - Vasas 1:1 (1:0)
V Lucci
CSKA - Inter 2:0 (1:0)
V Monsummanu
Juventus - Lublin 2:0 (1:0)
V La Speziji
Atalanta - Eintracht 2:0 (1:0)

Turnir se bo nadaljeval v ponedeljek z naslednjimi tekmami:
Atalanta - Eintracht
Lublin - Juventus
Bologna - Dukla
Vasas - Milan

ERWIN WEIL

Srečanje

Sončen dan zgodnje pomladi, ki je v Parizu posebno lepa, je dihal med drevjem boulonjskega gozda, po versajskih parkih, po drevoredih ob hišah, na katerih je slikalo sonce velike svetle lise, ki so dajale zidovom posebno veselí nadih. Voda v Seini pa kot bi se je dotaknil Midas: zlato so se lesketali njeni valovi in lahen vetrič je skrbel, da so tudi oni zaživeli z ostalo prirodo.

Kot bi se hoteli pridružiti harmoniji v prirodi, so zadoneli notredamski zvonovi. In kot bi čakal na te močne glasove, je začel ntkdo v mali hiši ulice St. Honoré igrati na spinet, nežno, zasanjano. Bil je Wolfgang Amadeus Mozart, ki je takrat bival v Parizu s svojo materjo. Od časa do časa je prenehal igrati, da ai je zapisoval note. Naenkrat je potrkalo na vrata in vstopil je srednje velik, slok človek, temnih, žgočih oči; nosil je temnorjav suknjič. Mozart je vstal in začuden gledal tujca.

«S čim vam morem biti na uslugo?» je vprašal Mozart v zadregi. Odkar je bil v Parizu, je bil vedno v zadregi. Najbolj ga je motilo, ker je bil v neprestanem boju z jezikom, in kadar je govoril s Francozom, je napeto preiskoval poteze v njegovem obrazu: ali se mu ne posmehuje. Prav zato se je izogibal družbe in je bežal po cestah, kot bi se mu silno mudilo.

«Že nekaj dni stanujem v sobi poleg vaše,» je odgovoril tujec. «Ali smem vedeti, kaj ste pravkar igrali? Bilo je zelo lepo.»

Wolfgang Amadeus se je nasmehnil: «Zelo ljubeznivo priznanje, igral sem svojo lastno kompozicijo.»

Mladi človek je bil začuden: «Potem ste mojster v komponiranju. Smem vedeti, kako boste svoj opus naslovili?»

«Amoroso.»

«Naslov je nadvse posrečen. Zares zveni globoka ljubezen iz te godbe. Vendar bi si dovolil pripombo: bolj zemeljska kot božanska ljubezen.»

Mozart je bil mlad: čutil je, da je prav do las zardel. Kako je mogel ta mladi tujec dojeti, da je mislil med igranjem na dekliico v daljni domovini, ki bi ji rad pripomogel, da bi postala slavna pevka in bi potem skupaj prepotovala vse dežele sveta. Mislil je hanjo, kako mu je prinesla k poštnemu vozu, ki ga je popeljal proti Parizu, zavitek z dvema vezenima kamižolama: «Da se ne boš prehladil. Sama sem jih vezla. Misli name, ko jih boš nosil.» Alojzija!

Obrnil se je k tujcu in mu ponudil prostor: «Ali ne bi sedli, gospod?» Tujec pa mu je živahno odgovoril: «Ne imenujte me gospoda. Nisem gospod, sem navaden državljan te dežele. Gospodje sedijo na svojih graščinah in odirajo kmete, ali pa tu v svojih palačah in pretepajo svoje službenike.»

Mozart se je začudil: «Vaši nazori so svojevrstni in mislim, da ste z njimi osamljeni v tem mestu, ki tako spoštuje visoko plemstvo.»

Gost pa se je smehljal: «Ali sem res osamljen, je vprašanje zase. Človek navadno vidi samo vodno gladino, ne ve pa, kaj se godi na dnu. Iz morskega dna kipe skriti vrelci, in kadar so dovolj močni, bruhnejo na površje... Vi govorite sicer odlično naš jezik, vendar ste videti tujec v tem mestu. Morda Nemec ali Anglež?»

«Salzburška je moja domovina, imamo samostojnega regenta.»

«Oprostite moji radovednosti: ali ste tu, da študirate glasbo? Jaz sem jurist, študiram na Sorboni in sem doma iz Arrasa.» Potem je pogledal skozi okno: «Kraseň dan! Ali ne bi zapustili svojega spineta in bi se skupaj podala na sprehod v okolico?»

«Tudi mene bi veselilo, toda najprej se moram posloviti od svoje matere, ki je tu v sosedni sobi; žal, je nekoliko bolna.»

Anna Maria Mozart je sedela v naslanjaču upadlih lic in žarečih oči. Sin ji je ljubeznivo rekel: «Mati, če vam je prav, bi odšel na sprehod z mladim sosedom, študentom s Sorbone.»

Mati je dvignila glavo: «Če hočeš, Wolfi! Samo ne ostajaj dolgo zunaj. Ni mi dobro, srce...»

Ko sta bila nova znanca na cesti, je študent rekel: «Ime mi je Maksimilijan. Imam brata in sestro, ki sta mlajša od mene. A glede mene si je moj oče vtepel v glavo, da moram postati pravnik. To pa ni zame, to diši po trohnobi. Šel bom po drugi poti: ne bom branil samo posameznikov. V sebi čutim moč, da bom rešil ves narod pred pogubo...»

Medtem sta prišla na Place de Grève. Mogočno sta se dvigala proti nebu stolpa notredamske cerkve. «Kadar grem čez ta trg, me vedno obide grozljiva slutnja in moje nosnice vonjajo duh po krvi.» Mozart je prisluhnil njegovemu glasu: bil je globok in zveneč, oni pa je nadaljeval: «Često sanjam o tem trgu — težke in temne sanje. Na trgu vidim nepregledno množico, nad njo pa nekaj bleščečega, ki se spusti navzdol, potem pa krik množice in pred mojimi očmi je vse rdeče od krvi — potem pa se prebudim.» Nenadno se je ustavil pred Mozartom: «Vi imate zame nekaj privlačnega... Ali ste bili že veliko po svetu?»

Mozart se je smehljal: «Že kot majhen deček sem bil v Parizu. Igrali smo pred imenitniki tega mesta in tudi pred Madame Pompadour. Prej pa sem igral na dvoru na Dunaju pred Marijo Terezijo. Bila je zelo ljubezniva z menoj in tudi njena hčerka Nettl, ki bo gotovo kmalu zasedla kak kraljevski prestol.»

Njegovemu spremljevalcu pa se je pomračil obraz: «Jaz pa se za te vrste ljudi ne navdušujem, marveč gledam nanje kot na zajedalce, klope, pijavke. Ne vem, če so pri vas kaj drugačni, toda pri nas počno hude stvari... Poglejte tole palačo, last vojvode Angoulemskega. Ime ne pove dosti, toda rodbina je dobila od kralja Ludvika trinajstega kot posebno priznanje dovoljenje, da si vojvoda, če ga na primer zebe na lovu, lahko ogreje noge v krvi svojih tlačanov. Poglejte, zdaj se peljejo na sprehod ti zajedalci, ki ne vedo, kako bi zapravili denar, ki so ga iztisnili iz svojih tlačanov. Ženska, ki sedi v dragoceni kočiji, ki jo vlečejo štirje vranci, je bila še pred nekaj leti plesalka v neki jazbini na Montmartru, danes pa vsemogočna priležnica vojvode de la Lange. Kako naduto gleda na tisto skupino beračev tamkajle, čeprav je izšla iz njihovih vrst. Za njo prihaja kočija grofa Villeneuvea. Pravijo, da ima toliko gradov, da bi lahko vsako noč spal v drugem — toda njegovi kmetje tako stradajo, da mu uhajajo. A gorje, če koga ujamejo: na obraz mu vžgo znamenje, da ga lahko vsakdo že od daleč spozna.»

Tako je Mozartov spremljevalec predstavljal pariške plemiče drugega za drugim ter pripovedoval o vsakem njegove značilnosti. Ko se je gospoda odpeljala čez most, se je prizor spremenil, da je Mozart kar obstal, ko sta prišla na konec mosta. Na ograjo se je naslanjala gruča beračev, večinoma starejših onemoglih moških in žensk, ki so razkazovali svojo bedo mimoidočim. Maksimilijan je hitro prebrskal svoje žepe in se približal starejšemu možu, ki se mu je obraz razjasnil, brž ko ga je zagledal. Oni pa mu je dal novec in mu prijazno rekel: «Tu imate, oče Labuche, za toplo juho... O, mati Katarina, ste že iz bolnice?» Za vsakega je imel prijazno besedo, njega pa so ljudje očitno poznali. Proti Mozartu je nadaljeval: «Nekaj dni mi bo šlo malo tesno, toda jaz sem mlad, zdrav in krepak, ti ljudje so pa povečini stari in zlomljeni... Morda ni bilo prav, da sem vam odkrival vse to, toda preveč sem prevzet od svojih nazorov, da ne bi skušal pritegniti vsakogar, ki mi je drag, da bi nam pomagal v boju proti tem vragom...»

Prišla sta do Bastilje, ki je grozljivo vplivala s svojimi majhnimi okni in stražarji z nasajenimi bajoneti. «Glejte, jetniki tu notri so povečini nedolžni. Vsak lahko da zapreti vsakogar: oče sina, sin očeta, brat brata, priležnica svojega ljubimca, ki se ga je naveličala...» Prvemu stražarju je vrgel sveženj tobaka in ga vprašal: «Kako se imenuješ?» «Bernadotte!» «Zakaj si tukaj?» «Naša obrt slabo kaže, pa preveč nas je. Tako sem šel. Toda nekoč mi je neka ciganka prerokovala, da bom še francoski maršal in še kralj.»

Ko se je zaslišal klic, sta se tujcą oddaljila. Maksimilijan je vodil Mozarta v predmestje v okolico Versaillesa. Pred razpadajočo stavbo sta se ustavila. Mozartov spremljevalec je potrkal trikrat na vrata, ki so se čez nekaj časa na ozko odprla in rekel: «Modrobelo-rdeče,» «In dalje?» «Bourbon je na koncu svojih dni. Preštet, pretehtan, prelahek.» Tedaj so se vrata na široko odprla, na koncu hodnika je bila soba, kjer so ljudje živahno govorili, kadili — a ko je vstopil Mozartov spremljevalec, so ga navdušeno pozdravili: «Živel, Maksimilijan, končno spet med nami! Dolgo smo te čakali!» Ko pa so zagledali Mozarta, so nezaupni obstali, začeli so mrmrati in spraševati: «Ali jamčiš zanj, ali ga dovolj poznaš?»

Maksimilijan se je smehljal: «Mladenič je umetnik iz tuje dežele, kamor bo ponesel naše ideje. Saj veste, da najbolj želim pridobiti za nas čimveč umetnikov, saj od naših imenitnikov nimajo nič dobrega. Ta tu je popolnoma zanesljiv, ostalo pa prepustite meni. Sicer pa je odličen glasbenik, ki nam bo uglasbil tisto našo himno, ki je naš sodrug Montmartel ni zmogel. Saj veste, da potrebujemo spodbudno, podžigajočo melodijo — a moj spremljevalec bo zadel pravo, o tem sem prepričan. Maestro, vas pa prosim, da pokličete na pomoč vso svojo inspiracijo in nam uglasbite pesem, ki bo zbujala v človeku zanos in navdušenje.»

Vsi so ploskali in Mozart je stopil na oder. Nastala je tišina — in že so bežale roke po tipkah. Bila je bojevita, zanosna, navdušujoča melodija, močna kot mlado vino, vlivajoča drznost in pogum. In ko je Mozart zaigral četrtič, so že vsi peli: nekje iz skrajnega kota dvorane je nekdo klical besede, od katerih je Mo-

(Nadaljevanje na 8. strani)

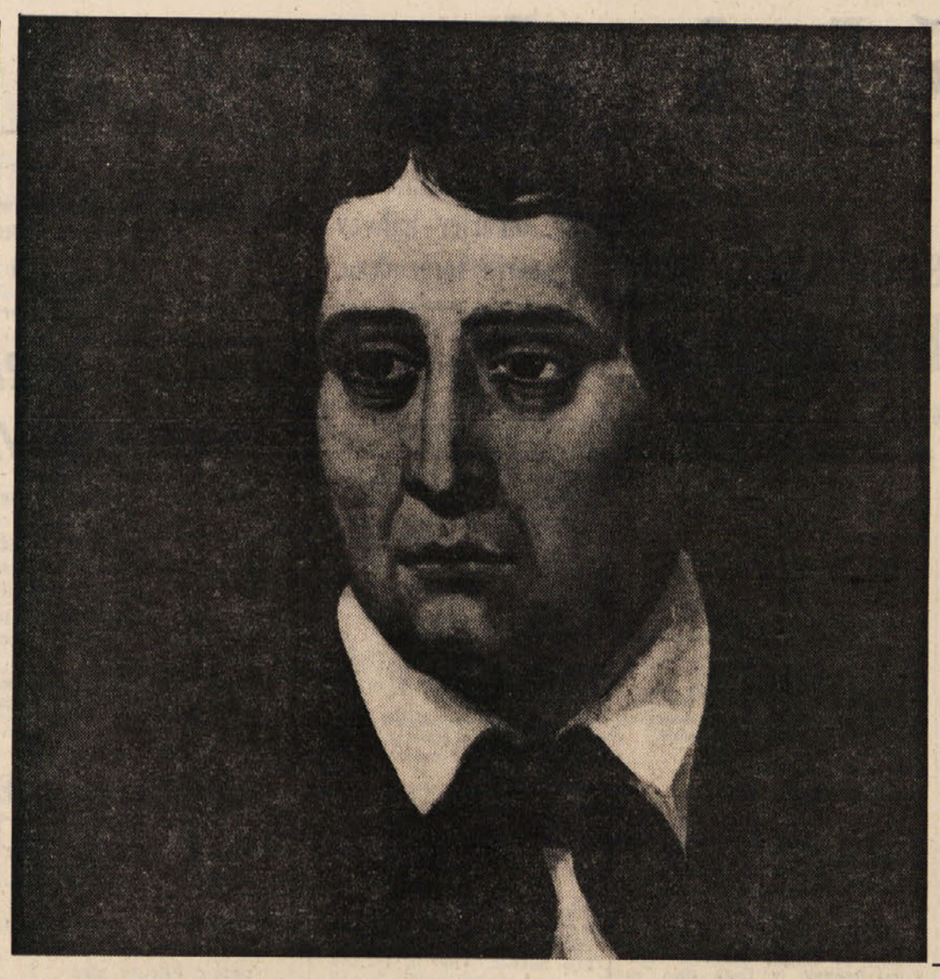

★

Danes ob 16. uri osrednja Prešernova proslava

★

«Prešeren in njegovo delo žari čedalje svetleje in bo tudi za naprej slovenskim dušam zanesljiv vodnik na poti v bodočnost.»

(Oton Župančič)

Leopold Suhodolčan, BOG LJUBEZNI

tretji avtorjev roman

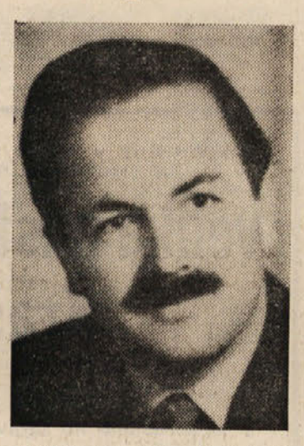

Leopold Suhodolčan je v sodobni slovenski književnosti že tako znano ime, da lahko brez besed sicer koristnega predstavljanja preidemo k sami stvari: k njegovemu romanu BOG LJUBEZNI, ki se je nedolgo tega pojavil na slovenskem knjižnem trgu kot Suhodolčanov tretji daljši prozni tekst, ki ni namenjen mladini. In vendar pri tem ne moremo mimo njegovih prvih dveh romanov, mimo Svetlic in Dobrijske balade, s katerima je njegov najnovejši roman organsko povezan. In s katerima moramo roman Bog ljubezni hote ali nehote primerjati. Suhodolčanov roman o Dobrijah, kakor smo ga spoznali v Svetlicah, je bil tekst, ki nam je predstavil slovensko mestece. To mestece se je ob železarni in novih obratih po vojni razvilo v majhno, a prekipevajoče slovensko mestece, v katerem se usodno spopadata stari in novi svet. Stari, na videz neuničljivi stari svet, in novi, komaj rojen, svet, omahljiv in neizdelan, toda stremeč k napredku. V okviru tega sveta in spopadov v njem nam je pisatelj predstavil vse vrenje, vrsto najrazličnejših konfliktov, tragedij in razočaranj. Tudi v Dobrijski baladi se pisatelj od te tematike ni oddaljil. Predstavil nam je isti svet razvijajočega se mesteca ter sodobne materialne in moralne probleme njega prebivalcev, z malce nostalgičnim prikazom osrednje osebnosti človeka, ki so ga zapustili otroci in je nanj pozabil svet, za katerega se je nekoč toliko žrtvoval. V svoji najnovejši stvaritvi je avtor posegel v isti svet, v katerem sam tudi živi in ga dobro pozna. Spet smo v istih Dobrijah, le da je to mestece napravilo še korak naprej v svojem razvoju. Ne samo z novo industrijo, ne samo z novimi stanovanjskimi bloki in motorizacijo, temveč tudi v kulturnem pogledu. Da bi se uveljavili v svetu in z enim samim zamahom dohiteli stoletja, so v Dobrijah organizirali simpozij za kiparje, ki svoje plastike ustvarjajo v železu. V te male Dobrije, ki so sicer postale pomembno mestc, v resnici pa so duhovno še vedno močno zaostale, pa je med drugimi kiparji prišel tudi domači umetnik Martin Lan. Njegov spopad z malomeščanskim okoljem, z najrazličnejšimi stvarmi provincialnega primitivizma predstavlja bistvo te pripovedi. Kot v prvih dveh Suhodolčanovih romanih se tudi v romanu Bog ljubezni srečujemo s spopad in koflikti med ljudmi malega mesta, ceprav gre v tem tekstu morda bolj za človeško kot družbeno problematiko.

V Dobrijah je bila doma Lanova žena Dana. Ta pa se je na vožnji z avtomobilom smrtno ponesrečila. Zadeva je ostala pravzaprav nerazčiščena, toda na račun Lana se je prav v dneh, ko se je začel kiparski simpozij, pojavil v listu članek z namigavanji na njegovo krivdo za ženino smrt. Zato doživi kipar tudi v Dobrijah hladen sprejem, celo očitke in celo uradno nezadovoljstvo predstavnikov krajevnih oblasti in krajevnih veljakov z njegovo ponovno navzočnostjo v Dobrijah.

Za vsem tem pa se skriva njegov nekdanji tast Judej. To ignoriranje umetnika in človeka pa postane še posebno močno, ker kipar v prvih dveh, treh tednih pravzaprav še ni ustvaril ničesar vidnega, medtem ko so njegovi kolegi že postavili otipljive začetke svojih stvaritev. Toda prav v času simpozija se konča tudi obravnava zaradi smrti njegove žene. Ugotovljeno je, da ni nikake moževe krivde, da je bila zgolj nesreča. Lam dobi tako samozavest in notranjo moč, da se spopade s sovražnim okoljem, da konča svojo skulpturo, doživi osebno uveljavitev pri ženskah, ženah osovraženih veljakov in z novo življenjsko izkušnjo ter z moralno zmago zapusti Dobrije.

Očitno je, da je Suhodolčan s svojim novim tekstom napravil velik korak naprej. Prva dva romana, zlasti pa Svetlice, sta bila izraz kaotičnega vrenja nastajajočega mesta. Tudi v samem pisateljevem delu je bilo še marsikaj nerazčiščenega, marsikaj eruptivnega, morda tudi kaotičnega. Bog ljubezni pa je mnogo bolj izdelan tekst, mnogo bolj dognan in bolj enovit. Zato je roman tudi bolj izčiščen in krajši, kompozicijsko trdnejši, saj skozi vso pripoved spremljamo pravzaprav le osrednjo osebnost Martina Lana, njegovo nekaj tednov trajajoče bivanje v Dobrijah ter njegov spopad s tamkajšnjimi veljaki, županom, direktorjem železarne, predstavniki raznih forumov in v ozadju stoječim nekdanjim tastom. Ta strnjenost zgodbe in celotnega teksta pa je delu samo v prid. Kakor je umetniški moči romana v prid tudi to, da v romanu ni kakih izrednih dogodkov, ne skonstruiranih sil, temveč je vse preprosto, človeško razumevajoče, zato pa tudi s smrtjo kiparjeve žene vse bolj pristno in pretresljivo.

Ob tej enovito zastavljeni in oblikovno klasično, tekoče pripovedovani zgodbi, pa se nam postavlja vprašanje, ali je lik osrednje osebnosti dosleden in prepričljiv. Pisatelj je prav gotovo uspel odlično prikazati duhovno zaostalost materialno sicer razvitega mesta, duhovno revščino njegovih veljakov ter spopad neodvisnega umetnika z nazadnjaškim okoljem. Njegova zmaga nad veljaki, ki ga skušajo onemogočiti zaradi smrti žene, je popolna in neoporečna. Toda Lanova umetniška zmaga ni tako prepričljiva. Kipar sicer izdela kip, ta kip naj bi mu tudi omogočil pot v svet. Toda kipar se med simpozijem vendar ukvarja bolj s svojimi osebnimi problemi, z ženino smrtjo in z obravnavo, kot pa z umetniškim problemom njegove skulpture. Martin Lan se nam pokaže kot v bistvu nesrečen človek, kot omahujoč umetnik. Na zunaj je ta človek vendar zajedljiv, sarkastičen, celo grob in nesramen, nikomur noče ostati ničesar dolžan. Pri tem pa je istočasno vendar tak, da vsakomur, ki ga le hoče poslušati, razlaga svojo osebno tragedijo in pojasnjuje resnico. Zato nas tudi njegove zmage nad ženama dveh veljakov, njegova moška zmaga nad Kolomonovo, častno predsednico mednarodnega srečanja kiparjev, ne prepričajo in ne zadovolje. Zde se nam nepotrebne in odveč. In še nekaj je. Medtem ko so mnoge nastopajoče osebnosti zgolj potrebni statisti, bolj nosilci določenih idej kot pa živi ljudje, nas tudi delavec Andrej, ki naj bi bil kiparjev pomočnik-varilec, ne prepriča. Njegova prisotnost se nam zdi malce prisiljena, njegov lik pa je tudi sam bled in neprepričljiv. Pa čeprav je poleg nevidnega obratovodje edini pozitivni lik, ki razume kiparja in verjame v njegovo umetnost. Toda glavni junak vendar v vsej svoji pravzaprav tragični problematiki zaživi pred nami kot prepričljiv lik. Pa čeprav je bil pisateljev primaren namen gotovo prej v tem, da je prikazal spopad človeka z nazadnjaškim okoljem, kot pa samo osebnost v bistvu nesrečnega umetnika, ki pod sarkastično besedo skriva svojo notranjost.

Pisateljeva pripoved je realistična, malce privzdignjena in simbolična, v bistvu pa vendarle na trdnih tleh.

Čeprav osebe nekaterih slovenskih založb sodijo drugače, sem mnenja, da je treba o vsakem tekstu, o vsaki naši novi knjigi več pisati. Zlasti še o vsakem novem slovenskem romanu. Se zdaleč nismo tako duhovno bogati, tako literarno produktivni, da bi si lahko privoščili molk o slovenski knjigi, ki na novo izide in nosi oznako romana. Zlasti še, če je to sad poštenega prizadevanja slovenskega umetnika, da bi upodobil naš čas in naš svet. Toda o Suhodolčanovem romanu lahko rečem, da je o njem vredno pisati ne samo zato, ker je to nov slovenski roman, temveč predvsem zato, ker je to zrela umetniška upodobitev našega časa in ljudi v njem.

Roman Bog ljubezni je izdala založba Obzorja. Opremil pa ga je Uroš Vagaja, dovolj smiselno in okusno.

Sl. Ru.

Tretja knjiga Shakespearovega dela

Ni dolgo tega, ko smo prijatelje dramske literature in še posebej ljubitelje Shakespeara opozorili na prvi dve knjigi zbranega dela tega največjega dramatika vseh časov: na izdajo zbranega dela, ki ga v slovenščini pripravlja Državna založba Slovenije pod uredništvom urednika Mateja Bora. Ta trinajst knjig obsegajoča knjižna zbirka nam bo predstavila celoten Shakespearov dramski in pesniški opus in tako izpolnila dolgoletne želje gledaliških delavcev, prevajalcev in prijateljev dramske umetnosti, da bi kompletno delo tega velikega mojstra odrske besede imeli tudi v slovenščini. Medtem ko sta prvi dve knjigi ze kaka dva meseca na razpolago, pa je pravkar izšla tretja knjiga te zbirke. Kot bodo vsa dela prevajali oz. so jih že prevedli Oton Župančič, Matej Bor in Janko Moder, tako prinaša tudi tretja knjiga slovenitve Otona Župančiča in Janka Modra. Knjiga prinaša najprej tudi pri nas dobro znano komedijo Mnogo hrupa za nic. Gre za Župančičev prevod, ki pa obsega približno dve tretjini igre, marsikje pa je to le osnutek prevoda oz. njega prvi zapis. Župančič je delo prevedel za uprizoritev v ljubljanskem gledališču leta 1927, vendar pa dela, čeprav je to nameraval, ni nikoli dopolnil. Župančičev prevod je pregledal po angleški izdaji in manjkajoci tekst dopolnil Janko Moder in nam tako za tisk posredoval celotno Shakespearovo igro. Stvar strokovnjakov pa je, da bodo ugotovili skladnost Modrovih dopolnitev z Župančičevim originalom. Drugo delo, vsebovano v tej knjigi je komedija Vesele Windsorčanke, ki ga je v letu 1948 prevedel Janko Moder, vendar rokopisa ni oddal, tako da je ta ostal v rokopisu. Zdaj ga je prevajalec pregledal in pripravil za tisk. Gotovo najpomembnejša v tej knjigi pa je tragedija o Juliju Cezarju, ki tvori eno od največjih in temeljnih Shakespearovih del. V slovenščino ga je prelil Oton Župančič. Poznamo pa ta prevod že iz več drugih knjižnih izdaj.

Ta tri dela prinaša torej tretja knjiga Shakespearovega zbranega dela v slovenščini. Okusno opremljena knjiga (opremo je zasnoval Uroš Vagaja) s kratkimi opombami Janka Modra bo skupaj z ostalimi knjigami te edinstvene zbirke v veselje vsakemu ljubitelju književnosti in dramatike še posebej, ter v okras vsake knjižne police.

Sl. Ru.

Nova knjiga zbirke UMETNOST V SLIKAH

Afrika in Oceanija

V prizadevanju po originalnosti, po novih metodah posredovanja likovne umetnosti, je nastala tudi zbirka Umetnost v slikah. Lani se je ta zbirka pojavila tudi v slovenščini. Naše založbe, skoraj vse, v zadnjem času izdajajo več knjižnih zbirk, kakršne so si slovenski bralci nekoč zaman želeli in kakršne so bili sicer prisiljeni prebirati le v tujih jezikih. Posredovati tudi slovenskim bralcem največje stvaritve likovne umetnosti v podobah, pa je bila vsekakor dobra zamisel. Kajti knjige zbirke Umetnost v slikah so gotovo nekaj posebnega. Gre za nov, izviren način posredovanja umetnosti kar največjemu številu ljudi, tudi takih, ki so likovno manj izobraženi. Za posredovanje umetnosti, ne z besedilom, temveč s pomočjo slik, barvnih reprodukcij umetnin, slik, ki naj omogočajo gledanje, spoznavanje in razumevanje najlepših in najznačilnejših primerov upodabljajoče umetnosti po vsem svetu in v vseh časih. Gre za knjige v katerih je besedilo stopilo v ozadje in kjer predstavlja to le najbolj potrebno spremljavo podob, ki v svojih barvan same najbolj zgovorno govore o umetninah. V nobenih drugih knjigah, ki govore o umetnosti pa ne najdemo toliko slikovnega gradiva. Kajti tam govori tekst, slike pa ga dopolnjujejo, razlagajo, pojasnjujejo. Tu pa tekst pojasnjuje slike, ki govore same dovolj zgovorno vsakemu ljubitelju umetnosti. Pa ne samo ljubitelju umetnosti. Vsakemu, ki ima rad lepoto. Kajti, če v izdaji, ki bo obsegala dvajset knjig velikega formata približno 5000 slik govori o

(Nadaljevanje na ^. strani)

Prešernove hiše

Z imenom velikega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna je povezanih tudi več hiš, ki stoje še danes in nam pesnika približujejo tudi po bolj intimni strani, saj nam nje poet tako postal malodane bližnji sosed. Vse pomembnejše postaje na Prešernovi življenjski poti so obeležene s temi spomeniki. Najpomembnejši in tudi najbolj znani sta pesnikova rojstna hiša in Prešernova hiša v Kranju (danes je v tem poslopju urejen izredno lep Prešernov spominski muzej). Omeniti pa moramo tudi krepko zidano župnišče na Kopanju, kjer je bodoči pesnik živel pri svojem stricu župniku, ki ga je šolal na ribniški normalki. Iz tega časa izvira tudi pričevanje pesnikove sestre Lenke, ki pravi, da je mladi Prešeren v tem času doživel tudi nekaj težkih duševnih pretresov. V vrsto hiš, ki jim je prav pesnikova prisotnost dvignila spomeniško pomembnost, pa velja omeniti še skromno meščansko hišo v Rožni ulici št. 5 v Ljubljani, kjer je pesnik živel med leti 1829 in 1835. Sicer pa je s Prešernovim imenom povezanih še mnogo kotičkov v Ljubljani in Kranju. Vzemimo le hišo Primicovih v Wolfovi ulici v Ljubljani, kjer je stanovala pesnikova neuslišana ljubezen, pa Trnovo in trnovska cerkev, kjer se je po lastnih besedah zaljubil v mlado in očarljivo Julijo. In kdo bi štel gostilne, kjer je v veselih družbah stresal dovtipe in brhkim natakaricam pisal na okroglo zavite pesmice. Sicer pa bi našli kraje, ki so povezani s pesnikovim življenjem tudi na Dunaju in Koroškem.

Za vse s Prešernom povezane hiše pa je značilno, da niso spomeniki le zaradi njegovega imena, marveč imajo tudi druge kvalitete. Vzemimo le rojstno hišo — stavba sodi med zelo pomembne etnografske spomenike. Manj pomembni sta hiša v Rožni ulici in hiša na Kopanju, zasenčena z mogočno lipo. Hiša Primicovih pa je spet spomenik, ki priča o okolju, v katerem se je pesnik gibal, ki pa je bilo zaradi malomeščanske omejenosti geniju sovražno in nedostopno.

Okolje, kjer se je veliki pesnik rodil, je prav tako, kot si radi predstavljamo idilično in tipično gorenjsko vasico. Slabih dvajset hišnih številk (danes jih je seveda več) čepi na ježi. Na eni strani opozarja na vasico vitek zvonik cerkve svetega Marka, na drugi strani pa srenjska lipa, pod katero so, sedeč na «večnih kamnih», modrovali trdni kmečki gospodarji.

Z zelenjem zastrto vasico pa v ozadju uokvirja mogočna gmota Stola. Med prvimi hišami v vasi je prav Prešernova — pri Ribiču so rekli po domače. To je značilna, prej bogato kot revno zidana kmečka hiša. K vhodu iz zelenega vulkanskega kamna se pne visoko zunanje kamnito stopnišče. Okna in portali so tipični izdelki kmečkega klasicizma. Tloris poslopja, ki je sicer prav značilen za Gorenjsko, z veliko obokano vežo, majhno ločeno črno kuhinjo in izbo ter kamro na eni ter gospodarskimi prostori na drugi strani (tu je zdaj oskrbnikovo stanovanje), priča, da smo v trdni gorenjski hiši. Če se spustimo po stopnicah v klet, ki leži v nivoju ceste, pa odkrijemo še krepak polkrožen kamnit portal s posnetimi robovi, ki priča, da je bila Ribičeva domačija vsaj deloma zidana že v 16. stoletju; torej v času, ko je v sosednji podružni cerkvici slikal svoje živopisne podobe zadnji srednjeveški freskant Jernej iz Loke.

Zidana hiša je ob velikem požaru, ki je leta 1856 upepelil celo vas, precej trpela, vendar je ostalo mnogokaj iz Prešernovega časa povsem nedotaknjenega. Saj so kljubovali ognju celo precejšnji deli lesenega stropa. Danes je v «hiši» (največjem prostoru v kmečki hiši) sicer raven in pobeljen strop, za Prešernovega življenja pa ga je nedvomno krasil reziljan lesen tram z vrsto lepo obrezanih stropnikov. Tudi kamnoseško okrasje je novejše, vendar bi v komajda malo drugačni obliki lahko nastalo tudi v pesnikovem času. Sicer so pa hišo le malo pred rojstvom Franceta krepko obnovili. Sestra Lenka pravi, da pri Prešernovih ni nikoli manjkalo kruha, pri taki hiši pa prav gotovo tudi ni manjkalo trdo prigaranega denarja, če je bilo treba pokazati, kako veljaven je gospodar — veljavo pa vendar najlepše pokaže prav stanovanjska hiša!

Sicer pa so bili Prešerni sila krepak rod. Posestniki in meščani s tem priimkom se v virih pojavljajo že v 15 stoletju. Iz rodovin Prešernov, ki imajo verjetno iste korenine, je do leta 1829 izšlo kar 19 duhovnikov, 13 meščanov, 5 uradnikov, 4 gospodarstveniki, 4 odvetniki, 3 častniki in po en mineralog, učitelj in oskrbnik; dva pa sta dosegla celo plemstvo. Eden med njimi je bil tudi Janez Krstnik Prešeren (1655-1704) — doktor filozofije, bogoslovja in obojnega prava, prošt ljubljanski in župnik radovljiški, comes palatinus, pronotarius apostolicus, prvi predsednik Academie operosorum in poeta laureatus, neplemiški član plemiške konfederacije itd. Podpiral je zidavo ljubljanske stolnice, zbral dragoceno knjižnico in jo volil semenišču, ustanovil pa je tudi štipendije, ki so jih podeljevali več kot 160 let; med štipendisti je bil nekaj časa tudi njegov sorodnik France Prešeren.

Taki rodovniki pričajo, da je znal gorenjski kmet izkoristiti tako plodno zemljo kot druge okolnosti. V svoj prid je obračal promet, ki je tekel iz avstrijskih dežel prek Ljubljane k morju. Že v 17. stoletju so Vrbljani veljali za pogumne prevoznike. Višek pa je furmanstvo, ki je obogatilo marsikaterega kmeta, doživelo prav v Prešernovem času, tik pred dograditvijo južne železnice, ki jo je pesnik tako šegavo obdelal v Železni cesti. Vse to priča, da so bili kmetje ne le spretni, marveč tudi zelo razgledani, saj potovanje prav gotovo razširja obzorje — zato ni nič čudnega, če je mnogo kmečkih otrok študiralo, tako kot mladi France Prešeren. O vsem tem pa posredno in tudi neposredno priča prav kmečka arhitektura s tega področja in med pomembnimi dokumenti je prav Prešernova rojstna hiša na častnem mestu.

Rojstna hiša je danes urejena kot muzej. Tu je shranjenih precej predmetov, ki so jih oteli pozabi, pa so povezani s Prešernovim življenjem. Ta izredno lepo urejen muzej obiskujejo danes tisoči in tisoči, malo jih pa ve, da ima največ zaslug za odkup in prezentacijo pesnikove rojstne hiše pisatelj Fran Saleški Finžgar, ki je bil po materini strani v sorodu s Prešerni. Ta je leta 1939 navdušil slovensko javnost, zlasti pa šolsko mladino, da je zbrala potreben denar in se z urejeno hišo oddolžila spominu velikega poeta.

Hiša v Ljubljani, v Rožni ulici 5, kjer je pesnik v šestih letih bivanja (1829-1835) napisal nekaj svojih najboljših pesnitev: Sonete nesreče, Gazele in Sonetni venec, je preprostejša zgradba z okni v treh oseh. Hišo so v popotresnih letih okrog 1900 močno spremenili, vendar je ostala mračna in utesnjena notranjščina v grobih obrisih taka kot za pesnikovega življenja. Kljub skromnosti je tudi ta hiša značilen dokument, ki priča o stanovanjskih razmerah v obrobju mesta živečega malega meščana. Hiša je vklenjena v sila skopo odmerjen prostor v sklenjenem hišnem nizu. Po višini (dve nižji nadstropji) se vključuje v enotno ulično fasado, ki ima, kljub kasnejšim predelavam, po proporcih in vzdušju še vedno baročen značaj.

Pravi stil tega časa — bidermajer — pa pride do izraza šele v Prešernovi hiši v Kranju, ki je opremljena s sočasnim pohištvom. Nekateri stilni kosi opreme pa so bili celo v pesnikovi lasti. Tako vidimo, kako se je meščan 19. stoletja prilagodil v bistvu srednjeveški arhitekturi. Nekdaj razmeroma mračno domovanje se je spremenilo v prijeten in topel dom, skratka v prijazno meščansko gnezdece. Stil in zahteve časa so odsevali celo v domovanju takega k bohemstvu nagnjenega samca, kot je bil advokat dr. France Prešeren. V hiši, kjer je zaključil svojo življenjsko pot, še preden se je sploh lahko uveljavil kot samostojen odvetnik, v hiši, kjer je lahko zagrenjeno ugotavljal, da so do njegove zadnje ure prodali komaj 35 izvodov Poezij, pa se skrivajo tudi druga pričevanja.

Prešernova hiša v Kranju je nastala z združitvijo nekoč povsem samostojnih stavb. Ena od hiš je bila obrnjena na današnjo Prešernovo, druga pa na stransko Tavčarjevo ulico. Iz najstarejšega obdobja se je ohranila v laboro vsekana klet, pokrita z močnim gotskim obokom pod današnjim razstavnim prostorom, delavniški prostor z gotsko učinkujočim obokom na Tavčarjevi ulici in verjetno tudi dobršen del zidovja v pritličju. To fazo lahko datiramo nekako v čas med sredo 15. in začetkom 16. stoletja. Skromnejši del današnje hiše, ki ima vhod iz Tavčarjeve ulice, je verjetno zaradi zatišne lege obdržal več starih značilnosti. Na magistralo obrnjeni trakt pa je doživel več sprememb. Saj so ga malodane vsakih sto let prilagodili likovnemu okusu časa.

Hiša je še danes sestavljena iz dveh skorajda samostojnih štiriceličnih enot, ki ju povezuje osrednje ozko dvorišče, ki ga bogate skromnejši arkadni motivi, in pa vezni hodnik v prvem nadstropju. Izredno zgovoren je tudi tloris, ki priča, da je Prešernova hiša prav tipičen primer hiše, kakršna je prevladovala v naših mestih skorajda tristo let. Tako kot večina drugih skromnih in tudi bogatih hiš, je nastajala postopno. Vsako obdobje ji je udarilo svoj pečat, dokler ni v prvi polovici 19. stoletja dobila dokončno obliko. Gotska klet, tipični talni načrt, lesen strop z obrezanimi krovnimi deskami in tramom v «hiši» in kamri v nadstropju skromnejšega trakta (obrnjen je na Tavčarjevo ulico), skromno arkadno dvorišče, splet prostorov s sila jasno razporeditvijo v prvem nadstropju «gospodarskega» dela stavbe, meščanska «črna kuhinja» in končno vrsta kamnoseških podrobnosti (portali, kamniti okenski okviri itd.), vse to so prvine, ki tvorijo skupaj enega najpomembnejših spomenikov meščanskega stavbarstva v Kranju.

Omeniti pa moramo še zadnji dom velikega pesnika, zadnji dom, «kamor moč preganjavcev ne seže» — skromno gomilo na kranjskem pokopališču, kjer počiva naš največji pesnik in človek.

IVAN SEDEJ

Vreme včeraj: najvišja temperatura 8,3, najnižja 2,4, ob 19. uri 3,6, zračni tlak 1009,1 raste, veter 5 km severozahodni, vlaga 86 odst., nebo pooblačeno, morje skoraj mirno, temperatura morja 7,3 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, NEDELJA, 9. februarja POLONA
Sonce vzide ob 7,16 in zatone ob 17,22 — Dolžina dneva 10.06 — Luna vzide ob 0,15 in zatone ob 10,00
Jutri, PONEDELJEK, 10. februarja DUSAN

V SREDO REDEN POUK

Medšolski odbor prekinil zasedbo srednjih šol in soglasno podprl zahteve slovenskih dijakov

V dveh tednih se morajo začeti razgovori dijaških predstavništev in šolskih oblasti - Prešernove proslave na zasedenih slovenskih šolah - Resolucija odbora staršev, ki so solidarni z dijaki

Sinoči ob 20 se je končala prva etapa dijaškega protesta v tržaških višjih srednjih šolah. Na sestanku, ki ga je imel ob 15. uri medšolski odbor, ki so ga sestavljali predstavniki vseh zasedenih šol, so namreč sklenili prekiniti zasedbo šol. Delno je to tudi rezultat prizadevanja nekega «odbora staršev», ki naj bi po nekaterih vesteh pričel celo s sodnimi prijavami proti dijakom, ki so zasedli šolska poslopja. Dijaki pa so na ta način dokazali, da jim ni šlo do zasedanja zaradi zasedanja, temveč da so bili cilji protesta utemeljeni in resni. Vsekakor pa se gibanje tržaških srednješolcev ne namerava prekiniti. Govori se namreč o «prekinitvi zasedb», ne pa o «koncu» študentskega prizadevanja za dosego ciljev, ki so bili formulirani v raznih pismih ministru Sullu in šolskemu skrbniku.

Zasedanja medšolskega odbora, ki se je sestal v prostorih trgovske tehnične šole «Carli», sta se udeležili tudi delegaciji dijakov slovenskih zasedenih šol. Prav tako sta bila Slovenca tudi v delegacijah tehničnega industrijskega zavoda «Volta» in zavoda za umetniško vzgojo «Nordio». Slovenski dijaki so večkrat posegli v razpravo, orisali italijanskim vrstnikom stanje na zasedenih šolah Vrdelj in nato predlagali, naj bi medšolski odbor v zaključni resoluciji, ki kot temeljna listina izraža skupne točke vsega tržaškega študentskega gibanja, izrekel javno podporo specifičnim zahtevam slovenskih šol. Dijaki slovenskih zasedenih šol so zbranim predstavnikom še enkrat orisali do najmanjših podrobnosti točke zahtev po ustanovitvi slovenskega strokovnega zavoda, uvedbi slovenskega šolstva v Beneški Sloveniji in zahtevi po novih učbenikih. Dalj časa so dijaki razlagali vprašanja repetabrskega šolskega patronata.

Razprava, ki jo je sprožil predlog slovenskih dijakov, je bila zelo kratka. Vsi predstavniki tržaških srednjih šol (odsotni so bili predstavniki zavoda «Carducci», ki so izostali zaradi tehničnih razlogov in šol «Dante», «Oberdan» in navtičnega zavoda, ki se sestanka niso udeležili, ker se je medtem na njihovih šolah obnovil reden pouk) so bili mnenja, da je predlog slovenskih dijakov utemeljen. Soglasno so zato sprejeli naslednje tiskovno sporočilo:

Dijaki zasedenih šol, ki so sklenili, da prekinejo danes, 8. februarja 1969 zasedbo svojih šolskih poslopij, hočejo s tem dokazati svojo dobro voljo in vabijo pristojne oblasti na resna pogajanja, ki naj privedejo do uresničitve zahtev, ki so jih že izrazili v skupni spomenici medšolskega sveta zborov zasedenih šol.

V kolikor se do 23. februarja 1969 ne bi pričeli konstruktivni neposredni razgovori in v kolikor bi odziv oblasti ne ustrezal zaupanju dijakov, ki ga imajo do njih, bomo odločneje nastopili.

Poleg tega zasedene šole poudarjajo medsebojno solidarnost glede svojih specifičnih zahtev in predvsem zahtev šol s slovenskim učnim jezikom.

Resolucijo so podpisali predstavniki šol «Da Vinci», «Petrarca», «Nordio», licejev «France Prešeren», trgovskega tehničnega zavoda «Žiga Zois», tehničnega dekliškega zavoda, strokovnega trgovskega zavoda in liceja «Galilei».

V poznih popoldanskih urah sta se delegaciji slovenskih šol vrnili v zasedena poslopja, kjer so takoj sklicali dijaško zborovanje. Tokrat je obveljal dogovor in dijaki zasedene realne gimnazije in trgovske akademije so se sestali na skupnem zborovanju v telovadnici. Predstavniki, ki so se udeležili zborovanj, so prebrali poročila in odobreno tiskovno sporočilo in po krajšem glasovanju so dijaki začeli s pripravami za izpraznitev poslopij.

Ob osmih so bila poslopja izpraznjena, počiščena in urejena. Ključi pa so bili izročeni šolskim ravnateljem, ki so sporočili, da bo v sredo reden pouk.

10. februarja bo namreč pouka prost dan, v torek pa pouk odpade zaradi obletnice podpisa lateranske pogodbe. Mirno, kot so bili šole zasedli, so se dijaki vrnili domov z zavestjo, da se sedaj šele začenja druga etapa začetega boja.

Zjutraj ob 11. uri so dijaki obeh zasedenih šol priredili že sicer tradicionalno Prešernovo proslavo. Dijaki trgovske akademije so velikega slovenskega pesnika proslavili z govori in recitacijami. Po tem pa je med dijaki zadonela lepa slovenska pesem. Na realni in klasični gimnaziji je govorom o liku Franceta Prešerna sledilo branje pesmi in njegovih pisem.

Na trgovski akademiji je včeraj zjutraj bil tudi pouk, kot so ga pač dijaki organizirali. Imeli so redne ure iz več predmetov in se pripravljali iz strokovnih predmetov. Šolskih ur, ki so bile po razredih, kamor jih je klical zvonec, se je udeležilo 135 dijakov od skupnih 165. Odsotnost nekaterih dijakov je bila upravičena.

Pri Sv. Ivanu se je medtem na pobudo nekaterih staršev in krajevnih političnih in prosvetnih organizacij ustanovil odbor za solidarnost z dijaki. Odbor je v prejšnjih dneh že nudil pomoč zasedenima šolama. Svojo pomoč in pismo solidarnosti so prinesli tudi predstavniki podlonjerskega prosvetnega društva «Zvezda».

Prejeli pa smo tudi izjavo, ki so nam jo poslali člani «Odbora staršev za obnovitev šole», ki je sklenil podpreti akcijo dijakov.

Izjava pravi: «Odbor se je ustanovil zato, da se v šolah uveljavijo vrednote svobode, napredka in državljanske ter socialne solidarnosti.

Spričo hudega stanja, v katerem je bilo v teh dneh tržaško srednje šolstvo, ki izvira iz konservativnih zdavnaj propadlih stališč, opozarja javno mnenje, da se dijaške agitacije niso končale z uspehom ali pozitivnim kompromisom temveč ustrahovanjem in sklicevanjem na spoštovanje zakona, ki so ga začele značilni krogi meščanov, kar je tudi našlo v konservativnem tisku ustrezno podporo,

zato poziva odbor meščane, naj javno in odkrito nastopajo za svobodno, pravično in humano šolo.

Med podpisniki so tudi univerz. prof. Teodoro Sala, gospa Braida Bruna, dr. Roberto Costa, Galliano Fogar in drugi.

Starši, ki hočejo na ta način izraziti svojo solidarnost z dijaki, lahko podpišejo resolucijo odbora vsak dan od 10. do 12. ure in od 18. do 20. ure v drugem nadstropju hiše na Trgu Verdi št. 1.

Odbor za proslavo 80-letnice šol Ciril-Metodove družbe

vabi na pevsko vajo, ki bo v ponedeljek 10. febr. ob 20.30 v prostorih P. d. «Ivana Cankar» v Ul. Montecchi, 6, vse bivše učence, učitelje in učiteljice, ki želijo sodelovati v pevskem zboru na kulturni proslavi, ki bo 16. 3. v Kulturnem domu.

Še en član repentabrskega patronata je podal ostavko

Te dni smo poročali, da so zaradi zadeve repentabrskega šolskega patronata dali ostavko predsednik Viljem Žerjal, član izvršnega odbora Mirko Guštin, član izvršnega odbora Alfonz Guštin in član upravnega sveta Ludvik Purič. Včeraj pa smo izvedeli, da je svojo ostavko sporočila šolskemu skrbništvu tudi učiteljica Helena Folchi por. Gantar, članica upravnega odbora patronata.

Starši otrok v repentabrski občini in slovenska javnost zdaj z zanimanjem pričakujejo, kaj bo sklenil šolski skrbnik po ostavki predsednika in štirih članov patronata.

Izredni občni zbor SGZ

Te dni je bil na sedežu ustanove Izredni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja, na katerem so člani sprejeli nekaj popravkov v besedilo statuta. Predsednik Bole je mimo tega prikazal delovanje ustanove v zadnjem času ter nakazal smernice za njeno nadaljnje delo v prihodnje.

Nova javna dela

Služba za pogodbe pri deželnem skrbništvu javnih del sporoča, da so bila oddana na dražbo dela za preureditev struge potoka Glinščice za namestitev infrastruktur za tovarno Grandi Motori v znesku 36.835.800 lir. Dela bo opravilo podjetje Giovetti in sinovi iz Modene. Nadalje so dodelili podjetju Lampronti Remigio iz Trsta dela za zgraditev stavbe na bloku pri Škofijah.

VČERAJ NA UČITELJIŠČU IN SREDNJI ŠOLI PRI SV. IVANU

Prešernova proslava in poimenovanje šol po A. M. Slomšku in sv. Cirilu in Metodu

Razdelitev knjižnih nagrad Cankarjeve založbe dijakom obeh šol

V telovadnici srednje šole in učiteljišča pri Sv. Ivanu je bila včeraj dopoldne lepa šolska slavnost. V okviru Prešernove proslave je bila tudi svečanost ob uradnem poimenovanju srednje šole in učiteljišča. Slovenska srednja šola je bila namreč poimenovana po sv. Cirilu in Metodu, učiteljišče pa po škofu A. Martinu Slomšku. Proslave in svečanosti so se udeležili dijaki učiteljišča in srednje ter učenci osnovne šole, ki ima svoje prostore v isti stavbi, profesorji in učitelji. Med gosti so bili šolski skrbnik prof. Angioletti, pedagoški svetovalec za slovenske šole prof. Mihelič, škofov vikar msgr. Škerlj, tajnik Sindikata slovenske šole dr. Škerlj, prof. Kacin, prof. A. Černigoj, didaktični ravnatelji in ravnatelji slovenskih srednjih ter višjih srednjih šol. Po svečanosti je bila za goste mala zakuska, na katero so povabili tudi šolski odbor učiteljišča, ki so ga dijaki izvolili na svojem šolskem zborovanju v petek. Na steni hodnika visijo zdaj podobe A. M. Slomška, sv. Cirila in Metoda, lesni intarziji, delo slikarja prof. A. Černigoja.

Na proslavi sta nastopila pevski zbor učiteljišča in pevski zbor srednje šole pod vodstvom prof. Bernarde Slama Pahorjeve. Zbor dijakov srednje šole je zapel Prešernovo «Kam» in Rebulovo «Pozdrav Cirilu in Metodu», zbor učiteljišča pa Prešernovo «Soldaška» in Slomškove «Večernice». Ob zaključku sta združena pevska zbora zapela Prešernovo «Zdravljico». Ob tej priliki so dijakom omenjenih šol, ki so se udeležili nagradnega natečaja, razdelili knjižne nagrade Cankarjeve Založbe.

O življenju, delu in poslanstvu sv. bratov Cirila in Metoda je govorila prof. Zora Rebula, o življenju, liku in zaslugah škofa A. Martina Slomška pa prof. Valerija Glavič-Venuti, ki je poudarila, naj bo Slomšek vzor mladini, zlasti dijakom učiteljišča. Goste in dijake je ob začetku proslave pozdravil ravnatelj učiteljišča prof. Janko Jež, ki je dejal:

«Imam posebno čast, da na današnji Prešernov dan pozdravljam v naši sredi g. šolskega skrbnika profesorja Giuliana Angiolettija. Pozdravljam ga v imenu Slomškovega učiteljišča in Ciril - Metodove srednje šole. Da lahko nastopam v imenu obeh zavodov, je dokaz idejne povezanosti naše šole na Tržaškem, kar dokazuje tudi navzočnost svetovanske osnovne šole.

Posebno topel pozdrav naslavljam na našega bivšega dolgoletnega ravnatelja g. dr. Antona Kacina in prav tako na bivšega dolgoletnega profesorja slikarja Avgusta Černigoja, ki sta s koncem preteklega šolskega leta stopila v pokoj.

Pozdravljam vse ostale drage goste na naši proslavi: zastopnika osrednjih slovenskih prosvetnih oblastev g. inšpektorja Miheliča, škofovega vikarja mons. Škerla, ostale gospode ravnatelje in profesorje, ki so odzvali našemu vabilu.

Profesorska zbora obeh naših šol sta sklenila posvetiti letošnji Prešernov dan poimenovanju obeh zavodov po pesniku, pisatelju, pedagogu in narodnem posvetitelju škofu Antonu Martinu Slomšku oziroma po prvih slovanskih krščanskih blagovestnikih med Slovani Cirilu in Metodu. Naj bo torej letos Prešernov dan, največji slovenski kulturni praznik, izpolnjen v njihovem imenu in spominu.»

Ob razdelitvi knjižnih nagrad se je gostom in dijakom zahvalil za sodelovanje in udeležbo ravnatelj srednje šole prof. Edmund Žetko.

Prešernovi proslavi v Zgoniku in Podlonjerju

Športni krožek «Kras» v Zgoniku je sinoči priredil Prešernovo proslavo, na kateri je poleg domačega mešanega pevskega zbora ter domačih recitatorjev sodeloval tudi moški pevski zbor iz Repna. Dvorana, kjer ima sedež športni krožek, je bila nabito polna vaščanov, ki so se tako oddolžili spominu našega največjega pesnika. Priložnostni govor o pesniku je imel predsednik krožka Jan Kodrič, ki je tudi pozdravil vse navzoče, med katerimi smo opazili zgoniškega župana in lepo število mladine. Pevska zbora sta zapela deset pesmi pod vodstvom Mirka Guština in Janka Obada. Recitirali so Prešernove poezije domači mladinci, in sicer: Magda Rebula, Pierina Furlan, Tamara Blažina, Zvonko in Boris Simoneta in Walter Kobal. Vse mlade recitatorje je pripravil Stane Raztresen. Navzoči so bili s proslavo zelo zadovoljni, nagradili so vse nastopajoče z burnim ploskanjem, saj sta pevska zbora zelo dobro pela in mladinci lepo deklamirali ter si vaščani želijo še mnogo takih prireditev, ki jih bodo s pomočjo mladine, upajmo, vedno tako lepo pripravili.

m. m.

Sinoči je v Prosvetnem društvu «Zvezda» v Podlonjerju bila Prešernova proslava, ki je kljub slabemu vremenu pritegnila številno občinstvo. Proslavo je otvoril Teodor Cergol nakar je o pomenu praznovanja Prešernovega dne spregovoril zastopnik SPZ Drago Pahor. Poudaril je predvsem sodobnost Prešernove misli izražene v njegovi «Zdravljici», ki je še dandanašnji program vseh naprednih ljudi, ki se borijo, da se velika ideja skozi vse zapreke, ki jih postavljajo nazadnjaške sile, prebija do zmage. Mednarodni sporazum in mir mora sloneti na popolnem priznanju pravice vsakega naroda. S to Prešernovo mislijo hodimo dan a dnem v našem življenju. V nadaljnem sporedu so sodelovali Rada Cergol, Frenki in Graciella Giudici, Ida Mezgec, Rosana Grisin, Neva Cergol, Andrej Kranjc in učiteljica Nerina Švab. Proslavo je zaključilo predavanje filma «Greh», ki je posnet po Cankarjevi črtici «Mater je zatajil».

V četrtek stavka slovenskih šolnikov

Odbor Sindikata slovenske šole v Trstu je na svoji seji 4. februarja t. l. razpravljal o nerešenih vprašanjih slovenskih šolnikov in ostalega osebja ter ugotovil, da niso bile do sedaj izpolnjene, kljub številnim obljubam in zagotovilom, zahteve, ki jih je sindikat že pred časom predložil pristojnim šolskim oblastem. Zato je razglasil za četrtek, 20. februarja enodnevno stavko vseh šolnikov in osebja na slovenskih osnovnih in srednjih šolah na Tržaškem.

V torek skupščina upokojencev Acegata

Pokrajinski sindikat upokojencev vabi upokojence podjetja Acegat na skupščino, ki bo v torek, 11. t. m. ob 10.30 v dvorani «Di Vittorio» v Ul. Pondares 8. Na skupščini bodo govorili o važnih vprašanjih in o novi vsebini delovne pogodbe za uslužbence in upokojence podjetja Acegat.

Tržaški delavci pri tržiških varilcih

Včeraj zjutraj je odposlanstvo tržaških delavcev, ki ga je vodil senator KPI Paolo Sema, šlo na tržiško županstvo, zasedeno po elektriških varilcih. Sema je seznanil odbor, ki vodi sindikalni boj, z dejavnostjo komunističnih parlamentarcev v prid delavcem. Zatem je Sema telefoniral predsedniku senata Fanfaniju, naj posreduje, da se umaknejo iz Tržiča policijske sile, ki so jih pripeljali v zadnjih dveh dneh v bojni opremi iz drugih kra-

Otvoritev razstave jug. slikarjev - naivcev v galeriji Torbandena

Kot je bilo pričakovati, je otvoritev razstave jugoslovanskih slikarjev - naivcev v umetnostni galeriji Torbandena, priklicala veliko tržaških ljubiteljev umetnosti. Vse od 18. ure pa do 20., ko so galerijo zaprli, so ljudje stalno prihajali in se ustavljali pred kakimi tridesetimi slikami štirinajstih slikarjev iz Hlebin na Hrvaškem. Če nismo med navzočimi zasledili niti enega predstavnika niti ene kulturne ali kake druge italijanske in tudi slovenske ustanove, si je pa prišlo ogledat razstavljena dela veliko tržaških slikarjev in to likovnikov vseh smeri in tokov, kar pomeni, da si umetniki radi ogledajo dela slikarjev - naivcev, ki so v zadnjem času tako na glasu. Seveda so se ob delih razvijale tudi razprave o tej umetnosti, toda tu se pri tem ne bomo ustavljali, ker spada to v domeno strokovne ocene

Ko beležimo otvoritev razstave, bi hoteli ljubitelje umetnosti in tudi drugo občinstvo opozoriti na to res lepo prireditev, ki jo je pripravila galerija Torbandena. Razstava bo odprta do 28. februarja in to po običajnem urniku: ob delavnikih od 10.30 do 12.30 ter od 16.30 do 19.30, ob nedeljah in praznikih pa od 11. do 13. ure.

Ob 70-obletnici dr. JOŽETA DEKLEVE mu iskreno čestitajo Silvana. Vida in Tatjana ter darujejo za Dijaško matico 3000 lir.

Kino

Nazionale 15.00 «Non alzare il ponte, abbassa il fiume». J. Lewis, P. Thomas. Technicolor.
Grattacielo 14.30 «C'è un uomo nel letto di mamma». Doris Day, Brian Keith. Technicolor.
Eden 14.30 «Il momento di uccidere». George Hilton in Walter Barnes. Technicolor.
Fenice 15.00 «Arrest!». Rod Taylor, Christopher Plummer. Technicolor.
Excelsior 15.00 «La fredda alba del commissario Joss». Jean Gabin, Dany Carrell. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Ritz 14.30 «Dillinger è morto». Michel Piccoli, Anite Pallemberg. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Alabarda 14.00 «Shalako». Sean Connery, Brigitte Bardot. Technicolor.
Moderno 14.30 (zadnji dan) «Il giorno della civetta». Claudia Cardinale in Franco Nero. Technicolor.
Filodrammatico 15.00 «I berretti verdi» John Wayne. Technicolor.
Aurora 15.00 «Viva, viva Villa». Yul Brynner, Robert Mitchum. Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Cristallo 15.00 «C'era una volta il West». Claudia Cardinale in Henry Fonda. Technicolor.
Capitol 14.00 «La ragazza con la pistola». Monica Vitti, Stanley Baker, Carlo Giuffrè. Technicolor.
Impero 15.00 «Les biches». Jacqueline Sassard, J. L. Trintignant. Technicolor. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Vittorio Veneto 16.00 «Dolce novembre». Anthony Newley, Sandy Dennis. Technicolor.
Garibaldi 14.30 «La corsa del secolo». Bour Vil, Robert Kirsck. Technicolor.
Astra 15.30 «Bambi». Walt Disney. Technicolor.
Ideale 14.00 «I commedianti». Richard Burton, Liz Taylor. Film o rasizmu. Technicolor. Cinemascope. Zadnja predstava ob 21.45.
Abbazia 14.30 «Angelica e il gran sultano». Michele Mercier, Robert Hossein, Jean Claude Pascal. Technicolor.

KINO «IRIS» PROSEK

Danes ob 16. uri cinemascope barvni — briljantni film: «Il marito è mio e l'ommazzo quando mi pare» Igrajo: Festa Campanile, C. Spaak in H. Griffith

Gledališča

Verdi
V sredo ob 20. 30 bo druga predstava treh enodejank: «Il Cordovano», Goffreda Petrassija (prvič na odru v Trstu), «Zgodba matere» Romana Vlada (novost za Trst) in «Izlet v naravo» Maria Peragalla (novost za Trst). Vse tri opere bodo izvajali pod vodstvom dirigenta Francesca Cristofolija. Danes se prične pri gledališki blagajni (tel. 23-988) prodaja vstopnic. Predstava velja za abonma C za parter in lože ter B za galerije.

Stalno gledališče
Danes ob 11. uri v Avditoriju «Bertoldova pravljica» po izredno znižani ceni (otroci 200 lir, odrasli 400). Popoldne predstava «Bertoldove zgodbe» Fulvia Tomizze. Prodaja vstopnic v Pasaži Protti.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 8. februarja se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrlo pa je 12 oseb.

UMRLI SO: 82-letni Rodolfo Poglajen, 76-letna Francesca Tugnizza vd. Caberica, 70-letna Maria Rehak vd. Crosilla, 66-letni Mario Cepek, 66-letni Ernesto Beccari, 80-letna Camilla Descovich vd. Bugovich, 64-letni Mario Corradetti, 83-letna Anna Hubrich, 51-letni Walter Detela, 72-letni Mariano Holzer, 62-letna Maria Furlan vd. Cermelj, 74-letna Ida Segrè.

OKLICI: mehanik Giordano Faust in frizerka Vanda Susmelj, inženir Osvaldo Urizio in gospodinja Egizia Belli, uradnik Claudio Ulini in uradnica Grazia Fabriz, uradnik Giorgio Curzolo in uradnica Marina Rossi, mehanik Salvatore Scotto di Minico in tekstilna delavka Rita Blasi, uradnik Roberto Segrè in univ. študentka Luisella Schreiber, delavec Bruno Dazzara in uradnica Margherita Punzi, kapitan dolge plovbe Mario Lucari in uradnica Adriana Rossi, tehnik radiolog Ezio Coronica in gospodinja Crocifissa Cariolo, gostilničar Silvio Depase in trg. pomočnica Mirella Giorgiutti, električar Enrico Urbani in trg. pomočnica Renata Loi, delavec Giorgio Azzara in trg. pomočnica Irma Todesco, univ. študent Sergio Palmieri in uradnica Livia Scelli, častnik Giuseppe Mazzone in računovodja Daisy Gabrielli, cevar Roberto Daris in trg. pomočnica Maria Cini, uradnik Edvino Benci in kuharica Aurelia Cramer, voditelj podjetja Luciano Tositti in uradnica Maria Scarpa, uradnik Rodolfo Lipicar in uradnica Rita Rigo, pristaniški delavec Vladimiro Valente in frizerka Silvia Foldrugovaz, šofer Mario Geri in frizerka Emilia Kodra, geolog Giovanni Maria Bravi in študentka Laura Bonato, ribič Bruno Benvenuto in gospodinja Lidia Grabelli, natakar Manlio Depangher in frizerka Eleonora Menard.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)
Alla Basilica, Ul. S. Giusto 1. Croce verde, Ul. Settefontane 39. Ravasini, Trg Libertà 6. Testa d'oro, Ul. Mazzini 43.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19,30 do 8,30)
Al Lloyd, Ul dell'orologio 6. Ulica Diaz 2. Alla Salute, Ul. Giulia 1. Picciola, Ul. Oriani 2. Vernari, Trg Valmaura 11.

LOTERIJA

BARI	25	86	88	19	83
CAGLIARI	13	7	18	53	72
FIRENCE	3	32	9	45	60
GENOVA	36	63	11	89	70
MILAN	76	10	52	58	51
NEAPELJ	21	37	65	10	70
PALERMO	21	49	85	35	90
RIM	82	11	42	56	76
TURIN	13	43	20	70	62
BENETKE	13	65	82	22	84

ENALOTTO
1 1 1 X 2 1 1 2 1 1 X 1

Dvanajstice dobe po 3.178.000 lir, enajstice po 110.100 lir in desetice po 11.000 lir.

SPD Trst
vabi vse svoje člane in prijatelje na tradicionalni
PUSTNI PONEDELJEK
ki bo dne 17. februarja v Gregorčičevi dvorani, Ul. Geppa 9 od 21. ure dalje.
Igral bo priznani ansambel «Divji magnetofon»
Na sporedu bogata tombola
ZAŽELENE SO MASKE
Ob priliki bo podeljen prehodni pokal SPDT ŠD Polet, zmagovalcu III. ZSI 1969.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE - GLASBENA MATICA - SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
KULTURNI DOM
Danes, 9. februarja ob 16. uri
OSREDNJA PREŠERNOVA PROSLAVA
Sodelujejo: Josip Vidmar, Stane Sever, Janez Rohaček, Mira Sardočeva, Stane Starešinič, Akademski pevski zbor «Tone Tomšič» iz Ljubljane
Prodaja in rezervacija vstopnic eno uro pred začetkom proslave pri blagajni Kulturnega doma. Cena 300 lir.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Hej, hej, danes je radost pri nas, smeha in veselja čas...
Jaz sem majhna deklica, drobna Rdeča kapica vabim Vas na ples pridite zares!
OTROŠKO PUSTNO RAJANJE
v nedeljo, 16. februarja 1969 v Kulturnem domu začetek ob 15. uri
Vstopnina: odrasli 500 lir, otroci 300 lir

OPČINE v soboto, 15. februarja ob 14. uri
velika pustna povorka Kraški pust 69
z alegoričnimi in šaljivimi vozovi in maskiranimi skupinami iz številnih kraških vasi.
KRONANJE KRALJA PUSTA III. na Brdini po povorki.
Zvečer ob 21. uri maškaradni ples v Prosvetnem domu na Opčinah
PRIDITE VSI NA OPČINE!

V soboto, 15., nedeljo, 16. in torek, 18. t. m.
RESTAVRACIJA FURLAN - REPENTABOR
TEL. 227125
VELIK PUSTNI PLES
Igra tirolski ansambel SCHLERNBUABM
SPREJEMAMO REZERVACIJE

IX. novinarski ples
BO 15. FEBRUARJA v Kulturnem domu
Vabila pri urednikih Primorskega dnevnika

V torek, 11. II. 1969, ob 20.30 bo v Slovenskem klubu predaval univ. prof. dr. Fran Dominko o temi:
ZADNJI USPEHI V ASTRONAVTIKI IN PERSPEKTIVE ZA BODOČNOST
s slikovno spremljavo
Vljudno vabljeni!

KASA
KASTA priredi v nedeljo, 16. t.m. v Prosvetnem društvu Barkovlje pustni ples z maškarado. Začetek ob 18. uri.

PUSTNI KOSTUMI
za odrasle in otroke
Velika izbira!
Plačilo tudi na obroke v roku 6 mesecev.
PAPIRNICA — IGRAČE
BERNARDI
OPČINE, Narodna 87
TRST, Ul. S. Ermacora 2

PUSTOVANJE
BREZ LEPIH GRAMOFONSKIH PLOŠČ JE PRAV ZARES PUSTO...
Slovenske narodne
Lahka glasba
Recitacije
Pravljice
Partizanske pesmi
Operna glasba
SKRATKA VSAKOVRSTNE GRAMOFONSKE PLOŠČE DOBITE V
tržaška knjigarna
TRST — Ul. sv. Frančiška 20
Tel. 61-792

V FINŽGARJEVEM DOMU na OPČINAH
bo danes, 9. februarja ob 20. uri
PREŠERNOVA PROSLAVA
Nastopajo: Mladinski pevski zbor Glasbene matice pod vodstvom Nade Žerjal, govornik in recitatorji.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Petra Čuka darujejo v Padričah družina Kalc št. 63 1.000, družina Grgič št. 33 1.000 in družina Grgič št. 72 1.000 lir za Dijaško matico.

Ob prvi obletnici smrti Zore Petelin Košuta daruje hči Vera Sörensen 10 tisoč lir za Center za zdravljenje raka v Trstu.

V počastitev spomina Avgustina Pečarja darujeta Berto in Olga Franca 1.000 lir za Dijaško matico.

Ob prvi obletnici smrti nepozabne žene Marije Pegan daruje ob tem žalostnem spominu mož Pepi 5.000 lir za Dijaško matico in 5.000 lir za Glasbeno matico.

V počastitev spomina pok. Zioke Cucek darujeta Amalja Cok 1.000 lir in Milica Cok 1.000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Marie Kokoravca daruje družina Margon Ugo 2.000 lir za Dijaško matico.

Namesto cvetja na grob pok. Zioke Cucek daruje Stana Skerlj 2.000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina pok. Marie Kokoravca daruje družina Brajkovič Udovič 2.000 lir za prosvetno društvo Ivan Cankar. V isti namen daruje Mario Magajna 1.000 lir.

V počastitev spomina in namesto cvetja na grob pok. Maria Kokoravca darujeta družini Ferdinanda Ferjančiča 3.000 lir za Glasbeno matico, družina Silvana Mesesnela 1.000 lir za Dijaško matico in 1.000 lir za Glasbeno matico.

Mali oglasi

VAJENKO šiviljo išče prvovrstna krojačnica. Telefonirati na štev. 765-597.

«CITROEN» — mehanična delavnica Samarittani in Miceo in prodaja nadomestnih delov. Ul. Rittmeyer 4/a.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so sočustvovali z nami ob izgubi našega dragega

Petra Čuka

Posebna zahvala č. g. župniku, godbi, pevskemu zboru, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na kateri koli način počastili spomin pokojnika in ga spremili na zadnji poti.

Družine Čuk

Trebče, 9. II. 1969

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob izgubi našega dragega

IVANA DANEVA

Posebna zahvala č. g. župniku, sorodnikom, dr. Milanu Starcu, Godbenemu društvu, gospodarskemu društvu s Kontovela, darovalcem cvetja in vsem, ki so ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

DRUŽINE: DANEV in TAVČAR

Kontovel - Barkovlje, 9. februarja 1969.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob bridki izgubi naše drage mame

MARIJE ZOBEC roj. PETAROS
(Gorjupova)

Posebna zahvala č. g. župniku, pevskemu zboru, darovalcem cvetja ter vsem, ki so na kateri koli način počastili njen spomin in jo spremili na zadnji poti.

Žalujoči otroci z družinami

Zabrežec, 9. februarja 1969

DEJAVNOST DEŽELNIH ORGANOV

Dežela bo prispevala konzorciju julijskega letališča 200 milijonov

Uskladitev dveh zakonskih predlogov o kmetijskih pogodbah o mešanih najemninah

Deželni odbor je na svoji zadnji seji med drugim odobril na predlog deželnega odbornika za prevoze Varisca zakonski osnutek o podpori konzorciju julijskega letališča. Te podpore bodo dajali več let do leta 1972 in bodo znašale skupno 200 milijonov lir. Na podlagi tega zakonskega osnutka bo dežela dajala te podpore za kritje izdatkov za modernizacijo, okrepitev in upravljanje letaliških služb. Letos bodo prispevali konzorciju 80 milijonov, naslednja leta pa po 40 milijonov.

Deželna uprava je že z zakonom št. 26 z dne 1. septembra 1966 dala znaten prispevek za dograditev glavnih naprav na letališču ter za namestitev naprav, ki so omogočile, da je letališče lahko postalo uporabno za važne letalske zveze. Julija 1967. leta pa je dežela sklenila, da bo prispevala za kritje upravnih stroškov, ker je bilo letališče pasivno. Takrat je dala konzorciju 40 milijonov lir.

31. marca bo družba «Alitalia» ukinila vsako pomoc letališču v Ronkah vštevši tako imenovano «službo handling» kakor tudi vse pomožne službe turističnih in tehničnih informacij. pomoči družbam «charter» itd. Za vse te službe bo moral odtlej skrbeti letališki konzorcij, ki vsaj v začetku ne bo zmogel tega bremena

Spričo tega položaja je deželna uprava posegla vmes, da bi v tem kočljivem razdobju podprla edino letališče v deželi.

* * *

Druga stalna zakonodajna komisija deželnega sveta je sklenila, da bo imenovala študijsko podkomisijo, ki bo proučila zakonski predlog svetovalcev Dal Masa (PSI) in Del Gobba (KD), ki vsebuje norme o kmetijskih pogodbah o mešani najemnini v Furlaniji-Julijski krajini in zakonski predlog komunističnih svetovalcev Lovrihe, Moschionija in drugih, ki se nanaša na dopolnilne norme k vsedržavnemu zakonu št. 756 z dne 15. septembra 1964, nanašajoče se na kmetijske pogodbe o mešani najemnini v naši deželi.

Na podlagi dosedej predloženih spreminjevalnih predlogov je ta podkomisija, v kateri so Dal Mas, Del Gobbo, De Biasio, Boschi in Moschioni, sestavila na sestanku, ki se ga je udeležil tudi odbornik za kmetijstvo Comelli, usklajeno besedilo obeh predlogov. Predloge podkomisije bo druga zakonodajna komisija proučila na poročevalni ravni prihodnji četrtek.

Osrednji odbor za Kraški pust 69

Osrednji odbor za Kraški pust 69, ki koordinira pustno prireditev na kateri sodelujejo številne vasi na tržaškem Krasu in katera z letošnjo tretjo izdajo postaja tradicionalna osrednja manifestacija naših ljudi dobre volje na Krasu, razpošilja te dni krajevnim gostinskim, trgovskim, industrijskim in drugim podjetjem in zasebnikom vabila, naj prispevajo z denarno podporo k uspehu te naše značilne pustne prireditve.

Prireditev ima prvenstveno namen krepiti turizem in gostinstvo ter dotok ljudi na ves Kras. Naravno, da je prireditev združena z znatnimi izdatki. Žal nimajo organizatorji nobene podpore iz javnih sredstev. Zato apelirajo na našo javnost in na nasloviljene pisem, da se dobrohotno odzovejo prošnji in prispevajo primerno denarno podporo.

Osrednji odbor vabi obenem naše kraške in mestne ljudi, naj se v čim večjem številu udeleže pustne povorke z maskami v soboto dne 15. februarja ob 14. uri.

Podpora grškim antifašistom

Solidarnostni odbor z grškimi delavci poziva občinstvo, naj sodeluje pri akciji za pomoč grškim antifašistom in njihovim družinam.

Vsled strahovitega terorja, ki je prizadel grške demokrate in antifašiste, je postalo stanje njihovih družin nevzdržno. Potrebna je torej vsestranska pomoč prizadetim družinam. Solidarnostni odbor poziva tržaške antifašiste, naj pomagajo po svojih močeh pri tej akciji. Pojasnila se dobijo pri «Solidarnostnem odboru z grškimi delavci» v Ul. Pondares 8.

Nov predsednik CRES

Na zadnji seji je deželni odbor imenoval za novega predsednika deželnega socialno - gospodarskega odbora (CRES) imenoval prof. Ercoleja Casolo, ki bo nadomestil dr. Giana Giacomettija. Prof. Casola se je rodil v Colloredu di Montealbano leta 1925, je profesor srednje šole in živi v Pordenonu. Doslej se je ukvarjal s socialnoskrbstveno dejavnostjo v Pordenonu ter je opravil tudi številne sociološke ankete in študije o delovnih vprašanjih

NAGRADE PRIMORSKEGA DNEVNIKA

Kdor plača naročnino za l. 1969

Do 20. februarja imate čas poravnati naročnino za PRIMORSKI DNEVNIK za leto 1969, da bi bili uvrščeni med nagradne izžrebance.

Pohitite in ne zamudite lepe priložnosti.

Dobite lahko:

1. **prenosni pisalni stroj «Tops»**
2. **pirotsko preprogo** — 73 x 150 cm
3. **zbirko partizanskih pesmi** - poje Partizanski invalidski zbor — 4 plošče (33 obratov) — 22 pesmi
4. **Opero «Gorenjski slavček»** — skladatelja A. Foersterja
5. **Roman A. Rebule — V Sibilinem vetru**
6. **Iz slovenske glasbene zakladnice** - Francè in Tončka Marolt — plošča (33 obratov)
7. **knjigo Sodobna kuharica** - uredila Andreja Grum
8. **Domovina** — Ansambel Franca Korbarja — plošča (33 obratov)
9. **I. Hmelak: Soška fronta**
10. **Stara domačija** — Ansambel Toneta Kmetca — plošča (33 obratov)

Nagrade so na ogled v izložbi Tržaške knjigarne, Ulica sv. Frančiška 20.

SMRTNA KOSA

TREBČE

Umrl je Peter Čuk «Škeletov»

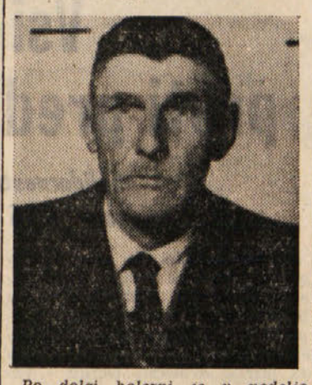

Po dolgi bolezni je v nedeljo umrl v tržaški bolnišnici Peter Čuk iz Trebč štev. 96, po domače «Škeletov». V burji in snežnem metežu so ga v torek svojci in številni znanci ter prijatelji spremili na zadnji poti na domače pokopališče.

Pokojni Peter se je rodil 21.11.1899 v revni kmečki kraški družini. Že od svojih mladih let je delal doma in si služil kruh s prevažanjem gramoza, oranjem itd.. Ko mu je bilo 17 let mu je umrl oče, ni mu bilo pa še 18 let ko so ga v I. svetovni vojni poklicali v vojsko. Ko se je po koncu vojne vrnil domov je nadaljeval z delom na mali kmetiji in z volovsko vprego prevažal kamenje, oral njive drugim kmetom, garal. Leta 1925 se je poročil z Emilijo Kralj. Imela sta pet otrok, od katerih so živi še trije. Sina Alberta so fašisti leta 1942 aretirali Bil je zaprt v Koroneju, nato v «Regina Coeli» in od posebnega sodišča obsojen na 30 let zapora. Ob kapitulaciji se je vrnil domov in nato odšel v partizane. V hudi bitki na Krnu je bil ranjen in je padel v roke Nemcem. Ni se vrč vrnil. Petra pa so aretirali na dan Novega leta 1943. Nekaj časa je bil zaprt v Koroneju, nato odpeljan v koncentracijsko taborišče Cairo - Montenotte, po kapitulaciji pa v zloglasno nemško koncentracijsko taborišče Mauthausen in Gusen. Ko se je vrnil domov, je bil živ okostnjak. Polagoma si je opomogel in nadaljeval s svojim delom. Pred nekaj leti je zbolel in se zdravil v sanatoriju v Nabrežini ter v tržaški bolnišnici. Pred kratkim se mu je zdravstveno stanje nekoliko zboljšalo in je bil dober mesec doma, nenadoma pa ga je zadela paraliza, odpeljali so ga spet v bolnišnico, toda vsa zdravniška oskrba je bila zaman.

Našteli smo suhoparno kratke podatke iz njegovega življenja, ki res ni bilo z rožicami posejano. Kljub temu Piero ni klonil, ni pa se delal junaka. Bil je vedre narave, iskren tovariš, dober prijatelj, napreden in zaveden Slovenec. Imeli so ga radi vaščani in vsi, ki so ga spoznali. Njegovim sotrpinom iz zapora in taborišč bo ostal v lepem, trajnem spominu.

Naj ti bo lahka, dragi Piero, domača zemlja. Ženi, otrokom in sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

KONTOVEL

Pokopali smo Ivana Daneva

Dragega Ivana Daneva ni več med nami. Pokopali smo ga na domačem pokopališču. Pogrešajo ga ne samo svojci, ampak vsi vaščani, med katerimi je bil zelo priljubljen kot človek in godbenik. S svojo požrtvovalnostjo in doslednostjo je aktivno sodeloval polnih šestdeset let pri godbenem društvu na Proseku.

V petek, 31. januarja je Ivan, rojen 25. 6. 1891, za vedno zatisnil trudne oči.

Že kot trinajstletni deček je pristopil k godbenemu društvu ter mu ostal zvest skoraj do svoje smrti. Ob 60-letnici aktivnega godbenega društva na Proseku in obenem ob njegovi 60-letnici aktivnega delovanja, ga je odbor društva odlikoval z zlato kolajno v znak priznanja.

Člani godbenega društva in vsi, ki so ga poznali, ga bodo ohranili v trajnem spominu Naj mu bo lahka domača zemlja.

Ob prvi obletnici prerane smrti naše drage Marije Pegan roj. Milič, se jo spominjajo še ne potolaženi mož Pepi, hčerka Silva, sinova Drago in Jožko, zet Ferdinand, nevesti Silva in Eda in vnuki: Jožica, Boris, Dragica, Sadko in Bruno, mama Marija in vsi sorodniki.

OBČINA TRST

Oddelek XII — Javna dela
Urad za regulacijski načrt
Prot. št. XII/R.N. — 552/7-68

OBVESTILO

Varianta o splošnem gradbenem in razširitvenem regulacijskem načrtu mesta Trst, področje Rocol, med Ulico Revoltella in Ulico Cumano, sprejeta s sklepom občinskega odbora št. 3259 z dne 30. decembra 1968, v skladu s členom 140 pokrajinskega in občinskega zakona z dne 4. februarja 1915, št. 148.

Dokument se nahaja v občinskem tajništvu in na vpogled vsakomur.

ŽUPAN

upoštevajoč prošnjo, ki jo je tržaška občinska uprava dne 20. januarja 1969 naslovila na predsednika odbora dežele Furlanija Julijska Benečija z namenom, da se potrdi varianta o splošnem gradbenem in razširitvenem regulacijskem načrtu mesta Trst, področje Rocol (varianto je dne 30. decembra 1968 s sklepom št. 3259 sprejel občinski odbor s pooblastilom občinskega sveta, v skladu s členom 140 pokrajinskega in občinskega zakona z dne 4. 2. 1915 št. 148); v skladu in v zvezi z 9.členom urbanističnega zakona št. 1150 z dne 17. avgusta 1942, prilagodenega in izpopolnjenega z zakonom z dne 6. avgusta 1967 št. 765

sporočam

1) da bo od 10. februarja 1969 do 12. marca 1969, to je 30 dni, omenjena varianta deponirana v občinskem tajništvu (soba št. 510 na Oddelku XII — Javna dela — Costanzijev prehod št. 2, peto nadstropje);

2) da si jo lahko v tem razdobju ogleda vsakdo, in sicer v času, ko so uradi odprti za javnost, v prazničnih dneh pa od 10. do 12. ure;

3) da lahko v razdobju 30 dni po dnevu, ko zapade rok, to je do vključno 11. aprila 1969, lahko tako ustanove kakor posamezniki predložijo «pripombe», napisane na ustreznem uradnem papirju. Namen tega je dejaven prispevek meščanov k izpopolnitvi navedene variante.

župan
dr. ing. Marcello Spaccini
glavni tajnik
dr. Riccardo Vucusa

IZ NABREŽINE

Zadruga «Kraški zadružni hlev» vzorna oblika kmečke samopomoči

Sodobno urejen hlev, ki ga bodo kmalu začeli graditi z vsemi potrebnimi pritiklinami, bo imel začetka od 50 do 70 krav sivo-rjave pasme

Vsega nekaj iz Šempolaja

Ne bom opisoval preteklosti Šempolaja, ker bi bila ta snov preobilna ter bi potrebovala zajetje zgodovinskih virov, gotovo pa je, da je vas ena najstarejših naselij na spodnje kraškem območju. Gledano s slehernega zornega kota, vam oko obstane na cerkvenem zvoniku, ki kot buden stražar čuva staro slovensko naselbino, obdano z njivami in vinogradi. a na severozapadni strani pa z borovim gozdičem.

Približno 180 starih in novih Šempolajcev se je nastanilo v 50 hišah; izmed teh je 7 popolnoma novih, druge pa nosijo se večinoma pečat naše davnine. Nekaj italijanskih družin, povečini iz Malega Lošinja, živi v slogi z domačini, ki jim večkrat pomagajo pri raznih poljskih opravilih Na splošno so vaščani zaposleni v Trstu in štivanski papirnici, v prostem času pa se bavijo s poljedelstvom in vinogradništvom. Na kmetijah si pomagajo z dvema traktorjema, štirimi kosilnicami in ostalimi kmetijskimi stroji. Ob dobri letini jim zemlja poplača njihov trud z zdravimi kraškimi pridelki. Lepo obdelani vinogradi dajo ob srednji beri do 180 hl vina večinoma črnine. Tu se že začenja domovina terana, ki pa nima vsled bližine morja, oni značilni mlečno - kisli okus avberske specialitete ter je znan in cenjen kot «polteran».

Nekaj pa je v Šempolaju še specialno! Ko prideš s katerega koli konca v vas, bos s polnimi pljuči zadihal v sveži zrak, kateri privablja mnogo obiskovalcev iz Trsta in okolice.

Škoda, da je miselnost nekaterih vaščanov še tako nepraktična in nesodobna; mislim na neizkoriščanje tega, kar jim narava darežljivo ponuja!

* * *

Od pojemajočih panog kraškega gospodarstva se najbolj zapaža odmiranje živinoreje, kar ni posledica malomarnosti že redkih lastnikov živine, temveč splošna modernizacija našega življenja. V naši občini, kjer je bilo pred 30 leti več kot 1.100 glav živine, je sedaj stanje sledeče: v lanskem letu smo imeli približno 400 glav, med njimi le okoli 10 volov, ki služijo edino malim potrebam že itak okrnjenih kmečkih opravil.

Pasma živine je sivo-rjava, iz vrste trdo-kopitarjev, torej kot nalašč pripravna za kamniti kraški teren; krave, odlične mlekarice, dajejo znano aromatično mleko ter niso kdovekaj zahtevne za vrsto krme. Odvišno količino mleka pobira podjetje SALPAT iz Trsta, ker je to živilo, kolikor ga pride pristnega do potrošnika, visoko cenjeno.

V časih naših starih očetov je bila živinoreja del kraške domačije; vol je bil nepogrešljivi «težak» na kmetiji, krava pa je, razen skupička, dajala družini lep in zdrav odstotek domače hrane. Današnja motorizacija je popolnoma odvzela vprežni živini njeno vlogo, mleko pa se že itak kupuje kar v paketih! Da ne govorimo o povsod iskani prirasti za prirejo in sočno meso in o manjkajočem gnoju, kar je tudi eden glavnih vzrokov zanemarjenih njiv.

Temu žalostnemu stanju skuša priti v okom novo ustanovljena zadruga «Kraški zadružni hlev»; obstajajo obetajoči pogoji, da pride v korist živinorejcev, do res koristne skupne samopomoči v živinoreji. Odbor že registrirane zadruge, na čelu z umnim gospodarjem Mirkom Radovičem iz Nabrežine in tajnikom Danilom Lupincem iz znane kmečke družine iz Praprota, je že postal lastnik 7 ha zemljišča ob križišču ceste Šempolaj — Trnovca — Gorjansko; na teh parcelah bodo najbrž že letos zapele lopate za temelje skupnega hleva. V dogovoru je tudi že odkup 8—9 ha zemljišča v teh «nabrežinskih alpah», ki bi služil za ostale pritikline in pašnjo. V začetnem obdobju nameravajo prevzeti v oskrbo 50—70 glav živine; s tem bi lastnikom odpadlo mnogo skrbi za krmo in nego živali, lahko bi se smotrnejše posvetili drugim opravilom, koristnim za preskrbo družine.

Zadružni hlev bo sodobno urejen z raznimi mehaničnimi pripomočki,, kot so stroji za mešanje krme, kidanje gnoja, higienska napajališča, avtomatično molžo itd.; obenem bo poskrbljeno za redni veterinarski pregled živine. Lastnik živinčeta bo imel na upravi zadruge vedno vpogled o dobavi mleka, o količini gnoja, ki mu pripada in seveda o oskrbnih stroških, ki pa bodo v skupnem hlevu manjši kot v domači oskrbi.

Ta hvale vredna zamisel naših kraških gospodarjev ni nikak «grad v oblakih»; imena ustanoviteljev zadruge, ustanova «Consorzio allevatori razza alpina», katera je že zagotovila denarno pomoč pri gradnji in opremi hleva, Kmečka zadruga v Trstu s svojim patronatom in občina Devin-Nabrežina z obljubo izgradnje ceste, napeljave elektrike in vode, so nam porok za skorajšnjo uresničitev «Kraškega zadružnega hleva».

Vrlim pobudnikom te prekoristne zamisli naj priskočijo na pomoč vsi živinorejci nabrežinskega in ostalega kraškega področja; zgoraj navedena odbornika bosta vedno na razpolago za nadaljnje podatke in navodila. Le s polnoštevilnim članstvom bo zadruga uspešno napredovala, zavrla odmiranje živinoreje in dala zgled za druge tovrstne oblike kmečke samopomoči.

Vaščan

* * *

V izredno lepem okolju, dobrimi vezami z mestom in blagodejnim mirom, potrebnim živčno izčrpanim meščanom, bi morala biti poletna sezona vir postranskih dohodkov vasi. Razen gostilne, ki s 4 opremljenimi sobami in odlično hrano po zmernih cenah nudi tujcem penzione ali nastanitve brez hrane, je v Šempolaju le ena hiša dovzetna za tovrstni družinski priboljšek. Priporočljiva bi bila večja podjetnost, da se tudi ostali vaščani, ki premorejo kako odvišno opremljeno sobo, zganejo in prispevajo k poživitvi turizma. Koliko je še meščanov, ki v kopalni sezoni in izven nje iščejo mirne kotičke z zdravo kmečko hrano! Šempolajci odprite vašo lepo vas tujskem prometu; naj vas ne plašijo razne turistične dajatve! Turizem je povsod smatran kot važen vir sodobnega gospodarstva. Šempolaj s krasno izletniško lego, dobro uro od morja in skoraj planinskim zrakom, naj ne bo izjema.

Seveda bi morala pri tem prizadevanju priskočiti na pomoč tudi občinska uprava. Šempolajski davkoplačevalci pričakujejo, da se jim grobo izgotovljen parkirni prostor pred Grudnovo gostilno, čimprej uredi in asfaltira. V sušnem obdobju se občuti pomanjkljivost vodovodne zmogljivosti; vaščani apelirajo na merodajne činitelje za odpravo tega nedostatka, ker je v poletnih mesecih prava muka za potrebe ljudi in živine. Enako kot Slivenci se zavzemajo za direktno povezavo s Sesljanom, kar bi približalo to kopališče z zdravo kraško naravo.

Na zamisel živinorejcev naše občine za izgradnjo «Kraškega zadružnega hleva», gledajo Šempolajci s simpatijo, seveda je, kot pri vsaki novotariji, nekaj pomislekov. Naloga zadruge je, da s pravilnim prijemom v začetnem delovanju, te pridržke izgladi. Vas premore okoli 15 glav živine, katere nega bi, z oskrbo v skupnem hlevu, odpadla z bremena lastnikov. Kaj naj povem o prosvetnem življenju v vasi? Šempolaj, kraj z nekdanjim procvitajočem delovanjem na tem polju, je postal «nem». Pred 20 leti je šempolajski oktet prednjačil v naši občini, v vasi smo si celo privoščili pevske festivale, sedaj pa vlada nerazumljiv molk. Obstajajo še možnosti, da se z nekoliko dobre volje, odpravi tako neutemeljeno mrtvilo. To boleče točko bo treba v kratkem še obdelati!

Občan

Ukrepi v prid kmetijstvu

Uradni list z dne 25. januarja je objavil ministrske odloke o razmejitvi področij videmske in pordenonske pokrajine, na katera spadajo kmečka posestva, ki so utrpela veliko škodo pri žlahtnih pridelkih zaradi naravnih nesreč in izrednih vremenskih neprilik po 1. marcu 1968. Z uvedbo odlokov o razmejitvi bodo lahko kmečka posestva uživala prispevke za obnovo poškodovanih kmetijskih struktur ter dobila kredite za obnovo obratnih sredstev, in sicer na podlagi vsedrržavnega zakona štev. 1088 z dne 21. oktobra 1968. V videmski pokrajini velja razmejitev področij za občine Bertiolo, Fojda, Moruzzo in Neme. Pričakujejo objavo ministrskega odloka, ki bo vseboval določeno število drugih občin.

Kar se tiče ugodnosti se bodo kmetje lahko obrnili za informacije na urade kmetijskih inšpektoratov, upoštevajoč, da zapade rok za vlaganje prošenj 25. aprila. Poleg tega zakona velja v tem primeru tudi deželni zakon štev. 33 z dne 29. decembra 1965.

Kot je bilo že objavljeno, je začel veljati oktobra 1968 odlok predsednika deželnega odbora za razmejitev področij, ki so utrpela škodo do 25. septembra 1968. Ta odlok se tiče kar 76 občin v deželi. Prošnje na podlagi tega odloka se lahko vlagajo samo do 19. februarja. Sedaj pričakujejo še drugi odlok predsednika dežele, s katerim bodo priznali področja, ki so utrpela škodo zaradi naravnih nesreč in vremenskih neprilik v zadnjih mesecih lanskega leta.

PISMA UREDNIŠTVU

V zvezi s člankom «Neodgovornost in odgovornost», objavljenem v Novem letu 23.1.1969 smo prejeli naslednje pismo s prošnjo za objavo.

«Ni res (in verjamemo, da ste v dobri veri prezrli nekatera dejstva), da «socialistična stranka in njeno vodstvo» sta do 23.1.1969 «molčali in s tem nehote dajali še potuho krivici, ki se je zgodila» dr Metki Kacinovi.

Res je, da je neposredno ob žalostnem dogodku openska sekcija socialistične stranke podpisala letak, ki je ostro kritiziral dogodek, in da je pokrajinska federacija socialistične stranke javno zavzela do tega jasno stališče, ki je bilo objavljeno v «Primorskem dnevniku» dne 18.12.1968.»

Pismo zatem dobesedno ponavlja omenjeno že objavljeno izjavo in nadaljuje:

«Takoj nato, 20.12.1968, sta imela odgovorna člana pokrajinskega vodstva več kot enourni razgovor z dr. Kacinovo, da bi si ustvarila jasno sliko zadeve in sta ji zagotovila solidarnost socialistične stranke in njeno resno zavzemanje za odpravo krivice.

Dne 19.12.1968 je socialistični občinski svetovalec Cesare tudi vložil na župana pismeno vprašanje o tej zadevi.

Župan je na seji občinskega sveta dne 24.1.1969 nezadovoljivo odgovoril na vsa vprašanja, ki so mu bila postavljena s tem v zvezi, nakar je tov. Cesare bil prisiljen ironično pripomniti, da se vsa zadeva zavija v «pirandelovščino». Istočasno je na isti seji socialistična svetovalska skupina po svojem načelniku tov. Pittoniju pismeno sporočila županu, da je nezadovoljna z njegovimi odgovori. In je tudi res, da nimajo socialisti zadeve za zaključeno z županovim odgovorom in da mislijo — brez frazerstva in demagogije — vztrajati pri razčiščenju.

Pokrajinska fed. soc. stranke — TRST»
podtajnik: dr I. Gruden

* * *

Primorskemu dnevniku!

Ko sem sinoči prisostvovala razpravljanju in polemičnim posegom nekaterih diskutantov za okrogloma mizo, ki so jo sklicali zastopniki slovenskih primorskih revij, me je asociacija misli nekajkrat zapeljala v dobo 40 - 50 let nazaj V zadnjem času sem imela priliko prelistavati naš takratni tisk in se seznaniti z razmerami, ki so takrat vladale na Tržaškem in Goriškem. Sinočnji napadi so se mi zdeli repriza tistih davnih dogodkov. Mar to pomeni, da res nismo v svoji zavesti od takrat do danes prav nič napredovali? Nas žalostna preteklost ni prav nič naučila? Takratni mladinci so razmere v takratnem našem političnem življenju obsojali, napovedovali so nov, napredni program, v svojem glasilu prisegli na nova načela, kovali velike načrte. Danes so ti mladinci, v kolikor so še med nami — naša stara in najstarejša generacija — in zopet je mladina tista, ki postavlja nove cilje in zahteva proti starim Pomeni to, da smo zašli v slepo ulico, iz katere ni izhoda? Pri vsem tem pa pozabljamo, da smo bili pred pol stoletja na tem ozemlju gospodarsko močni in pomembni.

Hotelska delniška družba Grljan-Miramar je 1910 l. kupila 45.000 kv. m. sveta ob naši obali in imela v programu veliko turistično podjetje z lastno ladjo za prevoz turistov. Imeli smo Zadružno zvezo v Trstu, ki je imela 8. 2. 1929. 133 članic, med temi 8. denarnih zadrug in 52 pridobitnih in Zadružno zvezo v Gorici, ki je imela 18. januarja 1928 l. včlanjenih 68 denarnih in 122 drugih pridobitnih zadrug. Razmerje v denarništvu med Slovenci in Italijani v Trstu je bilo za l. 1913 naslednje: kapital in rezerve 1 : 1,92 vromet pa celo 1 : 1,40, in slovenske banke so bile takrat celo v porastu. Slovenci in Hrvati so bili udeleženi v vseh pomembnejših pomorskih družbah in to z 20 - 100% kapitala. (Podatki iz posebne št. Zaliva l. 1968. št. 14 - 15. Dr V. Turina)

In kultura? Med l. 1910 do 1914 je n. pr. samo na Općinah delovalo 5 prosvetnih, 5 gospodarskih, 4 dobrodelna, 4 podporna in 1 telovadno društvo. Če bi naštevala za Gorico in Trst bi narasle številke v več desetin.

Kakšno je naše gospodarstvo danes vemo vsi, mislim, da ni treba tega posebej razlagati. Kakšno je stanje šolstva v primeri s predfašistično dobo je bilo tudi že večkrat objavljeno.

In nauk, ki smo ga potegnili iz dogodkov preteklih desetletij? Slab gospodarski položaj ima danes na jeziku vsak, ki se ukvarja z našimi problemi, od politika do kulturnika, od visokega izobraženca do zadnjega delavca in kmeta. Vseh «grehov» je kriv gospodarski položaj! Videti je, da je to danes edini grešni kozel! «Če bi bili gospodarsko močni, bi bilo vse lažje, vse v redu...» a nekdaj smo bili gospodarsko močni, pa prav tako ni bilo v redu.

Vedemo se kot tisti naši pravdarski kmetje, ki so za krpo zemlje vodili pravdo tako dolgo, dokler nista šli na dražbo obe posestvi. Mislim, da nam manjka predvsem zrelosti in da je to dovolj jasno in zgovorno pokazala tudi sinočnja razprava.

Lelja Reharjeva

Trst, 7. 2. 1969

OB UPOŠTEVANJU ARHITEKTONSKIH VREDNOT

Preuredili bodo «silos» v občinske in železniške namene

Občinska uprava bo poskrbela za odcepe bodoče nadvozne ceste - Podzemski parkirni prostor na Trgu Ulpiano

Občinski odbor, ki se je sestal pod predsedstvom župana Spaccinija, je na svoji zadnji seji ukrepal o številnih upravnih zadevah. Med drugim je pristal na zahtevo, da se nova osnovna šola na Čarboli poimenuje po tržaškem mučeniku sv. Justu.

Na predlog odbornika Verze je bil sprejet sklep, da se najame posojilo v višini 20 milijonov lir za nakup vozil za odvoz odpadkov. Občinski odbor pa je določil znesek 46 milijonov lir za nakup oblačil za občinske nameščence v tekočem proračunskem letu.

Zelo pomemben pa je bil sestanek na županstvu, kjer so predstavniki raznih ustanov obravnavali vprašanje preureditve bivšega «silosa». Sestanka so se udeležili župan Spaccini, številni občinski tehniki, skrbnik za umetnosti prof. Buonomo ter predstavniki državnih železnic arhitekt Petrilli, inž. Fait in prof. Fellis

Vprašanje preureditve «silosa» je prišlo spričo potreb železniške uprave, mestne uprave ter obremenitve poslopja, ki ima določeno zgodovinsko arhitektonsko vrednost.

Udeleženci sestanka so v bistvu sprejeli tezo, da je mogoče ohraniti te arhitektonske značilnosti ob upoštevanju zahtev železniške uprave in tržaške mestne občine. Ob upoštevanju zahtev skrbništva za umetnosti je bil sprejet okviren, čeprav precej podroben načrt, za uporabo «silosa» in bližnje okolice.

Na sestanku je bil sprejet sklep, da bodo imeli v «silosu» svoj sedež naslednji železniški obrati: poštna služba, skladišče za brzovozni promet, prostori za potujoče osebje ter razni drugi manjši uradi. Načrtovali bodo tudi izgradnjo tirov med «silosom» in železniško postajo z namenom, da se omogoči ukinitev proge, ki teče danes ob Miramarskem drevoredu. Na ta način se bo občini posrečilo razširiti cestišče drevoreda z izgradnjo še ene steze, ne da bi bilo treba podreti drevesa, ki stojijo ob drevoredu na strani železniške proge.

Občinski tehnični urad pa bo na drugi strani pripravil podrobnejši načrt za odcep nadvozne ceste pri «silosu». Poleg tega bodo poskrbeli tudi za namestitev v poslopju raznih trgovskih in prometnih služb ter za izgradnjo obsežnega podzemskega parkirnega prostora z več nadstropji.

Na nekaterih drugih srečanjih je župan Spaccini obravnaval podrobneje zamisel izgradnje na Trgu Ulpiano večjega parkirnega prostora z več nadstropji. Zamisel posnema rešitve tega vprašanja, ki so jih izvedli že v raznih drugih italijanskih mestih Domnevajo, da bi bilo mogoče v današnjih pogojih načrta zgraditi pred sodnijsko palačo parkirne prostore za okoli 800 vozil. Na ta način bi se deloma ublažila kriza, ki obstaja na področju parkiranja avtomobilov in ki se bo še stopnjevala z dograditvijo sedeža deželne uprave in stalnega gledališča.

SEBOFLEX
VSE ZA KINO
IN FOTOGRAFSKI MATERIAL
Trst, Ul. Mazzini 53 Tel. 733-361
Prijatelje in znance naprošamo da nas obiščejo

SPLOŠNA PLOVBA PIRAN
vzdržuje s svojimi tovorno-potniškimi ladjami:
redno linijo okoli sveta, redno linijo z Južno Ameriko, redno linijo z zahodno Afriko ter nudi prevoze po vsem svetu z modernimi transportnimi ladjami od 8.000 do 18.000 ton nosilnosti.
Za vse informacije se obrnite na upravno podjetja: «SPLOŠNA PLOVBA» Piran Župančičeva ul. 24 in na naše agente po vsem svetu.
Telexi: 34-122 Yu Plovba
34-123 Yu Plovba
Telegrami: Plovba Piran
Telefon: 73-470 do 73-477

KRZNA
SUPER ELEGANTNI MODELI
VIŠJA KAKOVOST
VELIK PRIHRANEK
PELLICCERIA CERVO
TRST
Viale XX Settembre 16/III

NOV
SUPER MARKET
NUDI
Sm
• PRESKRBA •
SEŽANA
V SEŽANI
Najkvalitetnejše prehrambene potrebščine - Tobačne izdelke Tekstil in konfekcijo Obutev Galanterijo in igrače Kozmetiko Izdelke domače obrti
PRESKRBA SEŽANA priporoča nakup tudi v svojih bogato založenih trgovinah na Kozini, v Divači Lokvi Senožečah Dutovljah Komnu in Brestovici.
ZA NAKUP INDUSTRIJSKEGA BLAGA NUDI 10% POPUST PRI PLAČANJU V TUJI VALUTI.

SUPERMARKET
LJUBLJANA
Pasaža na Ajdovščini - Odprt vsak delovnik od 7.30 do 21 ure
- KONFEKCIJA IZ KOZJEGA IN SVINJSKEGA VELURJA TER MAPA USNJA
  - Damski plašči ● Kostimi ● Moški jopiči ● Tričetrt plašči z in brez krznjene podloge ● V športnih in klasičnih krojih
- BOVICE IZ PLEMENITIH KRZEN
- Damske usnjene torbice ● usnjeni kovčki, potovalke ● Velika izbira ELANOVIH smuči
- IN ŠE MARSIKAJ ZANIMIVEGA ZA VAS

RADIO VELEVIZIJA

NEDELJA, 9. FEBRUARJA

TRST A

8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Maša; 9.50 Harfa; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Hawthorne, Snežna punčka; 11.40 Ringaraja; 12.00 Nabožna oddaja; 12.30 Za vsakogar nekaj; 1k.30 Glasba po željah; 14.45 Z glasbo po svetu; 15.30 Šenoa: «Nagelj s pesnikovega groba» (dramatizacija); 16 40 Orkestri; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Vivaldi in Lobos; 18.30 Josip Gruden Slov. zgodovina; 18.45 Operne melodije; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 L. Rehar: Poklici; 21.00 Plošče; 22.10 Sodobna glasba.

TRST

11.20 Tržaške popevke; 12.15 Šport; 14.00 El campanon.

KOPER

7.30, 12.30, 14 30, 19.15 Poročila; 7 10 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 9.10 Zabavni zvoki; 9.30 Nedeljsko srečanje; 9.45 Melodije; 10.00 Prenos RL; 10.30 Orkester Chaves; 11.00 Dogodki in odmevi; 11.30 Današnji pevci; 11.50, 12.45 in 15.00 Glasba po željah; 12.35 Zunanjepolitični pregled; 14.00 Sosedni kraji in ljudje; 16.00 Prešernova proslava; 16.30 Prenos RL; 19.00 Športna nedelja; 19.30 Prenos RL; 22 30 Plesna glasba.

NACIONALNI PROGRAM

8.00, 13 00, 15 00, 20.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 10.45 Glasbene uganke; 11.40 Roditeljski krožek; 12.00 Kontrapunkt; 13.15 Spored z G. Morandijem; 15.30 Popoldne z Mino; 16.00 Nogomet od minute do minute; 18.00 Simf. koncert; 20 20 Glasbeni variete; 21.10 Športna nedelja; 22.20 Zbori z vsega sveta

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30 19.30 Poročila; 8 40 Oddaja za ženske; 9.35 Veliki variete; 12 00 Nedeljske pesmi; 11.35 Juke box; 12.00 Športna prognoza; 13.00 Kvizi narobe; 14.30 Teden aktualnosti; 15.03 Pisana glasba; 16.10 Preizkušajo se diletanti; 17.00 Športna nedelja; 18.45 Plošče in skeči; 20.00 Mezzosopranistka G. Simionato in baritonist T. Gobbi; 21.00 Petrolej prihaja po morju; 21.30 Nove pesmi; 22.40 Angleške plošče

III. PROGRAM

10.00 Beethoven in Bartok; 12.20 Mozartove sonate; 13.55 Folkglasba; 14.10 Berlinski filharmonični orkester; 15.30 A. Weinstein: L'occhio rosso dell'amore; 17.05 Orkester; 17.30 Sličice iz Francije; 19.15 Koncert; 20.30 Parlamentarne bitke v Italiji; 21.00 Klub poslušalcev; 22.30 Schubertova 6. simfonija.

FILODIFUZIJA

8.00 Romantične skladbe; 10.10 Mozartova sonata K 14; 10.20 Reidy in Ghedini; 10.55 Antologija interpretov; 12.30 Griegova komorna glasba

SLOVENIJA

6.05, 7.00, 12.00, 13.00, 19.30 Poročila; 7.30 Za kmetijske proizvajalce; 7.50 Inform. oddaja; 8.05 N. Simončič: «Zajčja reportaža»; 9.05 «Koncert iz naših krajev»; 10.05 Še pomnite, tovariši...: M Bertoncelj: Prvi koraki; 10.45 Naši poslušalci čestitajo; 13.15 Vedri zvoki; 13.30 Nedeljska reportaža; 13.50 Novi ansambli; 14.05 Zabavna glasba; 14.30 Dušan Mevlja: Dolgčas (humoreska); 15.05 Športno popoldne; 17 05 Operne melodije; 17.30 J Giraudoux: «Intermezzo»; 18.31 Bartok. Šesti godalni kvartet; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Glasbene razglednice; 20.00 «V nedeljo zvečer»; 22.15 Serenadni večer; 23.05 Literarni nokturno; 23.15 Veliki orkestri.

ITAL. TELEVIZIJA

11.00 Maša; 12.20 Settevoci; 13.30 Dnevnik; 14 00 Kmetijska oddaja; 14.45 Pust v Viareggiu, 15.30 Ciclocross - Šport, 17.00 Program za otroke; 18.00 Che domenica, amici!; 19.00 Dnevnik; 19.10 Polčas nogometne tekme; 19.55 Šport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Heijermans: La buona speranza; 22.35 Šport; 23.20 Dnevnik.

II. KANAL

17.00 Umetnostno drsanje na ledu; 17.55 Morgan: La morte di un vicino; 21.00 Dnevnik; 21.15 «Kraja v muzeju»; 22.15 Settevoci.

PONEDELJEK, 10. FEBRUARJA

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.30 Radijska šola; 12.10 Pomenek s poslušalkami; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Orkester Safred; 17.20 Čar glasbenih umetnin; 18.15 Umetnost in prireditve, 18.30 Šola; 18.50 Zborovsko petje; 20.00 Športna tribuna; 21.25 Melodije; 22.00 Basist Jože Štabej; 22.35 Zabavna glasba.

TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 13.15 Orkester Casamassima; 14.00 Pust v Trstu in Istri; 14.10 Chopinova sonata opus 35, izvaja Dubravka Tomšič.

KOPER

6.30, 7.30, 12 30, 14.30, 16.00, 19.15 Poročila; 7.10 Jutranja glasba; 8.00 Prenos RL; 10.15 Plošče; 10.45 Parada uspelih motivov; 14.00 Otroški kotiček; 11.30 Melodije; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.00 Za oddih in razvedrilo; 15.30 Dva zbora; 16.40 Prijetna glasba; 17.00 Od opere do opere; 18.00 in 19.30 Prenos RL; 19.00 Orkester Cenci; 22.10 Motivi za vsakogar; 22 35 Večerni koncert.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.10 Zvočni trak; 10 30 in 11.08 Ura glasbe; 11.30 Sopranistka Gloria Davy; 12.05 Kontrapunkt; 14.45 Nove pesmi; 16 30 Moderne melodije; 17.05 Oddaja za mladino; 19.30 Luna park· 20.15 Sestanek petih; 21.00 Koncert; 22.30 Glasbeno-govorni spored

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Orkestri; 10.00 Roman; 10.40 Telefonski pogovori; 13.00 Tedenski športni pregled; 14.00 Juke box; 14.45 Glasbena paleta; 15.35 Neapeljske; 16.00 Nove pesmi; 17.10 Sanremo 1969; 17.35 Enotni razred· Brazilija; 19.00 Današnje plošče; 20 01 Glasba po željah; 22.10 Kvizi narobe; 22.40 Francoske plošče

III PROGRAM

10.45 Haydn. Simfonija; 11.30 Od gotike do baroka; 12.50 Na sporedu Chabrier; 13.00 Beethoven in Dvorak; 13.55 Violinist Tretjakov; 15.00 Straussova opereta «Netopir»; 17.20 Francoščina, 18.45 Kulturni pregled 19.15 Koncert; 20.30 Koncert, prenos iz Helsinkov.

FILODIFUZIJA

8.00 Boccherini in Bach; 8.40 Skladbe za orgle; 10.10 Loeillet, Sonata za oboo in klavir; 11.00 Slavne interpretacije; 12.30 Mozart, Busoni in Poulenc; 13.30 Antologija interpretov

SLOVENIJA

6.00, 7.00, 10.00. 13 00. 15.00, 19.30 Poročila; 6.50 Danes za vas; 7.25 Telesna vzgoja; 7.45 Inform. oddaja; 8.08 Glasbena matineja; 8.55 Za mlade radovedneže; 9.10 A. Wingerl: Naša putka; 9.30 Paleta zvokov; 10.15 Pri vas doma; 12.10 Ginzburg in Cortot; 12.30 Kmetijski nasveti; 12 40 Pihalni orkestri; 13.20 Priporočajo vam...; 14.05 Lepe melodije; 14.35 Naši poslušalci čestitajo; 15.40 Zbor «Brajša Rašan» iz Pulja, 16.00 Vsak dan za vas; 17.05 R Strauss: iz opere «Adriana na Naksosu»; 18.00 Aktualnosti 18.15 «Signali»; 18.35 Mladinska «Interna 469»; 19.00 Lahko noč, otroci!; 19.15 Rafko Argolič; 20 00 Simfonični koncert — v odmoru: «Kulturne diagonale»; 21.45 Skladbe za violino in klavir; 22.15 Za ljubitelje jazza; 23.05 Literarni nokturno: T. Šifrer: Kmet in stvari; 23.15 Lahko noč s pevci zabavne glasbe.

ITAL. TELEVIZIJA

10.30, 11 30 in 15.00 Šola; 12.30 Človek in mesto; 13.00 Roditeljski krožek; 13.30 Dnevnik; 17.00 Giocagiò; 17.30 Dnevnik; 17.45 Program za mladino; 18.45 Knjižna oddaja; 19 15 Poljudna znanost; 19.45 Šport in kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Film «Zadnja karavana»; 22.35 Premiere; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

19.00 Angleščina; 21.00 Dnevnik; 21.15 Notranjost Sardinije; 22.15 Simf. koncert.

JUG. TELEVIZIJA OD 9. DO 15.-II.-1969

NEDELJA, 9. februarja

9.30, 20.00 in 22 10 Poročila; 9.35 Po domače; 10.00 Kmetijska oddaja; 10.50 Risanka, 11.00 Cortina d'Ampezzo: Smučarska tekmovanja; 12.30 Daktari — film; 13.20 TV kažipot; 15.10 Saga o Forsytih; 16.00 Garmisch: Evropsko drsalno prvenstvo; 18.00 Novi ansambli — nove melodije; 19.10 Karneval v Viareggiu; 19 45 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 Humor R. L. Djukića; 21.20 Malo za šalo malo zares; 21 45 Športni pregled.

PONEDELJEK, 10. februarja

9.35 in 14.45 TV v šoli; 10.30 in 15.40 Ruščina; 11.00 Osnove splošne izobrazbe; 16.10 Angleščina; 17.45 Umba Kumba in pikasta kamela; 18.00 Po Sloveniji; 18.25 Mehanizem razdelitve dohodka; 18.50 Šlager sezone; 19.20 Reportaža o Beli Krajini; 19.45 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 J. Anouilh: Orkester — drama; 21 40 Stravinski: Koncertantni plesi.

TOREK, 11. februarja

20.00 in 22 40 Poročila; 9.35 in 14.45 TV v šoli; 10.30 in 15.40 Angleščina; 11.00 Osnove splošne izobrazbe; 16.10 Francoščina; 17.45 Risanka; 18.00 Kako sta Špok in Dolgin lovila Gregca; 18.20 Rezerviran čas; 18.40 Melodije F. Korbarja; 19.10 Skrivnosti narave — film; 19 35 Filmska burleska; 20.30 3—2—1; 20 35 Dvigalo za morišče — film; 22 05 Dueti in solo.

SREDA, 12. februarja

20.00 in 22.45 Poročila; 9.35 TV v šoli; 17.50 Primožev dnevnik; 18.30 Pisani trak; 18.45 Sodobna prehrana; 19.05 Stroji za pomivanje posode; 19.15 Gostje iz Sanrema; 19.45 Rezerviran čas; 20.25 Amsterdam: nogomet Ajax:Benfica; 22.00 3—2—1; 22.05 Šestanek z Nancy.

ČETRTEK, 13. februarja

20.00 in 22.10 Poročila; 9.35 in 14.45 TV v šoli, 10.30 in 15.40 Nemščina; 11.00 Angleščina; 16.10 Smuk za moške; 17.45 Grad ugank — pravljica; 18.00 Haydn, Mozart; 18.15 Po Sloveniji; 18.45 Humoreska; 19.45 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 Saga o Forsytih; 21.25 Kulturne diagonale.

PETEK, 14. februarja

20.00 in 22.35 Poročila; 9.35 in 14.45 TV v šoli; 11 00 Francoščina; 15.55 Smuk za moške; 17.25 Daktari — film; 18.15 Glasbena oddaja; 19.00 Svet na zaslonu; 19.30 Naš globus; 19.50 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 Sence — film; 22.05 Emerich Kalman in njegove melodije.

SOBOTA, 15. februarja

20.00 in 23.30 Poročila; 9.35 TV v šoli; 17.45 Korošk oktet in ansambel Škoberne; 18.15 Nazor: Veli Jože; 19.15 S kamero po svetu: Hindukuš; 19 40 Za boljši jezik; 19.45 Cikcak; 20.30 3—2—1; 20.35 Izbor popevke, 22.15 Wojeck — film; 23.10 TV kažipot.

Goriško-beneški dnevnik

V PISMU NASLOVLJENEM LISTU «IL PICCOLO»

Vsi prebivalci Sovodenj so proti predlagani trasi avtoceste

Solidarnostno izjavo z občinsko upravo je podpisalo 455 odraslih prebivalcev vasi Sovodenj

Pisali smo že, da je «Piccolo» objavil na svoji goriški strani pismo dozdevnih «naprednjakov iz Sovodenj», v katerem so ti «naprednjaki» napadali sklep sovodenskega občinskega sveta o protestu za prehod avtoceste Gorica - Villesse skozi vas

Članek je zelo razburil duhove v Sovodnjah, in nihče izmed domačinov se noče istovetiti s temi dozdevnimi «naprednjaki». Skupina domačinov je vzela pobudo protesta proti temu pismu objavljenem v Piccolu in v nekaj dneh so iniciatorji šli v Sovodnjah, od hiše do hiše, ter zbrali 455 podpisov v podporo stališča občinskega sveta.

Izjava, ki so jo domačini podpisali se glasi:

«Podpisani prebivalci Sovodenj izjavljamo v zvezi s traso avtoceste «Villesse - Gorica», da smo popolnoma solidarni s stališčem, ki ga je zavzel občinski svet v resoluciji, ki je bila soglasno odobrena na seji z dne 25 oktobra 1968 in potrjena s sklepom z dne 29. novembra 1968 in zahtevamo od občinske uprave, da vztraja pri zavzetem stališču v obrambo celovitosti Sovodenj»

Izjavo so podpisali prebivalci Sovodenj, ki so bili v teh dneh doma. Izostali so le posamezniki, ki so v bolnišnicah ali trenutno zaposleni drugje Izjavo so izročili občinski upravi s prošnjo, da jo ta pošlje listu «Il Piccolo» v dokaz, da tisti dozdevni «naprednjaki» niso iz Sovodenj, marveč iz kakšnega drugega kraja

Značilno je, da je vse prebivalstvo podprlo akcijo občinske uprave, čeprav je nekdo hotel s kritikami politične narave na večino, ki vlada v občinski upravi, razbiti enotnost Sovodencev v tej zadevi.

Sporočilo slovenskih šolnikov v Gorici

V soboto 8. februarja ob 16. uri so se na povabilo Sindikata slovenskih šolnikov v Gorici sestali profesorji slovenskih šol v Gorici k razpravi o položaju slovenskih šol ter o službenem položaju profesorjev.

Po poročilih so navzoči ugotovili, da se kljub vladnim zagotovilom o ureditvi teh šol in o položaju nastavljencev po osmih letih še ni nič stvarnega ukrenilo in da se zakon o slovenskih srednjih šolah številka 1.061 iz leta 1961 še ne izvaja.

Zato so vsi navzoči soglasno sklenili, da stopijo v enodnevno stavko dne 14. februarja z namenom, da opozorijo vladne organe in našo javnost na neizvajanje zakona, pri čemer trpi dobra raven slovenske šole in prizadeti profesorji.

Natančnejša pojasnila o tem težkem, toda odločnem koraku bodo še sledila.

Interpelacija PSI za elektrovarilce

Občinska svetovalca PSI dr. Sanzin in Devetag sta v zvezi s stavko elektrovarilcev v Tržiču poslala goriškemu županu interpelacijo s predlogom, da bi tudi goriška občina oprostila stavkajoče delavce ki imajo v tej občini svoje stalno bivališče, za letos plačevanja družinskega davka.

Pozor na strupene vabe v Pevmi in na Oslavju

Po nalogu pokrajinske lovske zveze bodo lovski čuvaji v prihodnjih dneh nastavili strupene vabe na polju okrog Pevme in Oslavja. Opozarjamo domačine naj take vabe ne tikajo in zlasti naj pazijo na pse in druge domače živali, da bi se z njimi ne zastrupili.

S seje občinskega odbora v Gorici

Na zadnji seji občinskega odbora v Gorici, pretekli petek, je župan Martina poročal o delovnem programu izvršnega odbora in občinskega sveta, ki morata med drugim pripraviti pravilnike, za mestno policijo, za industrijska in obrtniška podjetja, za odvoz smeti itd

Odbornik Tommasich je poročal o zdravstvenih problemih in med drugim predlagal še en tečaj za korektivno telovadbo zaradi velikega vpisa. Na predlog odbornika Bratine so odobrili črtanje nekaterih nelzterljivih davkov. Odbornik za javna dela Lupieri je predložil odobritev stroškov za obrezovanje drevja po nekaterih goriških ulicah in popravilo vodnjaka na Travniku, za kar bodo potrošili 4,5 milijona lir. Potrdili so opravljena dela za mestno kanalizacijo za 7,7 milijona lir ter proračun za oporni zid v Ul. brigata Cuneo v Podgori ter nekatere druge ukrepe.

Z ODLOKOM PREDSEDNIKA REPUBLIKE

Združenje bivših internirancev priznano kot juridična ustanova

Danes občni zbor goriške sekcije - Podrobnosti glede izplačila odškodnine deportirancem v nemških lagerjih

Uradni list št. 28 od 1. februarja 1969 je prinesel med drugim odlok predsednika republike, s katerim se priznava pravni položaj in odobrava statut državne zveze bivših internirancev v nacističnih taboriščih (ANED), ki ima svoj osrednji sedež v Milanu.

Goriška sekcija te zveze ima svoj sedež v Gorici na Korzu Verdi 80 (nad trgovino s čevlji Alpina, ter posluje vsako nedeljo od 10. do 11. ure. V teku je vpisovanje članov za tekoče leto in članska izkaznica stane po 500 lir. Člani naj navedejo za izkaznico svojo številko, ki so jo imeli v taborišču

Kar se tiče izplačila nemške odškodnine bivšim internirancem poroča zveza bivših internirancev, da je bilo ugodno rešenih še 1041 pritožb. Izplačilo odškodnine za stalno bivajoče v Italiji bodo dobili prizadeti s poštnim nakazilom na dom v teku tega meseca ali v marcu. Za tiste, ki ne živijo v Italiji bodo uredili v kratkem način izplačila s posebnim odlokom. Kot že omenjeno je določena odškodnina po 36.071 lir za vsak mesec internacije v nemških lagerjih.

Danes v nedeljo 9. t.m. ob 9.30 (odnosno ob 10. uri) bo imela goriška sekcija zveze občni zbor svojih članov in sicer v taverneti bara Ferigo v Gorici, Ul. Roma 2. Na dnevnem redu je poročilo predsednika, volitev novega odbora in slučajnosti Zborovanja se lahko udeležijo bivši deportiranci in njihovi družinski člani, ki so v redu s članarino.

Jutri debatni večer o Pasolinijevem filmu «Teorema»

Jutri zvečer ob 18.30 bo v dvorani pokrajinskega sveta na Korzu Italia debatni večer o Pasolinijevem filmu «Teorema». Debato bo vodil tržaški kritik Carlo Ventura, prireja jo kulturni krožek «Gaetano Salvemini» Vstop je prost.

Bivši partizani solidarni z delavci v Tržiču

Pokrajinski odbor ANPI v Gorici je na svoji zadnji seji, ki jo je imel 5. t. m. v Tržiču, sklenil, da izrazi svojo popolno solidarnost električnim varilcem, ki se borijo za boljše delovne pogoje ter izrazil hkrati željo, da bi čimprej prišlo do rešitve spora z delodajalci, s sprejemom upravičenih zahtev delavcev.

Odbor obžaluje, da po 24 letih zmagovitega zaključka osvobodilne borbe, v kateri so delavci tržiške ladjedelnice dali toliko žrtev, industrija z državno udeležbo še vedno ne priznava osnovnih pravic delavcem.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE - GLASBENA MATICA
SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA
PROSVETNA DVORANA

Danes, 9. februarja ob 16. uri

OSREDNJA PREŠERNOVA PROSLAVA

Sodelujejo: Gorazd Vesel
Stane Raztresen
Miranda Caharija
Livij Bogatec
Zlata Rodoškova
Klavirski trio in solisti (A. Vodopivec, L. Križmančič, L. Rizzatti)

Pevski zbor JEZERO iz Doberdoba

Prodaja vstopnic danes eno uro pred začetkom proslave pri blagajni dvorane.

ODGOVOR DRUŽBE ENEL

Za okrepitev toka v Števerjanu je potrebnih 22 milijonov lir

Gre za zaselke Valerišče, Uklanci in Jazbine, kjer imajo prešibak tok

Prve dni meseca januarja letos so prebivalci z Valerišča, Uklancev in Jazbin v Števerjanski občini poslali električni družbi ENEL pismo, v katerem se pritožujejo da je tok, ki ga dobavljajo temu področju že nekaj let zelo šibak. Zato nikakor ne morejo uporabljati raznih gospodinjskih strojev in ne zadostuje niti za navadno razsvetljavo.

To pomanjkljivost so prizadeti prebivalci tega kmečkega področja že večkrat javili tako bivši družbi SELVEG kot tudi občinski upravi v Števerjanu. S tem pismom so ponovno predlagali ENEL naj bi sprejela potrebne ukrepe za okrepitev električne napeljave in odpravila te pomanjkljivosti.

To pismo je podpisalo 41 prizadetih gospodarjev tega področja. Nanj je vodstvo ENEL odgovorilo 27. januarja in v svojem pismu sporoča, da je o zadevi že 5. novembra lani obvestilo občinsko upravo iz Števerjana, da je za okrepitev te električne linije potrebno zgraditi dve transformatorski kabini in okrepiti tudi elektrovod na dolžini nekaj km. Za vse to je potrebnih 22 milijonov lir in ENEL je izjavila, da je pripravljena kriti polovico teh stroškov, drugo polovico pa naj bi krila občina sama. Do sedaj pa ENEL, tako je rečeno v pismu, ni dobila od občinske uprave nobenega odgovora v zadevi.

Jutri otvoritev gostilne Soban v Jamljah

Ob državni cesti Gorica - Trst bodo jutri zvečer otvorili popolnoma prenovljeno gostilno Soban v Jamljah. Gostilno vodijo že več let bratje Soban in obnovitvena dela so trajala precej časa. Gostilna je v svoji notranjosti popolnoma prenovljena in odgovarja zahtevam sodobnega časa. V njej bo delovala tudi kuhinja, ki bo brez dvoma pritegnila številne Tržačane, ki hodijo na Goriško na izlete. Zelo pohvalno je dejstvo, da ima gostilna na razpolago precej velik velik parkirni prostor. Na otvoritev so povabili tudi predstavnike oblasti.

AVTOKLEPARSTVO — GARANTIRANO MODERNO LICANJE V PEČI
Ugodne cene, takojšnja izročitev.
Se priporoča A. MOZETIČ, GORICA, Ul. Rossini 17.

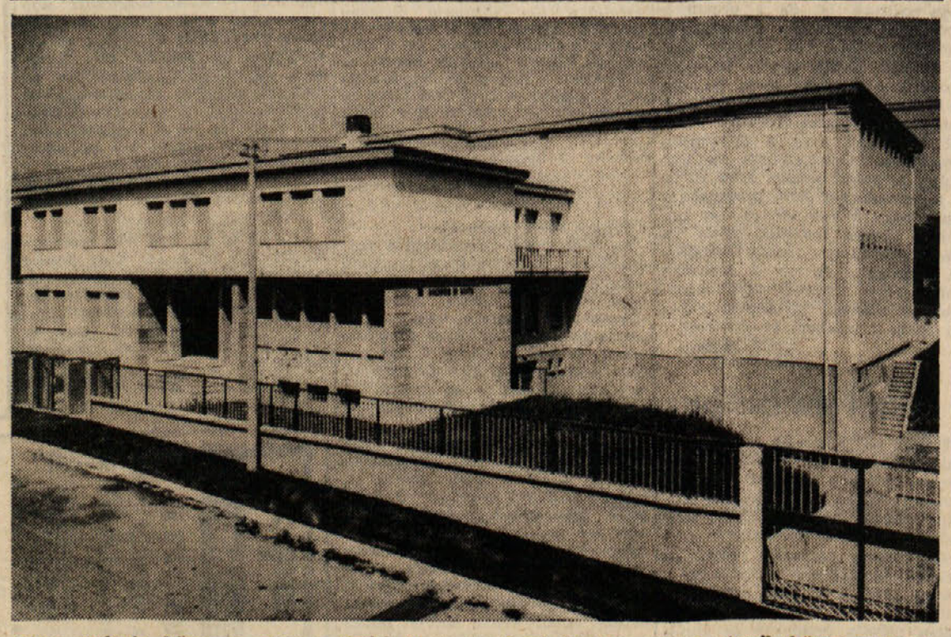

Novo poslopje državnega arhiva v Gorici, ki ga je včeraj dopoldne uradno otvoril državni podtajnik Salizzoni, ki je nadomestoval notranjega ministra Restiva. Podministru so priredili sprejem na prefekturi in na županstvu. Po otvoritvi so si gostje in krajevni predstavniki ogledali moderno urejeno in funkcionalno poslopje, ki ga je dala zgraditi pokrajinska uprava ter je zanj potrošila z državnim prispevkom 120 milijonov

VESTI IZ TRŽIČA

Na zasedenem županstvu posvet delavcev z delegacijo iz Rima

Stališča so se precej zbližala in morda bodo v kratkem podpisali sporazum

Včeraj popoldne nekaj po 17. uri se je vrnila iz Rima sindikalna delegacija, ki so jo poslali elektrovarilci, da jih je zastopala na pogajanjih na ministrstvu, ki ga je sklical državni podtajnik Toros, ki je tudi energično posredoval za dosego vsaj minimalnega sporazuma. Ker so si sindikalisti pridržali podpis kakršnega koli sporazuma, da bodo prej imeli posvet s prizadetimi elektrovarilci je bil predviden tak posvet že za sinoči na županstvu, ki so ga včeraj še vedno držali zasedenega elektrovarilci.

Razumljivo, da je za povratek sindikalne delegacije iz Rima vladalo v vsem Tržiču mrzlično pričakovanje, da bi izvedeli podrobnosti o načelnem sporazumu, o katerem je prišla prva vest v zgodnjih jutranjih urah. Po teh vesteh se je število spornih točk od 37 znižalo na 9 in tudi pri teh so se stališča precej približala. Izgleda, da so od zahtevanih 95 odst. garantiranega zaslužka pri akordnem delu prišli do 92 odst za dobo štirih mesecev, intersind je najprej pristal na 85 odst in samo za dva meseca. Če so se na sinočnjem zborovanju prizadetih delavcev, potem ko jih je sindikalna delegacija seznanila s podrobnostmi s pogajanj v Rimu, sporazumeli za sporazum na osnovi zadnjih ponudb od strani vodstva ladjedelnice, potem se pričakuje, da bodo dokončni sporazum podpisali že v začetku nastopnega tedna. V sporazumu je govora tudi o delnem povračilu škode, ki so jo imeli delavci od stavke, vendar nam podrobnosti o tem še niso znane.

V ostalem pa je včerajšnji dan v Tržiču potekel dokaj mirno. V zasedenem županstvu je delo potekalo nemoteno in tudi izredna seja občinskega sveta ki je prejšnji večer obravnaval skoro izključno to zadevo. Pozno ponoči so izglasovali dve resoluciji s katerima je svet izrazil svojo solidarnost z delavci. Tudi nekatere italijanske šole v mestu so imeli se vedno zasedene dijaki.

JUBILEJ NA VRHU

KAREL ČERNIC 80-letnik

V petek je Karlo Černic z Vrha praznoval svoj osemdeseti rojstni dan. Včeraj zvečer so se v gostilni pri Čotovih na Vrhu zbrali njegove hčere in sinovi in praznovali skupno s svojimi družinami visok očetov jubilej.

Karel Černic je pristen Vrhovc. 25 let je imel ko se je leta 1914 poročil z domačinko, Pavlo Cotič, ki mu je povila celo vrsto otrok. Žena mu je umrla leta 1948, okrog njega je danes še sedem hčera in sinov. Karlo dela v tovarni Detroit v Tržiču in je občinski odbornik v Doberdobu Romano živi v Buenos Airesu v Argentini kjer ima delavnico marmorja, Pavla je v poročena v Romansu, Cilka je v Foglianu z Vrhovcem, Virgilio je bil pred leti občinski svetovalec v sovodenjski občini in je delavec v tovarni Safog, Milenka je poročena v Redipugliji z Vrhovcem, Ciril pa je bolničar v goriški umobolnici in odbornik prosvetnega društva «Danica» na Vrhu.

Takoj po poroki je moral z ženo v begunstvo, v Budimpešto ker je tod divjala vojna. Vpoklicali so ga k vojakom, pa je od časa do časa le obiskal družino Na Madžarskem sta se rodila Karlo in Romano Leta 1919, po končani vojni, so se Černicovi vrnili in našli dom popolnoma porušen. Nič cudnega, saj je bil prav Vrh sv Mihaela ena izmed najhujših postojank v številnih soških bitkah. Naš Karlo je šel v tržiško ladjedelnico, kjer je delal do upokojitve leta 1954.

Po svojih zmožnostih se je udejstvoval tudi na prosvetnem področju. Pred prvo svetovno vojno je bil aktiven član pevskega društva «Straža» in še danes je, kljub številnim letom, eden izmed tistih, ki želi obuditi pri mladini stare vaške običaje, kot so pustovanje, kolednik in podobno.

Je zvest čitatelj Primorskega dnevnika in ga že v jutranjih urah prebere do zadnje vrstice in to še vedno brez naočnikov.

Vso srečo mu ob tem visokem jubileju želijo prosvetno društvo «Danica» z Vrha in uredništvo Primorskega dnevnika.

Včeraj sta se v Gorici poročila
ENRICA BASSANESE
in
BORUT LEBAN
uradnik pri Kmečki banki in odbornik pri raznih slovenskih društvih. Znanci in prijatelji jima čestitajo.

Kino

Gorica

CORSO. 15.15: «La bambolona», U. Tognazzi in I. Rei; italijanski film v barvah, mladini pod 18. letom prepovedan.

VERDI. 15.15: «Teorema», S. Mangano in T. Stamp; barvni film, mladini pod 18. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 15.00 «Gungala, la pantera nuda», K. Swan in J. Otangen; italijanski film v barvah, mladini pod 14. letom prepovedan.

VITTORIA. 15.00: «Fino a farti male», I. Thulin in J. Sorel; francoski film, mladini pod 18. letom prepovedan.

CENTRALE. 15.15: «La corsa del secolo», Bourvil in R. Hirch; kinemaskopski film v barvah.

Tržič

AZZURRO. 14.00: «L'incendio di Mosca» (Guerra e pace) — Bondarčuk — Sovjetski kinemaskope v barvah.

EXCELSIOR. 14.00: «Bora, Bora», C Pani. Kinemaskope v barvah.

PRINCIPE. 14.00. «I quattro dell'Ave Maria», E Wallach, T. Hill, B Spencer Kinemaskope v barvah

SAN MICHELE. 14.00: «Sette donne per i McGregor», D. Bailey; film je v barvah.

Nova Gorica:

«Soča» — Nova Gorica: «Vojna in mir II. del», sovjetski film — ob 18. in 21.

«Svoboda» — Šempeter: «Vojna in mir» I. del, sovjetski barvni film — ob 17. in 20.15.

Šempas: «Prijateljstvo», indijski film — ob 20.

Deskle: «Plačilo za hudiča», ameriški film — ob 17. in 19.30.

Renče: «Potujoči pevec» — ob 19.

Kanal: «Vsakemu eno rožo», ameriško-italijanski barvni film — ob 20. uri

Prvačina: «Agent Sigma tri», italijanski barvni film — ob 16. in 20.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči je odprta lekarna Cristofoletti, Travnik, tel. 2972.

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču odprta lekarna «Centrale» — Trg della Repubblica — tel. 7294.

RONKE

Danes je odprta lekarna «Alla Stazione» dr Matitti — Viale Garibaldi 3 — tel 77046.

DEŽURNA CVETLIČARNA

Danes je v Gorici odprta cvetličarna Voigtländer, IX Agosto 3, tel. 24-33.

Včeraj-danes

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

V goriški občini se je od 2. do 9. februarja rodilo 19 otrok, umrlo 14 oseb, poročil se je en par in enega so oklicali.

ROJSTVA: Alessio Cainer, Isabella Zuppet, Massimo Tomasi, Gianluca Ganzarolli, Elena Fabbri, Mauro Zambon, Francesca Zamar, Giampiero Michelani, Claudio Tritello, Lucio Iordan, Tiziano Zollia (mrtvorojen), Paolo Tomsic, Andrea Bosch, Anna Maria De Sabbato, Maria Panzerini, Tiziana Bissini, Giuliano Zution, Michela Pritcic, *Tanja* Visintin.

SMRTI: upokojenka 73-letna Rosaria Messina, vd. Salonia; gospodinja 83-letna Margherita Visintin, vd Spessot; 82-letni Stefano Orzan; 81-letna Avgusta Spangher, por. Secolin; upokojenec 75-letni Giacomo Marchi; gospodinja 81-letna Francesca Veliscek, vd. Persoglia; kmet 73-letni Angelo Candussi; upokojenec 76-letni Antonio Colausi; gospodinja 60-letna Maria Zlauig; upokojenec 85-letni Luigi Birsa; gospodinja 87-letna Luigia Persig por. Cargnel; gospodinja 70-letna Anna Pagnacco vd. Perusin in vd. Zoltig; mizar 58-letni Giordano Brumat in prodajalec 45-letni Giovanni Camisi.

POROKE: uradnik Roberto del Stabile in uradnica Laura Interbartolo.

OKLICI: Zdravnik Fernando Papini in študentka Andreina Bruni.

Izleti

Na pustovanje v Boljunec priredi SPD iz Gorice izlet z lastnimi sredstvi. Izlet bo v nedeljo 16. februarja; za podrobnejša pojasnila in vpis naj se javijo interesenti v Ul. Ascoli 1/1 v Gorici, tel. 24-95.

AVTOPROMET GORICA NOVA GORICA TELEF. 21024
PRIPOROČA ZIMOVANJE NA LOKVAH
Dnevno obratujejo vse vlečnice. Lepa smučišča in tereni za druge zimsko-športne dejavnosti.
HOTEL POLDANOVEC z več kot 100 ležišči in restavracijo z domačo hrano, vinom in drugimi pijačami.
Tel. hotel Poldanovec 21313, 21314

PRED 72 LETI ODPRAVA NA SEVERNI TEČAJ

ŠELE PO 33 LETIH SO LETA 1930 NAŠLI OSTANKE NESREČNE ODPRAVE

Balon je padel na Spitzberge, kjer so njegovi trije člani posadke zmrznili

Na otokih Spitzbergen je skoraj nemogoče zahtevati, da bi postalo poletje vroče, a leto 1930 je bilo izjema. V avgustu tega leta je znanstvena odprava Norveške na samotnem otoku White iskala sladko vodo. Pod raztopljenim ledom so opazili plasti zemlje in za čudo globoko v blatu je bila tudi aluminijasta skleda. Čudili so se najdenemu pred metu na tem negostoljubnem koščku zemlje. In ko je odprava tako ugibala, od kod naj bi bila najdena skleda, je zagledala nekoliko dalje čoln.

Tako se je pričela odvijati tragedija, ki se je pripetila več kakor pred šestimi desetletji. Tisti najdeni sledovi so znanstveno odpravo dovedli do mrtvih, drznih in junaških raziskovalcev. Iz dnevnikov, ki so prišli na dan in iz nerazvitih fotografskih plošč, je bilo mogoče razbrati potankosti pogina odprave.

Polarna odprava je pričela s pripravami leta 1894. Takrat so drzni ljudje hrepeneli po takih nevarnih pustolovščinah, še posebno pa po raziskovanju severnega tečaja. Tristo let prej so raziskovalci ogledovali polarne predele a mnogo se jih ni več vrnilo, ker so pomrli v severni belini.

Leta 1894 je 40-letni stockholmski inženir Salomon August Andree nameraval doseči tečaj z balonom, cesar mu seveda nihče ni verjel. V tej dobi so z balonom napravili najdaljšo pot iz Pariza na Norveško, pot dolgo 1270 km. S Spitzbergov do tečaja in obratno pa meri pot 2400 km.

Andree je pravilno ocenil vso nevarnost podviga, a je imel tudi veliko zaupanje v balon, ki ga je hotel spraviti na pot, ga krmariti s krmili in vrvmi. Brzino balona so preračunali na 28 km na uro, tako da bi potreboval od Spitzbergov do tečaja 43 ur.

Leta 1895 je Andree predaval pred polno dvorano v geografskem inštitutu v Stockholmu o nameravanem podvigu in natančno opisal balon, ki bi moral imeti 6000 kub. m prostornine in vzdižno moč treh oseb, prehrano, znanstvene pripomočke in nekaj balasta.

S prepričljivim govorom je Andree navdušil prisotne, da so mu ploskali in zagotavljali vso podporo. Vsi mogoči finančniki so mu pomagali pri gradnji balona, kralj Oskar II., Alfred Nobel in ostali so mu bili v pomoč. Delo balona so poverili francoski družbi. V decembru 1895 je bil aerostat razstavljen v Parizu in je bil za tedanje čase res ogromna naprava, ker je meril v višino 30 metrov in je imel 20 metrov premera. Izdelan je bil iz surove svile in prevlečen s trpežnim lličilom, kar bi moralo vzdržati tudi polarni mraz.

Na pomlad leta 1896 so prazen balon odpeljali proti severu, kjer so «Orla», kakor so ga krstili, napolnili z vodikom. Stal je v hangarju, ki je bil zanj izgotovljen in kjer so ga čuvali pred nevihtami in slabim vremenom Aerostat z vsemi pripravami je bil pripravljen za odlet, a čakali so le ugodnega vetra, da jih ponese proti tečaju. Pričakali so 11. julija 1897, ko so z ugodnim vremenom odleteli. Z Andreejem sta bila še inženir aeronavtike Knut Fraenkel ter meteorolog in fotograf Nils Strindberg. Že pri odletu je imela odprava smolo. Vrvi, ki bi morale viseti na balonu in ki bi ga morale usmerjati, so se potrgale in ostale na tleh, gondola pod balonom pa je nevarno nihala. Vendar je ogromni balon odpravo odpeljal in v deliri se je ogromna pika izgubljala. Andree je doma sicer naročil, naj ne bodo v skrbeh, pa četudi ne dobe sporočil. Za vsak primer je imel s seboj 32 poštnih golobov. Po dveh dnevih letenja je spustil enega samega goloba s sporočilom: «Na krovu vse v redu, nadaljujemo s primerno hitrostjo.» Zima 1897-1898 ni prinesla z «Orla» nikakih sporočil. In tudi kitolovci so pri povratku povedadali, da ni bilo o balonu ne duha ne sluha.

Pričeli so z reševalnimi odpravami, ki jih je vodil ameriški raziskovalec Peary. Uspeh je bil ničev. 14. maja 1899 pa so našli ribiči na islandski obali boc s sporočilom: «Odvrženo iz balona raziskovalca Andreea 11. julija 1897». Ta Andreeva boa bi morala odpasti na severnem tečaju.

Minevala so leta... Peary doseže severni tečaj, Amundsen južnega in 1926 ob 29. obletnici Andreeve odprave je zrakoplov «Norge» pod vodstvom generala Nobila in Amundsena preletel severni tečaj.

Meseca avgusta 1930 so našli aluminijasto skodelico in čoln na otoku White. V čolnu pa razne predmete kakor konserve, kuhinjske potrebščine in navigacijske naprave. Na neki torbici je bil komaj čitljiv napis: «Polarna ekspedicija — Andree, 1897». Najdeni čoln je bil poln blata in v blatu še veliko predmetov nesrečne odprave. Na dnu čolna je ležal mrlič — Andree. Spoznali so ga po črki «A», všiti na notranji strani suknje. Nekoliko dalje pod kupom kamenja, kakor so pokopavali mrliče na Arktiki, pa je leža! mladi meteorolog Strindberg, ki je prvi umrl. Fraenkla so našli dolgo pozneje, ko so časnikarji prišli iz Švedske in natančno preiskali otok White. Vse tri drzne raziskovalce so pripeljali v Goetoeborg kjer jih je pričakovala ogromna množica, ki je spremila svoje sinove po 33 letih tragedije v domačo zemljo.

Med najdenimi predmeti je bil dnevnik še vedno čitljiv in razvite fotografije so jasno pokazale zadnje dneve ekspedicije. Iz dnevnika so razbrali: «Zaradi izgubljenih vrvi ni mogel Andree voditi aerostata, menjava vremena in gosta negla nista dovolila pregleda pokrajine. Gondola je nevarno nihala in drsela po ledu grozeč, da se razleti. V tej sili so odvrgli nekaj vreč balasta v veri, da se bo «Orel» dvignil, kar pa se ni zgodilo. Odvreči bi morali še mnogo živeža in municije kar bi bilo usodno za posadko. Raje kot to je Andree odvrgel veliko boo (vreča z dokumenti), ki je bila namenjena da jo odvržejo na tečaj, kar bi kronalo njih podvig.»

«Orel» ni več ubogal povelij poveljnika, slednjič se je poslednja vlečna vrv zapletla med led in balon je obstal nekaj metrov od tal. Tako so prebdeli noč v balonskem košu. Uvideli so, da ni rešitve in 14. julija 1897 so stopili iz balonskega koša in urejevali zalogo. Poleta je bilo konec.

Polet je trajal 65 ur in 33 minut in tečaj je bil še 800 km daleč. Odprava je ostala na neizmerni ledeni pokrajini. Da bi dosegli najbližji kos celine, bi morali hoditi 300 km daleč po strašni ledeni pustinji. S seboj bi sicer vzeli sanke in se hranili s tjulnji, belimi medvedi in galebi. Hodili so tako že nekaj dni, a pričelo je primanjkovati hrane. Tudi smer poti so zgrešili. Ustrelili so belega medveda, da so pridobili na zalogi in tudi morala se jim je dvignila. V septembru so dosegli veliko ledeno ploščo, na kateri so se utaborili, dokler ni počila. Nadaljevali so pot. V tej brezupni hoji so prišli do otoka White. Tu je nastopil konec. Zadnje besede, ki so jih mogli prebrati v dnevniku so bile: «Tema... šotor... sneg. Prenašamo naše stvari... nadaljevanje nemogoče...»

Zadnji trenutki so zaviti v skrivnost. Gotovo pa je da je 28-letni Strindberg umrl prvi, ker so ga pokopali, Andree in Fraenkel pa sta zaspala in v spanju zmrznila.

M. P.

Nov film Gabrielle Farinon

Gabriella Farinon bo v kratkem nastopila v filmu, ki ga bo zrežiral njen mož Dore Modesti. Film bo pripovedoval zgodbo o zakonski krizi in o zmedenosti ženske, ki ljubi tri moške hkrati. Nekakšen narobe harem!

Joanne Woodward najboljša igralka leta

Newyorški kritiki so proglasili za najboljšo igralko v letu 1968 ženo Paula Newmana Joanne Woodward za njen nastop v filmu «Jenniferjeva prva izkušnja». Po navadi dobijo igralci, ki jih kritiki tako ocenijo, Oscarja.

Zanimivo vprašanje o nekdanjih rekah na Krasu

Med številnimi zanimivimi članki v naši jubilejni številki v nedeljo 22. decembra 1968 je vzbudil mnogo zanimanja tudi članek našega mladega znanstvenika dr. Darka Radinje (med drugim je napisal obširno znanstveno razpravo, ki je izšla v knjigi v izdaji Slovenske akademije znanosti in umetnosti pod naslovom «Vremska dolina in Divaški Kras») pod naslovom «So peko Krasa tekle nekdaj reke?» Iz tehničnih razlogov nismo mogli takrat poleg članka objaviti še gornjega zemljevida Krasa, da bi lustriral sledečo trditev, ki jo je dr. D. R. zapisal v svojem članku:

«Poslednja reka na Krasu je torej tekla mimo Divače, Povirja, Sežane, Velikega dola, Brij, Brestovice in še dalje na zahod. Dobivala pa je pritoke iz Vipavske doline, ki je bila takrat višja od kraške planote. Po Krasu so torej tekle številne reke in ne morda samo ena.»

«Leta 1965 in 1966 so bili ostanki starih rečnih naplavin odkriti tudi na doberdobskem Krasu, od Poljan pa vse do Štivana.»

«Med prvimi je sedaj vprašanje, kako je na ostalem, v tem pogledu še neproučenem delu Krasa, v matarskem in nabrežinskem podolju. Ali so tudi v tem delu Krasa tekle reke? Ali so tudi tam hranjeni sledovi starih rečnih naplavin? Ali so domačini morda že kje naleteli na kremenove prodnike, te starodavne priče nekdanjega vodnega obilja na Krasu?»

Vsem ljubiteljem Krasa, ki se za to vprašanje nekdanjih rek (in druga podobna vprašanja) zanimajo, svetujemo, da vnovič preberejo omenjeni članek. Kdor pa se zanima za podrobnosti, se lahko obrne na avtorja članka, katerega naslov je: Doc. dr. Darko Radinja, oddelek za geografijo filozofske fakultete, Ljubljana, Aškerčeva ul. 12.

KRIŽANKA

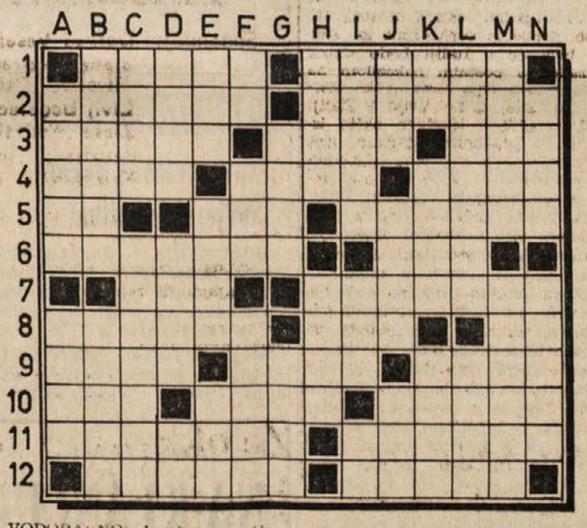

VODORAVNO: 1. staro orožje, tudi sportni rekvizit — ime slikarja Gasparija, 2. veliko indijsko pristanišče — pisarniški uslužbenec, 3. izpovedni pesnik — muren, ščurek — oziralni zaimek, 4 mesto v Romuniji — domača vprežna in jezdna žival — Župančičeva pesnitev, 5. začetnici sodobnega slovenskega pisatelja («Listina») — pripadnik južnoslovanskega naroda — bog mrtvih pri starih Egipčanih, 6. soli ocetne kisline — otočje blizu jugozahodne obale Nove Gvineje, 7. loščilo — poverjenik, pooblaščenec, 8. fizični obračun, ravs — mestece blizu Opatije — samo, zgolj, 9. grobnica — Mesec — odličen francoski filmski komik (Jacques), 10. pripadnik staroslovanskega rodu — lovna zanka kavbojev — glavna reka na Tajskem, 11. telesni stražnik, vojak gardnih enot — znameniti flamski slikar (Peter Paul), 12. svetlobni izstrelek — velik otok v Sredozemskem morju.

NAVPIČNO: A. majhna stoječa voda na cesti — prostor pred vrati, B prebivalec glavnega mesta ZAR — ranocelnik, C. velika reka na Poljskem — Sofoklejeva tragedija, D. korist — ljubkovalno ime za očeta — avtomobilska oznaka Danske, E. tibetansko govedo — riževo pivo, japonska nacionalna pijača — letos umrli prvi generalni tajnik OZN (Trygve), F. znižana glasbena nota — žival, ki živi pod zemljo — sloj, G. širna puščava in suha stepa v Mongoliji in Kitajski — del obraza, H. pesnik slovenske Moderne — dvorana za predvajanje filmov, I. operni spev — pritok Volge — kratica za Rdeči križ, J. klica, poganjek — ljubljanska veleblagovnica — ime za črno žival, K. kratica zunanjega ministrstva ZDA — vrata — starodavno mesto ob Nilu, L. v srednjeveškem verovanju demon, ki je ponoči posiljeval device — francoski pisatelj (Claude, «Ariana»), M. svetovljansko letovišče na Floridi — mostovž, pomol, N. značilna slovenska pokrajina — mesto v severni Franciji.

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

VODORAVNO: 1. stiska — aspra, 2. internat — Karel, 3. dar — Helada — Edo, 4. Iris — Tiki — Apis, 5. Locke — kanclist, 6. AK — Lido — Ares, 7. pero — Srem — Pt, 8. predelek — satir, 9. rida — Aman — nota, 10. iva — krilec — bok, 11. banda — laborant, 12. Altaj — erotik.

Kratke zanimivosti

William Holden se je lotil režiranja filmov. Komaj bo končal film, ki ga snema sedaj v Jugoslaviji, se bo igralec in režiser preselil v Italijo, kjer bo režiral film «Beatrice», ki se bo navdihoval ob življenju Beatrice Cenci, v katere vlogi bo nastopila Gianna Serra.

○

Jane Birkin, ena izmed deklic, ki so nastopile v filmu Blow up, je spravila enega najbolj trdnih in zakrknjenih, a zaželenih «starih stricev» do tega, da se je odpovedal samskemu stanu. Gre za igralca popevkarja in avtorja popevk Sergeja Gainsbourga, ki je v Franciji znan po svojih «Skrajnih» popevkah in ki je posvetil igralki Brigitte Bardot popevko «Je t'aime, moi non plus».

○

Pri premieri nekega filma v New Yorku so opazili zopet skupaj Lauren Bacall in Jasona Robarca. Odkar sta se ločila, ju namreč niso več videli v družbi.

○

David Stein, ki je eden izmed najbolj izrednih slikarjev ponarejenih slik v tem stoletju, je bil obsojen v New Yorku na dve leti in pol zapora in na štiri milijone lir globe. Po «naročilu» je naslikal 33 slik Chagalla, 7 slik Picassa in eno sliko Matissa. Nekatere izmed teh slik so imeli za pristne celo največji umetnostni strokovnjaki.

○

Italijansko-belgijski popevkar Adamo je zopet nastopil v pariški Olympii skupaj s popevkarico Nicoletto. V dvorani pa je bila še neka druga Nicoletta, s katero je baje popevkar zaročen.

○

Znani baletni plesalec Rudolf Nureyev je bolan. Zdravniki so ugotovili, da je živčno izčrpan in da je zato potreben dolgega počitka. Sovjetski plesalec, ki je pred kratkim nastopil v Covent Gardenu v Londonu v baletu «Speča lepotica» z Merle Park, upa, da si bo kmalu opomogel in da bo lahko izpolnil svoje poklicne obveznosti.

○

Že vsa ta leta je London prednjačil s kratkimi krili, ki pa niso nikogar motila, kajti Londončani se ne smejo primerjati z Napolitanci. Toda kaže, da dekletom še ni dovolj in sedaj so skrčili krila še za dva centimetra. Pravijo, da zato ne pokrivajo krila več ničesar.

HOROSKOP

Veljaven od 9. do 15. februarja 1969

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) V ljubezenskih zadevah boste napredovali zelo naglo. Sploh boste zelo priljubljeni povsod in nekdo bo za vas posredoval pri ljubljeni osebi. Na delu se boste morali odločiti za neko izbiro, toda bodite previdni. Zdravje bo izvrstno.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) V čustvenih zadevah skušajte gledati na vse z vedrimi očmi in ne bodite nezaupljivi. Ljubosumnost sploh ne more roditi dobrih sadov. Na delu boste morali paziti, da vas drugi ne prehitijo, ker so vam nevoščljivi. Zdravje se ne bo spremenilo.

DVOJČKA (od 21. 5. do 21. 6.) Preživeli boste srečne urice. Sploh vam bodo kazali naklonjenost. V svojem poštnem predalčku boste našli pismo, ki vas bo silno razveselilo. Na delu morate biti še bolj odločni kot po navadi, saj boste morali sprejeti važne sklepe. Slabo delovanje ščitne žleze.

RAK (od 22. 6. do 22. 7.) Prijatelji vam bodo zelo naklonjeni. V ljubezenskih zadevah se bo pojasnila neka skrivnost in od tega bo odvisen mir v družini. Na delu boste imeli precej sreče in boste dosegli tudi sijajno zmago. Jejte čimbolj preprosta jedila.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Neka oseba se vam bo iz iskrenih nagibov ponudila, da bo posredovala, da pride v ljubezenskih odnosih do pomiritve. Sprejmite njeno posredovanje. Na delu ne bo posebnih sprememb, treba pa bo mnogo truda. Izločevanje seči bo neredno.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Doživljate razdobje krize in negotovosti, zato pa imejte več poguma in zaupanja v osebo, ki jo imate radi. Prav bi tudi bilo, da bi odgovarjali na sorodna čustva. Na delu bo prišlo do nenadne spremembe, ki pa bo zelo prijetna. Potrebni ste počitka.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Glede ljubezenskih zadev morate še malce počakati na odločilen sklep. Kasneje vas vsekakor čaka sreča in edini pogoj je potrpežljivost. Na delu vas bodo gnjavili prav prijatelji, toda ne pripisujte temu preveč važnosti. Jejte meso na žaru.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 21. 11.) Da odstranite spor bo dovolj, da iskreno pojasnite svoje ravnanje. V ljubezenskih odnosih ni vedno na pravem mestu prevelika molčečnost. Na delu boste morali nekaj časa zanemarjati svoje odnose s prijatelji. Menjajte milo, ker imate vneto kožo.

STRELEC (od 22. 11. do 20. 12.) Izkoristite trenutek za vzpostavitev novih čustvenih odnosov. Sploh se bo okoli vašega delovanja na čustvenem torišču krog razširil. Na delu boste morali napeti vse sile, da si utrdite svoj položaj. Imeli boste revmatične bolečine v hrbtu.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) V ljubezenskih zadevah ste prezahtevni in zato postajate že nekam dolgočasni. Ne sme biti siten, kdor se hoče ljubiti. Na delu boste imeli mnogo sreče in le od vas bo odvisno, ali boste znali izkoristiti pravi trenutek. Vznemirjenost škoduje srcu.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) V čustvenih zadevah boste imeli mnogo prilike, da se razvedrite. Neka oseba, ki vam bo ugajala, bo vzbudila v vas zgrešen vtis. Čaka vas daljše potovanje v zvezi z zaposlitvijo. Boste precej trudni in tudi srce vam bo nagajalo.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Oseba drugega spola vam bo v veliko pomoč, saj je zelo pametna in razsodna. Le z nežnostjo boste dosegli svoj ljubezenski smoter. Na delu vam bosta prijatelja dala neko lepo priložnost. Skušajte okrepiti telo s telovadbo. Učinek se bo takoj pokazal.

TIHOTAPCI

Ciril Gale

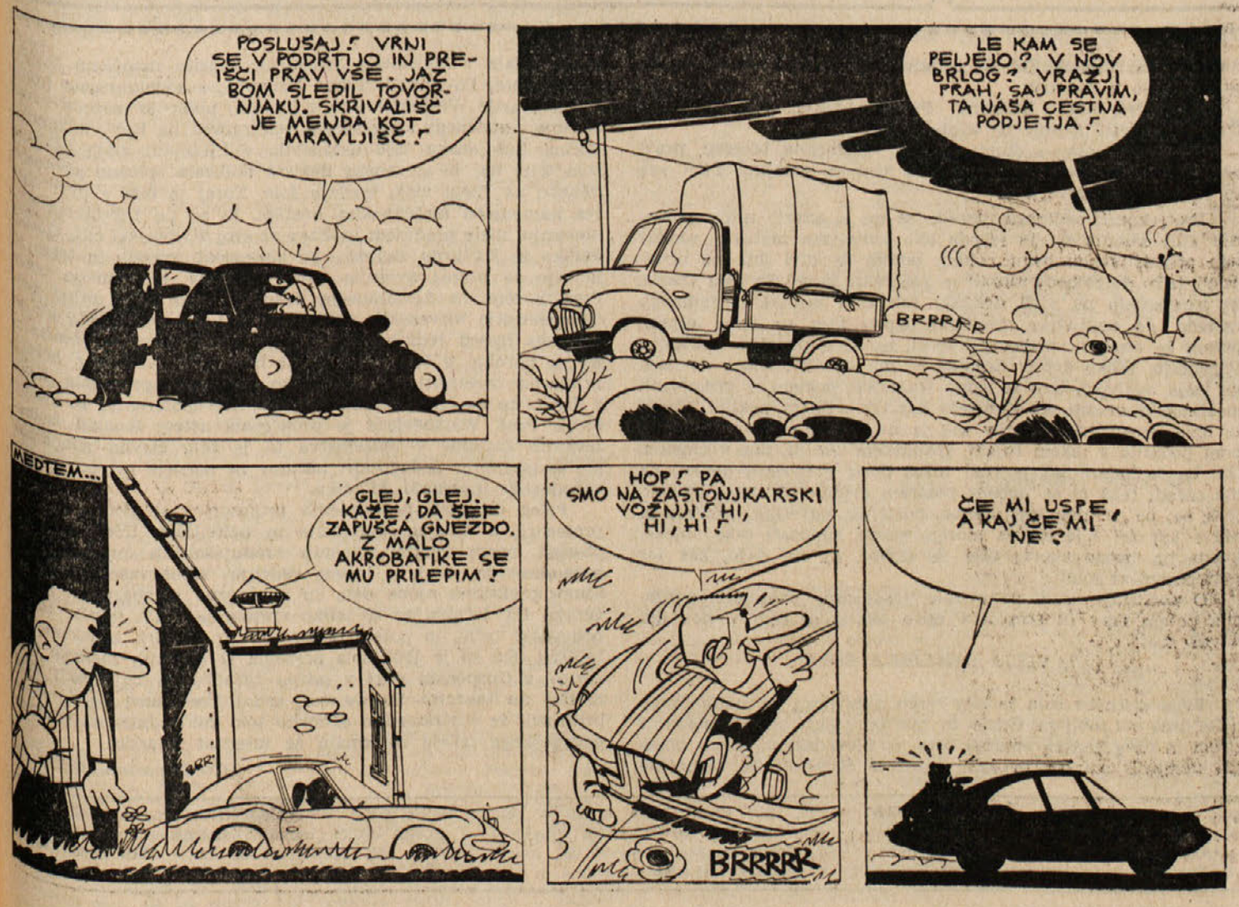

šport šport šport šport

NOGOMET — 3. AMATERSKA LIGA

Zaradi slabega vremena vse tekme odpovedane

Deželni odbor italijanske nogometne zveze v Trstu je včeraj popoldne sklenil zaradi nauporabnih igrišč odpovedati vse tekme 3. amaterske nogometne lige.

Izredno slabo vreme je namreč zaradi dežja povzročilo, da je večina igrišč na našem področju skoraj povsem neuporabnih.

Ker na njih torej ne bi mogli v redu opraviti predvidenih tekem, je deželni odbor FIGC sklenil večino tekem odgoditi in med temi so tudi vsa srečanja 3. amaterske lige v skupinah «L» in «M».

Prvotno so nameravali odigrati le dve tekmi in sicer Vesna-Libertas Prosek in Libertas Barkovlje-Edera B, toda kasneje zvečer so sporočili, da so odpovedali tudi ti dve srečanji.

Tako danes ne bodo odigrali nobenega srečanja 3. amaterske lige niti tekem mladinskega prvenstva.

TELOVADBA

Vera Časlavska pričakuje otroka

PRAGA, 8. — Svetlolasa češkoslovaška telovadka Vera Časlavska, ki je osvojila 4 zlate kolajne na olimpijskih igrah v Mehiki, kjer se je prav med igrami poročila s svojim rojakom in olimpijcem Jozefom Odložilom, je prenehala trenirati in nastopati. Časlavska je po nekem tekmovanju povedala, da je prekinila svoje udejstvovanje, ker pričakuje otroka.

Bitka za žogo pred vrati Brega na tekmi Inter SS — Breg

HOKEJ NA LEDU

Veliko presenečenje v Ljubljani: Olimpija jugoslovanski pokalni prvak

V finalni tekmi tega tekmovanja je Olimpija premagala Jesenice s 5:4 (3:1, 1:2 1:1)

LJUBLJANA, 8. — V Ljubljani je prišlo v jugoslovanskem hokejskem športu do skoraj «zgodovinskega» dogodka in izrednega presenečenja. Ljubljanska Olimpija je namreč v finalnem srečanju tekmovanja za Jugoslovanski hokejski pokal premagala trinajstkratnega za porednega državnega prvaka Jesenice s 5:4.

Jesenice so bile do letos za ostala jugoslovanska moštva skoraj nepremagljiva ekipa, saj so bile za razred močnejše od vseh ostalih boljših ekip in so našle enakovredne ali močnejše nasprotnike le v inozemstvu. Letos pa so nekateri igralci tega kluba prestopili k Olimpiji in s tem se je med tema dvema kluboma ustvarilo bolj enakovredno razmerje sil. Kljub temu pa je ekipa Jesenic znala doslej v vseh odločilnih trenutkih «pritisniti» in si zagotoviti potrebne točke. Po skoraj poldrugem desetletju je tokrat prvič klonila tudi v odločilnem trenutku.

Za finalno srečanje tekmovanja za Jugoslovanski pokal med Olimpijo in Jesenicami v ljubljanski hali Tivoli je vladalo izredno zanimanje. Že pred tekmo je več sto navijačev Jesenic skandiralo po ljubljanskih ulicah ime svojega kluba in vihtelo klubske zastavice. Že uro pred tekmo pa so bile tribune v ogromni dvorani ljubljanske športne palače napolnjene do zadnjega mesta, saj je čakalo na začetni sodnikov žvižg kar 7.000 gledalcev. Čeprav je ta dvorana med največjimi v Evropi je bila tokrat premajhna.

Jeseničani so v začetnih minutah morda svoje nasprotnike nekoliko podcenjevali in to je bilo zanje usodno. Že 8 sekund po začetku tekme je Smolej povedel Olimpijo v vodstvo, dobro minuto kasneje pa je bil izid že 2:0 (Jakopič). Zaprepaščeni Jeseničani so nekako uspeli zavreti siloviti začetek domačinov, toda tretji zadetek tekme je v 10' po zaslugi Beravsa zopet končal v mreži Gorenjcev: 3:0.

Dogodki na ledu so se odvijali s peklenskim tempom in z dramatično zaporednostjo. Hiti in B. Jan sta do 30' znižala na 3:2, toda Svetlin je sedem minut kasneje zopet povišal izid na 4:2.

Jeseničani niso popustili. V naslednjem četrt ure so «bombardirali» vrata domačinov iz vseh smeri in Košir ter B. Jan sta z dvema zadetkoma vzpostavila neodločen izid. Vse je kazalo, da ekipe «železarjev» tudi tokrat ne bo mogoče ustaviti. Vzdušje v dvorani je bilo kljub mrazu razgreto in naelektreno. Do konca tekme je manjkalo še 79 sekund, izid pa je bil neodločen. «Puck» je pripolzel do Beravsa; ta ga je podal najboljšemu igralcu Olimpije Romanu Smoleju, trenutek ocenjevanja polozaja, iskanja poti do jeseniških vrat in silovit zamah s palico. Dvorana se je stresla v temeljih; ploščica je bila v mreži državnih prvakov.

Olimpija je bila jugoslovanski pokalni prvak!

Med navijači ljubijanske ekipe je zavladalo navdušenje, kakršnega hala Tivoli še ni videla. Gledalci se še dolgo po zaključku tekme niso umaknili s tribun. Velika športna predstava na ledu jih je povsem prevzela. Bili so priče izredni bitki, požrtvovalnosti in napeti igri do zadnjih sekund srečanja.

Tekma je dokazala, da je Slovenija dobila še eno hokejsko prestolnico: Jesenicam, ki so 13 let živele le za svoje fante na drsalkah, se je zdaj pridružila še Ljubljana. Hokej je dokončno osvojil tudi Ljubljančane.

* * *

V tekmi za osvojitev tretjega mesta v tem tekmovanju je zagrebški Medveščak visoko premagal beograjskega Partizana z 10:0 (4:0, 6:0, 0:0).

Prejšnji finalni izidi:	
Jesenice — Medveščak (1:0, 9:2, 2:2)	12:4
Olimpija — Partizan (1:0, 1:1, 4:0)	6:1
Olimpija — Medveščak (1:2, 2:1, 1:0)	4:3
Jesenice — Partizan (4:0, 3:0, 2:1)	9:1

Končna lestvica:

Olimpija	3	3	0	0	15: 8	6
Jesenice	3	2	0	1	25:10	4
Medveščak	3	1	0	2	17:16	2
Partizan	3	0	0	3	2:25	0

KOŠARKA — POKAL EVROPSKIH PRVAKOV

Zadar - Real Madrid 70:60

Za Zadar je igral tudi trener goriškega Splügen Bräua J. Djerdja

ZADAR, 8. — V polfinalni skupini tekmovanja za pokal evropskih moških košarkarskih prvakov je jugoslovanski klub Zadar premagal na svojem igrišču štirikratnega evropskega kontinentalnega prvaka Real Madrid s 70:60 (39:31).

ZADAR: Valčić 4, Stipčević 19, Košta, Komazec, Marcelić 8, Troskot, Derda 18, Čosić 9, Krnčević, Gruškovnjak 2, Jelić 6, Brajković 4.

REAL: Guargiola, V. Ramos, C. Rodriguez, Cabrera 2, Panagua, Nava, E. Rodriguez 10, Aiken 22, Lyik 22, Brabender 4, J. R. Ramos.

KEZENSKI METI: Zadar 18:10, Real 20:12.

OSEBNE NAPAKE: Real 24, Zadar 21.

GLEDALCEV: 6.000.

Čeprav je bila ta zmaga za Zadar velik uspeh, pa Dalmatinci z njim vendarle niso zadovoljni. Špance bi namreč lahko premagali s precej večjo razliko, če bi v zaključnih minutah vodstvo ekipe ne zagrešilo nekaj napak. Zadrčani so igrali zelo dobro in so imeli celo 20 točk naskoka. K temu je odločilno pripomogel odlični Josip Djerdja, ki trenutno trenira goriško ekipo Splügen Bräu. Djerdja je odpotoval v Zadar s svojim avtomobilom, toda v Karlobagu ga je ustavila prometna milica: cesta do Zadra je bila namreč povsem poledenela, in šele ko je podpisal izjavo, da potuje na lastno odgovornost so ga pustili naprej. Tako je prispel v Zadar komaj 50 minut pred začetkom tekme. Kljub utrujenosti je takoj stopil na igrišče in je zaigral v res izrednem slogu. Bil je odličen režiser, strelec od daleč, svetovalec svojim soigralcem in je temeljno doprinesel k vodstvu svojega moštva. Proti koncu pa so ga moči zapustile in vodstvo ekipe je tedaj storilo napako: Djerdje ni poslalo na klop in ga nadomestilo s spočitim igralcem. Zato je utrujeni vodja domačega moštva storil več zaporednih napak, ki so ekipo stale dragoceno prednost. 70 sekund pred koncem tekme je Zadar še vedno vodil s 16 koši razlike (70:54), kar bi bila zadovoljiva rezerva naskoka za povratno tekmo. Toda Španci so izkoristili nekaj zaporednih napak domačinov in znižali svoj poraz na borih 10 točk, kar je seveda zelo malo in daje Realu dobre pogoje za povratno tekmo v Madridu. To tembolj, ker v Madridu v vrstah Zadra ne bo nastopil Djerdja, sloviti Čosić pa je v tej tekmi dokazal, da se na njegov sloves ni mogoče vedno zanesti...

HITROSTNO DRSANJE

Nov svetovni rekord Sovjeta Lepečina

ALMA ATI, 8. — Sovjet Anatolij Lepečin je postavil v Alma Ati nov svetovni rekord v hitrostnem drsanju in sicer na progi 500 metrov. Čas novega rekorda je 38"3

Dosedanji svetovni rekord na tej razdalji je pripadal Kellerju (Zahodna Nemčija) s časom 39"2.

DOMAČI ŠPORT

DANES

Nedelja, 9. februarja 1969

ODBOJKA

Prvenstvo mladink
08.00 v Trstu, stadion «1. maj»
Bor — Breg
OMA — Breg
FARI — Bor

SMUČANJE — V TRBIŽU

Državno prvenstvo nordijskih disciplin

TRBIŽ, 8. — Na italijanskem državnem smučarskem prvenstvu nordijskih disciplin je zmagal v teku na 30 km Ulrich Kostner, član športne skupine orožnikov, s časom 1.42'58"3. Na drugo mesto se je uvrstil Varesco s časom 1.43'27"5. Med mladinci je zmagal Roberto Primus, ki je pretekel 10 km v 31'22"3. Na drugo mesto se je uvrstil Favre s časom 32'59"7.

Med ženskami je zasedla 1. mesto Annamaria Samassa iz Sappade, ki je pretekla 5 km dolgo progo v 19'35"1, druga pa je bila Brughenti s časom 21'51".

NOGOMET DANES

A LIGA

2. povratno kolo

ATALANTA - FIORENTINA
Lo Bello
BOLOGNA - LANEROSSI V.
Torelli
CAGLIARI - VARESE
Angonese
MILAN - VERONA
Bernardis
NAPOLI - INTER
Gonella
PALERMO - JUVENTUS
Sbardella
ROMA - PISA
Genel
TORINO - SAMPDORIA
Branzoni
MANTOVA - SPAL
Lattanzi
MODENA - TERNANA
Toselli
PADOVA - BRESCIA
Giunti
REGGIANA - LAZIO
Gussoni

B LIGA

19. kolo

BARI - MONZA
Panzino
CATANZARO - FOGGIA
Possagno
CESENA - REGGINA
Caligaris
COMO - CATANIA
Trinchieri
GENOA - LIVORNO
Gialluisi
LECCO - PERUGIA
Pieroni

A SKUPINA C LIGE

2. povratno kolo

CREMONESE - ALESSANDRIA
Chiapponi
LEGNANO - BIELLESE
Trilli
NOVARA - VENEZIA
De Marco
RAPALO R. - MA.CO.BI. ASTI
Ghetti
SAVONA - MONFALCONE
Zacchetti
SOTTOMARINA - SOLBIATESE
Pilotto
TREVIGLIESE - UDINESE
Fuschi
TREVISO - PIACENZA
Cali
TRIESTINA - MARZOTTO
Ferro
VERBANIA - PRO PATRIA
Tabanelli

GOSTILNA
«NA KLANCU»
Seča (Portorož) št. 81, telefon 73-588 — ob glavni cesti proti Pulju
VEDNO SVEŽE MORSKE RIBE IN DRUGE SPECIALITETE — KRAŠKI PRŠUT IN PRISTNA ISTRSKA VINA

Nova knjiga zbirke UMETNOST V SLIKAH

Afrika in Oceanija

(Nadaljevanje s 3. strani)

najrazličnejših umetninah, potem je res mogoče govoriti o knjigah, katerih skupni naslov Umetnost v slikah najbolj nazorno prikazuje značaj izdaje.

To zbirko je torej zasnovala založba Hoole Verlag v Baden Badnu v Zahodni Nemčiji, slovenskim bralcem pa jo posreduje Državna založba Slovenije. O prvih dveh knjigah, ki sta v slovenščini že izšli smo naše bralce že seznanili. To sta bili knjigi o umetnosti stare Amerike in knjiga pod naslovom Pozni srednji vek. Tema dvema knjigama se zdaj pridružuje tretja knjiga z naslovom **Afrika in Oceanija**, katere avtorja sta Margaret Trovell in Hans Nevemann. Prva je avtorica pretežnega dela knjige posvečenega afriški umetnosti, drugi pa je napisal krajši prispevek o umetnosti v Oceaniji. Seveda sta avtorja poleg krajšega uvoda in spremnega teksta k slikam izbrala predvsem podobe, ki so kot rečeno bistveni del knjige. Iz nemščine in angleščine je knjigo prevedla Helena Menaše. Sicer pa je ta izdaja docela enaka nemški izdaji. Gre za neke vrste koprodukcijo, ki jo kaže dejstvo, da je avtorica Angležinja, da je bila slovenska izdaja tiskana v Nemčiji, da je bil stavek napravljen v ljubljanski tiskarni Jože Moškrič in da je papir preskrbela Cartiera di Marzaboto iz Milana.

V knjigo nas uvaja uvodni sestavek, ki govori o določenih okoliščinah, — geografske razmere, material, verske predstave, — afriške umetnosti. Nato pa obsega pretežni del knjige predstavitev perdvsem afriške plastike. V štirih samostojnih delih so prikazane štiri poglavitne skupine verske plastike: maske, liki prednikov, fetiši in relikvijariji. Sledijo dela iz nekaterih zgodovinskih afriških kraljestev in to v poglavju Plastika starih afriških držav, kjer sta bogastvo in ugled razvila dvorsko umetnost. V zadnjem poglavju je govor o uporabni ali dekorativni umetnosti v Afriki. Tu so predstavljena vrata, obloge, tkanine, vrči, zasloni, plošče in podobni predmeti. Drugi, krajši del knjige prikazuje po uvodnem poglavju umetnost Nove Gvineje, nato pa še umetnost Melanezije, Mikronezije in Polinezije.

Uvodno poglavje k vsakemu delu, obsegajoče tri, štiri strani, daje najbolj nujne splošne podatke za umevanje predstavljene umetnosti. Daje nam nekak zgodovinski prerez, prikazuje nam okolje, v katerem je ta umetnost nastajala, značaj posameznih umetnin; bistvo pa so podobe, ki so na vsaki strani, na nekaterih straneh tudi po dve. Kratke razlage k posameznim podobam so ustrezno skope in povedo le najnujnejše.

Ko prebiramo knjigo o afriški umetnosti moramo priznati, da je tak način posredovanja upodabljajoče umetnosti, ne samo nov, temveč izredno privlačen. Podobe, zlasti če so tako dobre kot v teh knjigah, govore same po sebi dovolj impresivno. Ob njih je potrebna le minimalna besedna razlaga. Res pa je, da tak način predstavlja bolj posamezne stvaritve, manj pa daje pregled nad celoto. Morda je pri umetnosti afriških ljudstev ta občutek manjši kot pri predstavitvi drugih obdobij umetnosti, kajti pri teh podobah dobi bralec vendarle vtis, kakšna je vsa umetnost afriških ljudstev in ne samo kakšne so posamezne maske, posamezni fetiši, razne plastike. Zato lahko rečemo, da nam ta knjiga vendarle daje odličen prikaz afriške in oceanijske ljudske umetnosti, kakršno bi sicer mogli dobiti le, če bi obiskali vrsto muzejev. Knjiga, taka kot je, pa nam nadomesti muzej, prinaša nam predstave o tej umetnosti domov in nam omogoča podrobno seznanjenje s tovrstno ljudsko ustvarjalnostjo. Bogastvo, ki nam ga te knjige posredujejo je veliko. Knjiga sama pa je resnično lepa, taka kot le more biti knjiga, katere poglavitni del so podobe umetniških stvaritev.

Sl. Ru.

Srečanje

(Nadaljevanje s 3. strani)

zart razbral predvsem: enakost, bratstvo, svoboda...

Mozart se je spomnil na svojo bolno mater v ulici St. Honoré in se je odpravil. Njegov francoski spremljevalec se mu je pridružil in se opravičeval, da ga je zadržal, Mozart pa je rekel: «Danes sem spoznal Pariz v njegovih vrhovih in globinah, prepadih in kotanjah. Kako izredno mesto, kako izredni ljudje! Mrtvaške lobanje s kronami in mrtvaške lobanje z zmršenimi lasmi so šle mimo mojih oči... Danes sem več doživel kot vsa ta leta. Kakor slepci tavamo skozi življenje in vendar bi morali prav mi, umetniki več videti kot drugi ljudje.»

Ko sta prišla do hiše v ulici St. Honoré in po stopnicah, sta se ustavila pred Mozartovim stanovanjem. Prisrčno sta se poslovila in šele zdaj je zvedel Mozart ime svojega spremljevalca: bil je Maksimilijan Robespierre, voditelj velike francoske revolucije.

HOTEL SLON LJUBLJANA
TITOVA UL. 10 - TEL. OD 20641 DO 20645

● VESELA PUSTNA SOBOTA — 15. FEBRUARJA IN PUSTNI TOREK — 18. FEBRUARJA ● Veliki ples v vseh prostorih hotela SLON ● Igrajo zabavni orkestri «JOŽE KELBL» ● «ERNE BARANJA» ● «IVAN ILAŠ» ● «LOJZE SLAK» ● INFORMACIJE IN REZERVACIJE HOTEL SLON, tel. 20642 — 20645

Hotel «PARK» Rovinj

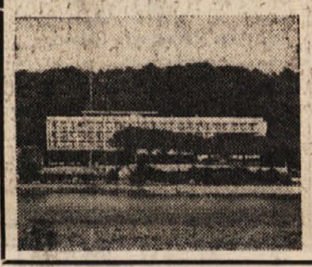

Tel. 81122

Moderen gostinski objekt v borovem gozdičku ob morju. Odprt vse leto. 390 ležišč. Večina sob ima balkon s pogledom na morje. Vse sobe s tušem in WC. Centralno gretje. Internacionalna kuhinja pripravna za vse specialitete. Minigolf in vsi drugi športni objekti. Športnim ekipam, ki želijo pri nas trenirati, dajemo penzijon po ugodni ceni.

PARK HOTEL GORICA
NOVA GORICA - Tel. 21-442, 21-462
s svojimi obrati: restavracijo, kavarno Prvorazredna kuhinja - Ples vsak večer razen torka in barski program ★ In gostilna «Pri hrastu» gostilna «Zvezda» telefon 21-239

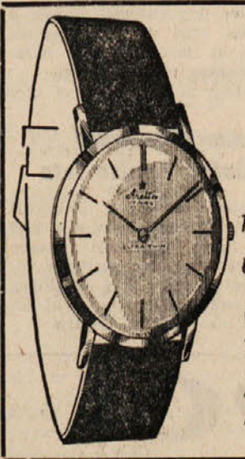

ARETTA
ULTRA THIN
med elegantnimi in preciznimi urami je naiceneiša znamka
Generalno zastopstvo «LA CLESSIDRA»
Trst - Piazza S. Antonio Nuovo N. 4-I. nadstropje
IMPORT EXPORT
Prodaja na veliko in drobno
Velika izbira zlatnine po tovarniških cenah!
Izraden popust — Garancija —

Pavla Hočevar

POT SE VIJE

12. **Spomini**

Cesarska oblast ga je za to nagradila, dali so mu plemstvo von Condenheim. Vidita, take prednike imata vidva: eden je bil kaznovan zaradi svobodnega duha, drugi poplačan zaradi človeškega sočutja...

Priletna teta je govorila mirno, brez zgražanja ali ponosa — meni pa se je v duši vzbujalo nekaj novega — zavest lepe rodovne tradicije.

V tem stanovanju sem lahko brala časopis vsak dan. S posebnim zanimanjem, zdaj z bojaznijo, zdaj s ponosom sem zasledovala rusko-japonsko vojno. Tudi v šoli smo se nekatere pogovarjale o tem v glavnem odmoru. V razredu je bilo dosti deklet iz vzornih družin. Starši so živeli z duhom časa, naj je bil gmotni položaj družine še tako skromen, časopis je moral biti na mizi. Ob pogovorih pri kosilu in večerji so se tudi otroci vzgajali. Ker sta imeli obe glavni politični stranki, slovenska ljudska in narodnonapredna (klerikalci in liberalci), vsaka svoje glasilo, Slovenec in Slovenski narod, smo tudi v pogovorih s sošolkami čutile naklonjenost tej ali oni smeri. Naprednjakinje so bile bolj aktivne, imele so širše obzorje in številnejša zanimanja. Rusko-japonska vojna, Ciril-Metodova družba, Sokol, trpljenje balkanskih Slovanov, vseslovansko navdušenje ruska literatura — vse to je imelo krepkejši ali šibkejši odmev v naših pogovorih. Tako je na primer Dana Koblerjeva, pozneje znana pianistka Goljeva, ki je že takrat kazala globoko čustvenost in smisel za umetnost, oboževala nemškega pesnika Dehmela in Tolstoja, Mira Pintarjeva, nečakinja slikarice Ivane Kobilica in Vida Vdovičeva, znanka Maksima Gasparija obe dobri slikarici, sta nas navduševali za umetnost in slikarske razstave. Lina Medičeva, svakinja slikarja Frana Tratnika, nam je pripovedovala zanimive stvari o življenju in delu umetnikov. Še vidim tam pri vratih Dano, kako me je čakala:

«Si kaj žalostna danes?» me je sprejela.

«Sem, oh, kaj bi ne bila, sinoči še zaspati nisem mogla,» sem ji potožila. «Taka ogromna ladja, Sevastopol, pa toliko ljudi...»

Kar besedo mi je vzela iz ust:

«Pa Vereščagin, slavni ruski slikar, se je potopil!»

Obe si briševa solze, zvonec naznanj začetek pouka, medve se razhajava s težkim srcem:

«Misliš, da bodo Japonci res zmagali?»

«Ne, saj ne smejo...»

Pri slovenščini so najbolj ustrezali našim narodnoprebujevalnim in naprednim mislim Prešeren, Gregorčič in Aškerc, v zasebnih pogovorih pa smo se navduševale še za Cankarja, Župančiča in Ketteja. Mene je v šoli in zunaj zasledovala še slovnica — glagolske vrste, o katerih nisem še nikoli slišala. Kakšno čudovito moč imajo vrstne spone! Iz dovršnega glagola nastane nedovršnik ali pa se mu pomen čisto spremeni! Pa koren, osnova, predpona, pripona... Ne samo kopice naših besed, še koliko drugih, čeških, ruskih, hrvatskih dobiš lahko iz istega, včasih zelo skritega korena! Dokaz praslovanske skupnosti in skupnega jezikovnega izvora! Pri učenju, po cesti, v cerkvi, v postelji, povsod so me spremljala nova slovniška poglavja, najbolj vztrajne so bile glagolske vrste — prava duševna telovadba!

Tiste počitnice sem tudi doma vrtala po kakšnih bolj nenavadnih besedah. Oče je pripovedoval sosedu, da bo moral gnati kravo k mesarju:

«Kaj češ, stara hromota! Pa sem rekel, kar konec bo treba napraviti, čeprav bo zguba nuda!»

Stara hromota — čudna beseda; zastarana bolezen, pravi oče. Še vedno sem rada hodila z njim v gmajno. Tam sva se tako lepo pogovarjala.

Proti koncu sedmega razreda se mi je odprlo novo spoznanje. Cilj šolanja mi je seveda bila učiteljska matura; vendar sem premišljevala: osmi razred, potem še štiri leta na učiteljišču, tako dolgo bodo morali še plačevati zame! Pa sem slišala, da sprejemajo na višji dekliški šoli tudi učenke iz sedmega razreda, če napravijo sprejemni izpit. Tam so trije letniki, potem še enoletni pedagoški tečaj, in še štipendijo, Gorupovo štipendijo, lahko dobiš! Sošolke so me strašile: nikar ne hodi na višjo dekliško, tam so same frakarice, dekleta iz premožnih meščanskih družin, ki študirajo kar tako, ne za poklic! Nisem se dala pregovoriti, čeprav me je na tihem skrbelo, kako se bom počutila v takem tujem, gosposkem okolju, jaz, s kmetov. Oh, bo že kako! Saj je tudi tukaj dosti gosposkih deklet, pa me zaradi tega ni še nobena postrani gledala. Še tista Tavčarjeva ne, pa je njen oče doktor, poslanec, odvetnik, pisatelj in bogve kaj še! Kje mi pa morejo starši kupovati take obleke, kakor jih imajo skoraj vse! Še dobro, da mi dajo, kar res potrebujem za šolo!

O počitnicah sem ponavljala predpisane predmete, napravila potem izpit in stopila v novo okolje in tudi v nov duhovni svet.

7. VIŠJA DEKLIŠKA ŠOLA

Višja dekliška šola je bila razen državnega in uršulinskega učiteljišča v Ljubljani, Gorici in Mariboru prvi ženski, posvetni zavod in prva ženska srednja šola na Slovenskem. Hčere bogatih nemških staršev in tudi nekatere Slovenke so stanovale in se šolale v Huthovem inštitutu, izrazito nemškem zavodu v Ljubljani. Po zamisli Ivana Hribarja, s sodelovanjem profesorice Marije Wessnerjeve in z gmotno pomočjo mecena viteza Gorupa, zavednega slovenskega veletrgovca na Reki, je mestna občina ljubljanska 1896 ustanovila v Ljubljani višjo dekliško šolo, kjer naj bi slovenska dekleta dobivala splošno izobrazbo nekako na ravni višje srednje šole. Torej je bila v prvi vrsti res namenjena meščanskim hčeram, ki so po takratnem pojmovanju imele predvsem možitev za svoj življenjski cilj. Gospodarsko in kulturno življenje po slovenskih mestih in trgih se je bilo že precej dvignilo iznad položaja, kakršen je bil v Prešernovem in Levstikovem času, zato je bilo nujno tudi izobraževanje slovenskih deklet, pa naj so se odločile ali za katerega izmed redkih poklicev, ki so bili dostopni ženskam, ali za poroko. V tem primeru je bilo treba vsekakor hčerko primerno izobraziti, da bo lahko dostojno spremljala moža v družbi in da bo sposobna za vodstvo gospodinjstva in vzgojo otrok. Prof. Wessnerjeva je proučevala ustroj ženskih izobraževalnih zavodov v inozemstvu in je bila glavna pobudnica pri sestavljanju pedagoških načrtov in pozneje pri urejevanju zavodovega internata Mladika.

Poleg domačih nastavljenih profesorjev so poučevali tudi profesorji z državne gimnazije in učiteljišča. Učni načrt je obsegal razen večine splošnih srednješolskih predmetov še gospodinjstvo, nauk o lepem vedenju, srbohrvaščino, francoščino, praktična ročna dela in neobvezno stenografijo. Absolventke III. letnika so se lahko vpisale še v IV. letnik, to je, pedagoški tečaj, in potem delale maturo na drž. ženskem učiteljišču. Ko se je 1907 šola preselila iz začetnih zasilnih prostorov v Gospodski ulici v lastno zgradbo na najlepšem delu mesta, na takratni Bleiweisovi, sedaj Prešernovi cesti, so ji pridružili še štirirazredno osnovno šolo kot vadnico za gojenke pedagoškega tečaja in kmalu še internat Mladiko.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA: GORICA: Ulica 24 Maggio 1/1, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANCIŠKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino se naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Publicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst